

Taru Erma

JULKINEN VERKKOKESKUSTELU UUSIOMAARAKENTAMISEN HANKKEISTA

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta
Pro gradu -tutkielma
Maaliskuu 2021

TIIVISTELMÄ

Taru Erma: Julkinen verkkokeskustelu uusiomaarakentamisen hankkeista

Pro gradu -tutkielma

Tampereen yliopisto

Viestinnän tutkinto-ohjelma

Maaliskuu 2021

Osallistuminen julkiseen keskusteluun on nykyajan verkkoalustoilla mahdollista kaikille, joilla on pääsy internetiin. Aina keskustelu ei ole sävyltään myönteistä, vaan toisinaan julkisen keskustelun alustoilla esiintyy kritiikkiä, vastustusta tai jopa asiattomuuksia. Verkossa kenen tahansa perusteetonkin mielipide voi saada paljonkin näkyvyyttä eikä argumenttien todenmukaisuudesta ole aina takeita. Julkista keskustelua tulee tutkia, jotta sen lainalaisuuksia ymmärrettäisiin paremmin ja jotta keskustelua olisi mahdollista kehittää avoimempaan ja rakentavampaan suuntaan.

Tämän tutkielman tavoitteena oli selvittää, millaista julkinen keskustelu uusiomaarakentamisen hankkeista on. Viestinnän tutkimuskentällä uusiomaarakentamista on tutkittu vain vähän ja julkisen keskustelun tutkiminen on usein liittynyt poliittiseen kontekstiin. Tällä tutkielmalla pyrittiin tuomaan uutta näkökulmaa sekä uusiomaarakentamisen että julkisen keskustelun kenttään yhdistämällä nämä kaksi aihetta toisiinsa. Tutkielma toteutettiin toimeksiantona Ygoforumille.

Tutkielmaa varten valittiin neljä uusiomaarakentamisen hanketta: Hämeenkyrönväylä, Östersundomin maanaines YVA, Mäntänvuoren tekonurmikenttä ja Sepänmäen meluvalli. Tutkielma toteutettiin havainnoimalla valikoiduista hankkeista käytyä julkista keskustelua verkossa. Verkkoaineiston tukena hyödynnettiin verkossa jaettua kyselylomaketta, jossa yhdistettiin laadullisia ja määrällisiä kysymyksiä. Laadulliset tulokset analysoitiin teemoittelemalla ja aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin, ja määrälliset tulokset olivat laadullisten tulosten tukena. Tuloksista nousi esiin julkisen keskustelun pirstaleisuus: keskustelussa päästiin vain harvoin aitoon vuoropuheluun saakka.

Julkinen keskustelu tutkittavista hankkeista oli enimmäkseen neutraalia, sekä sävyltään että keskustelijoiden suhtautumiselta. Vastustusta ja vastakkainasettelua esiintyi, mutta niitä oli huomattavasti vähemmän kuin neutraalia keskustelua ja yksittäisiä puheenvuoroja. Suurin osa puheenvuoroista jäikin irrallisiksi muusta keskustelusta. Hankkeista kaivattiin enemmän tietoa ja lisää viestintää. Lisäksi kyselyyn vastaajat painottivat avoimen ja rehellisen viestinnän tärkeyttä.

Avainsanat: julkinen keskustelu, uusiomaarakentaminen, retorisen areenan teoria

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

Sisälllys

1 JOHDANTO	4
2 UUMA-HANKKEET JA NIIHIN LIITTYVÄ VASTUSTUS	6
2.1 UUSIOMATERIAALIT MAARAKENTAMISESSA	6
2.2 EI MEIDÄN TAKAPIHALLEMME	7
2.3 VASTARINTA JA VIESTINTÄ	8
3 VUOROVAIKUTUS JULKISUUDESSA	11
3.1 JULKINEN KESKUSTELU VERKOSSA	11
3.2 OSALLISTUMINEN JULKISEEN KESKUSTELUUN	14
3.3 VASTAKKAINASETTELU JULKISESSA KESKUSTELUSSA	17
3.4 RETORISEN AREENAN TEORIA	21
4 TUTKIMUSONGELMA JA -KYSYMYKSET	24
5 TUTKIELMAN TOTEUTUS	27
5.1 AINEISTONKERUU	27
5.2 AINEISTON RAKENNE	28
5.3 MENETELMÄT	31
5.4 AINEISTOLÄHTÖINEN SISÄLLÖNANALYYSI	32
6 TULOKSET	34
6.1 HANKKEIDEN JULKISEN KESKUSTELUN VERTAILU	34
6.2 MIKÄ JULKISTA KESKUSTELUA HERÄTTÄÄ?	40
6.3 MITEN JULKISEEN KESKUSTELUUN OSALLISTUTAAN?	44
6.3.1 <i>Sävy ja suhtautuminen</i>	44
6.3.2 <i>Kommentit</i>	48
6.3.3 <i>Rooli ja kokemus</i>	54
6.4 MITEN VASTAKKAINASETTELU JULKISESSA KESKUSTELUSSA ILMENEÄ?	56
7 POHDINTA	61
7.1 TULOSTEN TARKASTELU	61
7.2 TULOSTEN POHJALTA TEHTYJÄ OHJEITA	66
7.3 TUTKIELMAN ARVIOINTI	68
7.4 JATKOTUTKIMUSEHDOTUKSIA	71
KIRJALLISUUS	73
LIITTEET	79

1 JOHDANTO

Sosiaalisen median ja verkkofoorumien myötä kuka tahansa voi aiempaa helpommin osallistua julkiseen keskusteluun (Holtzhausen & Zerfass 2015, 6). Aina keskustelu ei ole sävyltään myönteistä, vaan toisinaan julkisen keskustelun alustoilla esiintyy kritiikkiä, vastakkainasettelua ja jopa polarisoituneita näkemyksiä. Myös erilaisiin hankkeisiin liittyvää keskustelua käydään yhä enemmän julkisilla alustoilla, joille hankkeen toimijoiden lisäksi tavallisella kansalaisella on pääsy. Keskustelu saattaa joskus kärjistyä vahvaksi vastustukseksi tai kritiikiksi hanketta tai sen toimijoita kohtaan. Verkossa kenen tahansa perusteetonkin mielipide voi saada paljonkin näkyvyyttä eikä argumenttien todenmukaisuudesta ole aina takeita. Yleinen vastustus vaatii paljon voimavaroja hankkeiden edistämiseksi ja se voi pahimmillaan hidastaa yhteiskunnallisesti tärkeinä pidettyjen prosessien etenemisen (Litmanen & Peltonen 2008, 208). Varhaisessa vaiheessa viestiminen ja tiedotustilaisuuksien järjestäminen luovat mahdollisuuksia hankkeen toimijoiden sekä alueen asukkaiden ja paikallisten järjestöjen väliseen avoimeen keskusteluun, ja voivat näin hälventää hankkeiden salamyhkäisyyttä (Kuparinen 2008, 89).

Uusiomateriaalien, kuten tiilimurskeen, käyttöä pyritään lisäämään maarakentamisessa, jotta uusiutumattomien luonnonmateriaalien käyttöä voitaisiin vähentää siellä, missä niiden käyttö ei ole aivan välttämätöntä. Uusiomateriaalien käyttö maarakentamisessa eli uusomaarakentaminen säästää luonnonvaroja ja vähentää kaatopaikkajätteen määrää (Tornainen & Sikiö 2018, 9). Kaksi merkittävää uusiomateriaalien käytön estettä maarakentamisessa ovat uusiomateriaaleihin liittyvät ennakkoasenteet ja faktapohjaisen tiedon puute. Puhutaan niin kutsutusta nimby-ilmioistä (*not in my backyard*), joka tarkoittaa yhteiskunnan edun kannalta merkittäviin hankkeisiin kohdistuvaa sosiaalista vastustusta (ks. Dear 1992, 288). Yksi suurimmista virheistä nimby-vastustusta herättävissä hankkeissa on keskustelun ja avoimen tiedottamisen laiminlyönti (Kuparinen 2008, 87), vaikka nimenomaan avoin tiedotus on edellytys vastarinnan kääntymiseksi hankkeen hyväksymiseksi (Hogan 1989, 447–448). Näistä syistä on mielekäästä tutkia, millaista uusiomaarakentamisesta käyty julkinen keskustelu on ja millaisia mahdollisia yhteyksiä sillä on hankkeisiin liittyvään vastustukseen.

Tutkimusaihe on ajankohtainen, koska kiertotalous on tulevaisuudessa merkittävä osa ympäristönsuojelua (ks. Tornainen & Sikiö 2018, 9). Uusiomateriaaleja maarakentamisessa, nimby-ilmiötä ja julkista keskustelua on tutkittu erikseen monesta eri näkökulmasta (esim. Eranti 2017; Haikarainen 2005; Kangaspunta 2016; Tornainen & Sikiö 2018), mutta uusiomaarakentamisesta käytyä julkista keskustelua ei ole tutkittu juuri lainkaan. Viestinnän alalla julkisen keskustelun tutkimukset ovat selkeästi painottuneet poliittiseen viestintään (esim. Gastil & Black 2007) ja terveydenhuoltoon (esim. O’Doherty, Hawkins & Burgess 2012). Muihin aihealueisiin liittyvää julkista keskustelua on puolestaan tutkittu melko vähän.

Tutkielma tehdään toimeksiantona Ygoforumille, joka on puolueeton jäte- ja sivutuotemateriaalien infrarakennuskäytön yhteistyöfoorumi, jonka toiminnan painopisteenä on materiaalien kestävä käyttö rakentamisessa (Ygoforum 2020). Tämä tutkielma keskittyy uusiomaarakentamisen hankkeista käytyyn julkiseen keskusteluun.

2 UUMA-HANKKEET JA NIIHIN LIITTYVÄ VASTUSTUS

2.1 Uusiomateriaalit maarakentamisessa

Uusiomateriaalien, esimerkiksi betonimurskeen tai rengasrouheen, käytöllä pyritään vähentämään luonnonmateriaalien, esimerkiksi soran, hiekan tai kalliomurskeen käyttöä (Väyläviraston ohje 6/2020, 38), jotta uusiutuvia luonnonvaroja voitaisiin säästää ja jätteen määrää kaatopaikoilla vähentää (Torniainen & Sikiö 2018, 9). Uusiomateriaaleja voidaan hyötykäyttää muun muassa tierakentamisessa (Ahlqvist 2018). Tässä tutkielmassa uusiomateriaalit on rajattu sellaisiin, joita käytetään maarakentamisessa. Uusiomaarakentamisella viitataan jatkossa maarakentamiseen, jossa hyödynnetään uusiomateriaaleja.

Väyläviraston ohjeen (6/2020, 7) mukaan uusiomateriaali on teollisuuden tai purku- ja kierrätystoiminnan jätettä tai jäteperäistä tuotetta, jota käytetään rakentamiseen. Se voi myös olla rakenteesta poistettua uusiomateriaalia, jota käytetään uudelleen. Ohjeen mukaan uusiomateriaaleja käytetään esimerkiksi teiden, katujen ja meluvallien rakentamisessa, ja niiden käyttömahdollisuus selvitetään alustavasti kaikissa tie- ja ratahankkeissa.

Ahlqvistin (2018, 11) mukaan uusiomateriaali on joko ylijäämämaata, varsinaisesta käytöstä poistunutta materiaalia, teollisessa prosessissa syntynyttä jätettä tai sivutuotetta, jota voidaan käyttää maarakentamisessa sellaisenaan tai jalostettuna. Termillä on myös viitattu materiaaleihin, joilla voidaan korvata esimerkiksi tierakentamisessa käytettäviä neitseellisiä materiaaleja, kuten kiviainesmateriaalia, tai joilla voidaan parantaa heikkolaatuisten materiaalien ominaisuuksia, jolloin ne saadaan paremmin käytettyä hyödyksi. Tällaisiksi uusiomateriaaleiksi voidaan lukea esimerkiksi teollisuuden sivutuotteet, vanhojen rakenteiden purkumateriaalit ja rakennustoiminnan ylijäämät. (Torniainen 2017, 8.)

MARA-asetuksen eli Valtioneuvoston asetuksen eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa (VNa 843/2017) tarkoituksena on edistää kiertotaloutta ja kestävää luonnonvarojen käyttöä lisäämällä jätteiden hyödyntämistä (Ympäristöministeriön soveltamisohje 2018, 2). MARA-asetuksessa määritellään perusteet, joiden täytyessä asetuksen mukaisten

jätteiden laitosmainen tai ammattikäyttö voidaan tehdä ilmoitusmenettelyllä ilman ympäristölupaa (Ahlqvist 2018, 11). MARA-asetuksen lisäksi uusiomateriaalien käyttöä ohjaa useat lait ja säädökset, kuten esimerkiksi EU:n rakennustuoteasetus (EU 305/2011), ympäristönsuojelulaki (527/2014) ja jäteverolaki (1126/2010) (Väyläviraston ohje 6/2020, 21).

Uusiomateriaalien hyötykäyttöön liittyviä kokeiluja on tehty Suomessa 1970-luvulta lähtien. Onnistuneiden kokeilujen myötä Tekes (nykyinen Business Finland) rahoitti Ympäristögeotekniikka-ohjelman vuosina 1995–1999, jonka jälkeen uusiomateriaalien käytön kehitysohjelmat jatkuivat maarakentamisessa UUMA-ohjelmina. Viimeisin, UUMA3-ohjelma, on parhaillaan käynnissä. (Torniainen & Sikiö 2018, 10.) UUMA-ohjelmien tarkoituksena on vähentää koskemattomien luonnonvarojen käyttöä rakennushankkeissa lisäämällä uusiomateriaalien hyötykäyttöä ja vähentää maarakentamisesta syntyvää jätettä (Pajukallio, Wahlström & Alasaarela 2011, 3). Usein edellä kuvatut hankkeet ovat herättäneet monitahoista julkista keskustelua ja jopa vastustusta. Hankkeisiin liittyvään julkiseen keskusteluun palataan luvussa 3. Seuraavissa alaluvuissa syvennyttään hankkeisiin liittyvään vastustukseen ja viestintään.

2.2 Ei meidän takapihallemme

Kautta historian kaupunkilaiset ovat nousseet omassa lähiympäristössään suunniteltuja kehitys- tai rakennushankkeita vastaan (Eranti 2017, 285). Joskus vastustus liittyy hankkeen sijaintiin ja sen lähiympäristöön. Dear on ensimmäisiä nimby-ilmiön tieteellisessä kirjallisuudessa määritellemiä tutkijoita (ks. Eranti 2017, 287). Dearin (1992, 288) mukaan termillä viitataan yhteisöryhmiin, jotka kohtaavat ei-toivottua kehitystä naapurustossaan ja jotka tämän vuoksi järjestäytyvät vastustamaan hanketta. Näiden yhteisöjen asukkaat yleensä myöntävät tällaisten “haitallisten” hankkeiden tarpeellisuuden, mutta he eivät halua niitä omille asuinalueilleen. Tästä ilmiö on saanut nimensä *not in my backyard* – ei minun takapihalleni.

Litmanen ja Peltonen (2008, 208) määrittelevät nimby-ilmiön paikallisten asukkaiden pyrkimyksenä estää yhteiskunnan kokonaisedun kannalta tärkeä tai yhteiskunnallisesti merkittävä hanke. Usein tällaiset pyrkimykset johtuvat tiedon puutteesta tai sen virheellisyydestä (Kuparinen 2008, 89). Sihvolan (2008, 28) mukaan nimby-ilmiön “oireita” ovatkin pelko kaikkea poikkeavaa kohtaan ja huoli asuinympäristön turvallisuudesta tai maineesta. Pelko ja vastustus esimerkiksi

uusimateriaalien hyötykäyttöä kohtaan voi johtua esimerkiksi siitä, että uusiomaarakentamisen käsitteet eivät välttämättä ole tuttuja aiheeseen perehtymättömälle kansalaiselle.

Eranti (2017, 289–290) ymmärtää nimby-ilmiön ristiriitoja arvostusjärjestelmän (*systems of valuation*) mukaisesti. Järjestelmä rakentuu kolmesta arvostustavasta. Ensimmäinen tapa, henkilökohtaiset edut (*individual interests*), perustuu toimijoiden tai asukkaiden omaan etuun perustuvaan argumentointiin. Toisen tavan, julkiset perusteet (*public justification*), argumentointi ja arvostus pohjautuvat yhteiseen hyvään. Kolmas tapa, tutut mieltymykset (*familiar affinities*), perustuu tunteisiin ja vahvoihin henkilökohtaisiin siteisiin paikkoja ja esineitä kohtaan. Tämän mallin mukaan paikalliseen maankäyttöön liittyvissä konflikteissa asukkaat käyttävät argumentointinsa perustana näitä kolmea erilaista arvostuksen muotoa.

Nimby-vastustusta voi liittyä esimerkiksi sosiaalisiin rakennushankkeisiin, kuten asunnottomien asuntolan rakentamiseen (Kuparinen 2008, 85; Sihvola 2008, 30), ympäristöongelmiin (Saikkonen 2008) tai kaivosteollisuuteen (Litmanen 2008). Uusiomaarakentamiseen kohdistuva nimby-vastustus voi kummuta esimerkiksi mielikuvista, joita uusiomaarakentamiseen liittyy. Tällaisia mielikuvia saattaa olla muun muassa terveys- ja hajuhaitat, mutta ne eivät aina ole todellisia. Vastustusta voi myös herättää pelkkä hankkeen läpiviemiseksi valittu menettelytapa. Toisin sanoen itse hanke ei välttämättä nosta vastarintaa, mutta väkijoukolla hankkeen läpivieminen saattaa nostattaa valitustulvan (ks. Kuparinen 2008, 85–86). Seuraavassa alaluvussa tarkastellaan viestinnän suhdetta vastustukseen.

2.3 Vastarinta ja viestintä

Kuparisen (2008, 87) mukaan aiemmissä hankkeissa, jotka ovat kohdanneet nimby-vastustusta, asukkaiden kielteiseen suhtautumiseen on vaikuttanut se, että hankkeista ei viestitty etukäteen. Tästä on syntynyt mielikuva, että asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia halutaan sabotoida tarkoituksenmukaisesti. Viestimättä jättäminen herättää usein myös epäilyksiä tiedon pimittämisestä ja saattaa johtaa hankkeelle haitallisten, vaikkakin epätodellisten mielikuvien syntymiseen.

Tiedon salailu hankaloittaa hankkeen toteuttajan mahdollisuuksia vastata asukkaiden vastustukseen ajoissa ja pyrkiä lievittämään asukkaiden ennakkoluuloja ja pelkoja kertomalla hankkeesta avoimesti. Kuparinen (2008, 87) katsoo, että faktatietoa tulisikin pyrkiä jakamaan mahdollisimman

varhaisessa vaiheessa, sillä kun mielipiteet ja kannat on muodostettu, vaikkakin virheellisen tiedon perusteella, niistä pidetään yleensä tiukasti kiinni. Hogan (1989, 448) puolestaan neuvoo uudishankkeiden tekijöitä valitsemaan toimintamallin, jossa vastarinnan syntymistä pyritään ennaltaehkäisemään rajoittamalla tiedonantoa, sillä näin vastustajilla on rajoittuneemmat mahdollisuudet hankkeen tehokkaaseen vastustamiseen. Toisaalta hän myös huomauttaa, että jos uudishankkeesta vuotaa tietoa jotain muuta kautta, vastarinta on silloin huomattavasti voimakkaampaa.

Tiedon rajoittaminen on vanhanaikainen toimintamalli, joka tuskin tämän päivän yhteiskunnassa kantaa kovin pitkälle. Avoimella viestinnällä voidaan lisätä paikallisten ymmärrystä hankkeista ja katkaista siivet paikkaansa pitämättömiltä huhuilta. Torniaisen ja Sikiön (2018, 50) mukaan tietoisuus vähentää hankkeisiin kohdistuvia ennakkoluuloja ja avoimen viestinnän tärkeys korostuu erityisesti silloin, kun rakennushanke on lähellä asutusta. Huhtinen (2015, 94, 102, 107) kuitenkin varoittaa, että esitetty läpinäkyvyys voi tarjota myös vääristynyttä tai valheellista tietoa: Kuka tahansa voi nykyisin käydä kamppailua käsitteistä tai identiteetistä sosiaalisessa mediassa tarkoituksenaan vakiinnuttaa omat määrittelynsä eri keskustelufoorumien hyväksymiksi. Huhuista ja juoruista saattaa tulla tosia, kun niitä toistetaan tarpeeksi. Estääkseen juurujen leviämisen on hankkeen virallisten tahojen jaettava faktapohjaista tietoa hankkeesta ja sen etenemisestä.

Yhteiskunnallisen keskustelun siirryttyä verkkoon (ks. Laaksonen ym. 2013, 9) myös vastustuksen ilmaisu on ainakin osittain siirtynyt internetin keskustelupalstoille ja sosiaaliseen mediaan. Keskustelu saattaa toisinaan äityä kiivaaksikin ja verkossa sitä saattaa seurata lukuisia sivustakatsojia. Lisäksi Poutanen ja Laaksonen (2019, 164–165) huomauttavat, että käyty keskustelu säilyy esimerkiksi sosiaalisessa mediassa myöhemmille lukijoille. Verkossa faktoissa pysyminen onkin erityisen tärkeää, jotta huhupuheet eivät pääse leviämään.

Tiedonpuutteen ja disinformaation lisäksi tiedon ristiriitaisuuden tai tulkinnanvaraisuuden on havaittu lisäävän hämmennystä ja luovan epämääräistä mielikuvaa hankkeesta, kuten Saikkonen (2008, 106–107) tuo esiin. Hänen mukaansa väärinkäsityksiä syntyy, jos informaatio ei ole sellaisessa muodossa, että paikalliset asukkaat ymmärtävät sitä. Kummastusta, ja varmasti epäluottamustakin, herättää myös viestinnän ja toiminnan ristiriitaisuus. Hara (2015, 61) puolestaan muistuttaa, että tahallisesti epämääräistä viestintää saatetaan jopa käyttää hyödyksi silloin, kun viestillä pyritään tavoittamaan useita keskenään ristiriitaisia tavoitteita. Tällaista strategista epämääräisyyttä hyödynnetään erityisesti silloin, kun toiminta halutaan esittää sidosryhmille

mahdollisimman suotuisana. Strategisen epämääräisyyden vaarana on kuitenkin sen epäeettinen hyödyntäminen.

Kuparisen (2008, 88) mukaan tutkijat eivät ole päässeet yhteisymmärrykseen siitä, onko parempi viestiä mahdollisimman avoimesti mahdollisimman ajoissa vai ei, sillä vastarintaa on syntynyt joka tapauksessa. Hän kuitenkin nostaa esiin, että tuntemattomat ja oudot asiat pelottavat ihmisiä, ja hyvin ajoitetulla ja faktapohjaisella viestinnällä voidaan oikaista väärää käsitystä ja purkaa pahimpia pelkoja. Julkinen keskustelu ja viestintä hankkeesta ovat tiiviisti yhteyksissä toisiinsa, sillä esimerkiksi viestintä sosiaalisessa mediassa saattaa herättää keskustelua ja vetää puoleensa monen mielisiä osanottajia. Hankkeen toimijoita nostetaan julkisessa keskustelussa joskus tikun nokkaan, ja tasapainottelu keskusteluun osallistumisen ja asiattoman kritiikin omaan arvoon jättämisen kanssa on hankalaa. Seuraavassa luvussa tarkastellaan julkista keskustelua, siihen osallistumista ja siellä ilmenevää vastustusta.

3 VUOROVAIKUTUS JULKISUUDESSA

3.1 Julkinen keskustelu verkossa

Termi *julkinen keskustelu* on tieteellisissä tutkimuksissa määritelty monin eri tavoin. Aristoteles uskoi, että julkinen keskustelu on vuorovaikutusta “lihasta ja verestä” olevien henkilöiden läsnä ollessa (ks. Nieuweburg 2004, 450), eli kasvokkaista vuorovaikutusta. Pietilä (2002, 449) puolestaan määrittelee julkisen keskustelun julkiseksi mielipiteiden esittämiseksi jostakin asiasta. Hänen mukaansa julkisen keskustelun puheenvuorot voivat olla dialogisia, monologisia tai jotain siltä väliltä, kun taas Nieuweburg (2004, 450) pitää julkista keskustelua ainoastaan yksilöllisen keskustelun jatkeena. Dzurin ja Mirchandani (2007, 160–161) mukaan julkinen keskustelu ei ole tekemistä, vaan se voidaan nähdä tilana, jossa yksilöt ovat jatkuvassa, avoimessa ja tasa-arvoisessa vuorovaikutuksessa keskenään keskustellakseen ja tehdäkseen lopulta yhteisiä poliittisia päätöksiä. Kangaspunnan (2018, 84) mukaan termi jää tieteellisissä tutkimuksissa usein myös kokonaan määrittelemättä.

Nykyisin julkinen keskustelu ulottuu monen muun elämän osa-alueen tavoin verkkoon ja teknologiavälitteisen vuorovaikutuksen piiriin, sillä tietokoneet ja älylaitteet valtaavat yhä enemmän alaa vuorovaikutuksestamme, myös julkisesta keskustelusta. Laaksosen, Matikaisen ja Tikan (2013, 9) mukaan verkon rooli arkielämässä onkin kasvanut ja siitä on tullut erityisesti länsimaisessa yhteiskunnassa *ubiikki* eli kaikkialla läsnä oleva. Tässä tutkielmassa julkinen keskustelu toimii kattokäsitteenä keskustelulle internetverkon luomassa julkisessa kontekstissa. Tähän lukeutuu keskustelu sekä avoimissa verkkovälitteisissä yleisötapahtumissa että sosiaalisessa mediassa ja muilla verkosta löytyvillä keskustelu- ja kommenttipalstoilla.

Verkossa käyty keskustelu voidaan jakaa kahteen eri ryhmään, synkroniseen ja asynkroniseen. Synkroniset alustat viittaavat reaaliaikaiseen viestintään, esimerkiksi chatissa, kun taas asynkroniset viittaavat viestintään, joka saattaa tapahtua viiveellä. (Laaksosen & Matikainen 2013.) Tässä tutkielmassa tarkastellaan julkista keskustelua asynkronisilla alustoilla, kuten keskustelufoorumeilla ja sosiaalisessa mediassa. Lietsalan ja Sirkkusen (2008, 17) mukaan sosiaalisen median termiä alettiin käyttää vuoden 2005 tienoilla, mutta teknologian ja viestinnän murroksesta on sosiaalisen median lisäksi käytetty useita eri nimityksiä, kuten web 2.0 ja digitaalinen media (Laaksonen ym.

2013, 12). Vanhempaan verkkomalliin verrattuna sosiaalisen median ja web 2.0:an tunnuspiirteitä ovat nimenomaan yhteisöllisyys ja vuorovaikutteisuus (Sassi 2009, 34–35), vaikka Turtiaisen (2009, 222) mukaan internetin käyttö olikin sosiaalista jo ennen näitä ilmiöitä. Tässä tutkielmassa tarkastellaan sosiaalista mediaa julkisen keskustelun mahdollistavana alustana.

Osa tutkijoista on määritellyt sosiaalisen median termin yksinkertaisesti sosiaaliseksi, kun taas toiset ovat määritelleet sen esimerkiksi palvelutyyppeiden tai ominaisuuksien mukaan. Käsitteen määrittely on siis hyvinkin moniselitteistä, mutta Suomisen (2013, 13–14) mukaan yksi sosiaalisen median tunnuspiirteistä on kuitenkin sisältöjen jakaminen. Sosiaalisen median palvelut perustuvat vuorovaikutukseen ja tarjoavat mahdollisuuden yleisön itsensä luomalle sisällölle ja sen jakamiselle. Lietsala ja Sirkkunen (2008, 19) luonnehtivatkin sosiaalisen mediaa sellaiseksi paikaksi, jossa ihmiset vapaaehtoisesti jakavat sisältöjä verkon tai sovellusten kautta. Heidän mukaansa sosiaalisella medialla on lisäksi omanlainen yleisönsä, aivan kuten televisiolla tai sanomalehdillä on omansa, mutta sosiaalisessa mediassa erona on se, että siellä ihmiset jakavat myös muiden tuottamia sisältöjä. Toisaalta ei voida unohtaa niitä, jotka seuraavat sosiaalisen median sisältöjä samoin kuin vaikkapa sanomalehtiä eli osallistumatta sisältöjen tuottamiseen tai jakamiseen lainkaan itse.

Sosiaalisessa mediassa moniäänisyys sekoittaa tekijän ja lukijan rooleja (Mäyrä 2013, 306), eikä jako “meihin” tekijöihin ja “heihin” vastaanottajiin ole enää niin vahvasti läsnä kuin perinteisessä mediassa (vrt. Heinonen 2008, 18). Kuitenkin sosiaaliseseenkin mediaan on ilmestynyt perinteisen median kaltaisesti toimivia sisällöntuottajia, kuten esimerkiksi yritysten ja organisaatioiden tilejä sekä vaikuttajia. Castellsin (2009, 85) mukaan internetin myötä interpersonaalisen viestinnän ja perinteisen joukkoviestinnän rinnalle on noussut uusi viestinnän muoto, henkilökohtainen joukkoviestintä (*mass self-communication*). Hän kuvaa tätä viestintämuotoa joukkoviestinnäksi, sillä se voi saavuttaa laajoja, jopa globaaleja yleisöjä. Samalla se on kuitenkin yksilölähtöistä viestintää, koska viesti tuotetaan ja potentiaaliset vastaanottajat määritellään itse. Lisäksi viestien ja sisällön hakeminen verkosta tehdään omien valintojen perusteella.

Pietilän ja Ridellin (2008a, 102) mukaan julkinen keskustelu on aina “aktiivista toimintaa, jossa keskustelijat tuottavat yksityisistä kokemuksistaan julkisesti näkyviä” ja siksi se ei koskaan ole passiivista eikä puhtaasti yksityistä. Julkinen keskustelu onkin nimensä mukaisesti julkista, eli kaikille nähtävää ja kuultavaa. Ongelmana on, että usein tätä ei osata tai muisteta huomioida erityisesti silloin, kun keskustelu äityy asiattomuuksiin. Myös Carey (2003, 9) huomauttaa, että

julkisella elämällä ei ole sitä puolustavia perustuslakia ja eturyhmiä, kuten yksityisyydellä ja yksityiselämällä.

Heinosen (2008, 108) mukaan verkossa käyty keskustelu on huomattavasti nopeampaa kuin esimerkiksi lehtien yleisönosastoilla. Tästä johtuen mielipiteetkin ovat usein pikaisia ja kommentit saattavat jäädä viimeistelemättömiksi. Koska keskustelut ovat usein laajoja, jäävät tarkkaan harkitut viestit helposti keskeneräisten mielipiteiden varjoon. Tämä puolestaan johtaa siihen, että keskustelun laatu saattaa vaikuttaa huonolta. Laskai, Weeks ja Lewis (2017, 272) kuitenkin huomauttavat, että laadukkaan julkisen keskustelun ylläpitämiseen kannattaisi panostaa, sillä se ruokkii 2000-luvun neljää oleellista kansalaistaitoa: kriittistä ajattelua, vuorovaikutusta, yhteistyötä ja luovuutta.

Verkossa käytyä julkista keskustelua on sosiaalisessa mediassa ja muilla alustoilla valtavat määrät. Suositut julkaisut saattavat kerätä satoja tai jopa tuhansia kommentteja. Usein kommentit tuntuvat kuitenkin olevan irrallisia mielipiteitä, joilla ei varsinaisesti osallistuta vuorovaikutteiseen keskusteluun. Pietilä (2002, 448) kyseenalaistaakin julkisen keskustelun määritelmää: Jos keskustelulta edellytetään, että toisten puheenvuoroihin reagoidaan, niin voidaanko jostakin aiheesta esitetyt yksittäiset mielipiteet lukea keskusteluksi? Toisaalta hän myös esittää, että vaikka julkinen keskustelu koostuisi yksittäisistä monologeista, ovat ne silti jollain tavalla vastavuoroisessa suhteessa keskenään.

Heinosen (2008, 68) mukaan hyvän julkisen keskustelun malliin kuuluu väitteiden esittämisen lisäksi sekä argumentointi että omien näkemysten reflektointi. Nykyajan ongelmana julkisessa keskustelussa on kuitenkin epäkorrekti, asiaton ja jopa loukkaava kommentointi erityisesti erimielisiä kohtaan. Palczewskin (2017, 142) mukaan juuri tästä syystä kunnioitusta tulee viljellä erimielisyyksien keskelle, ja julkisesti eri mieltä olemisen täytyy olla sallittua ja hyväksyttyä. Laskai ym. (2017, 274) kuitenkin huomauttavat, että kunnioittava asenne ei yksin riitä, vaan se tarvitsee rinnalleen sitoutumista keskusteluun. Seuraavassa luvussa syvennyttään tarkastelemaan tapoja, joilla verkossa käytyyn julkiseen keskusteluun osallistutaan.

3.2 Osallistuminen julkiseen keskusteluun

Sosiaalisen median ja verkosta löytyvien avoimien keskustelufoorumien myötä tavalliset kansalaiset pääsevät aiempaa helpommin ja näkyvämmiin osallistumaan julkiseen keskusteluun (Holtzhausen & Zerfass 2015, 6). Nykyajan yhteiskunnassa sosiaalisesta mediasta onkin tullut aktivismin ja kriittisen keskustelun alusta (Valentini & Kruckeberg 2016, 650). Väliverronen (2016, 45) toteaa, että yhä useammat yhteiskunnan toimijat haluavat saada oman äänensä esiin esimerkiksi päätöksentekoon liittyvissä keskusteluissa. Yleinen julkisuus kuitenkin pirstaloituu, sillä tieto ja puheenaiheet on etsittävä verkosta itse: Ihmisillä on taipumus hakeutua sellaisten aiheiden pariin, jotka kiinnostavat heitä jo valmiiksi (Pöyhtäri, Haara & Raittila 2013, 45).

Pietilä ja Ridell (1998, 198) kohtasivat pulman liittyen englanninkielisten termien *public* ja *audience* yhteen ja samaan suomenokseen *yleisö*. He ehdottavat artikkelissaan, että pelkän yleisön sijaan puhuttaisiin yleisöstä (*audience*) ja julkisosta (*public*). Pietilä (1999, 201) selventää, että julkisolla viitataan joukkoon ihmisiä, jotka osallistuvat ja keskustelevat, kun taas yleisöllä sellaiseen joukkoon, joka ainoastaan lukee ja seuraa keskustelua. Myös Ahva (2010, 103) nostaa väitöskirjassaan esiin julkisuuden käsitteen ongelmallisuuden. Hänen mukaansa puhuttaessa yhdestä julkisuudesta viitataan julkisuuteen areenana, jossa ihmiset toimivat, kun taas useammasta julkisuudesta puhuttaessa viitataan useiden yleisöjen monimuotoisuuteen ja moninaisuuteen. Pietilä ja Ridell (2008a, 291) kuitenkin muistuttavat, että yleisönä ja julkisena toimimisen muodot ovat usein osittain päällekkäisiä ja siirtyminen näiden toimintamuotojen välillä voi olla samanaikaista. Heidän mukaansa samat ihmiset voivatkin toimia yhtä lailla kummassakin roolissa sekä yleisönä että julkisena.

Turtiaisen (2009, 216–217) mukaan erityisesti asynkronisilla alustoilla keskustelufoorumien luonne vaikuttaa siellä esiintyvän vuorovaikutuksen laatuun. Yleisillä alustoilla ei vaadita rekisteröitymistä ja viestittely nimimerkin takaa tai täysin anonymisti vetää usein puoleensa häiriköitä.

Rekisteröitymistä vaativilla alustoilla vuorovaikutus puolestaan rakentuu tietyt roolit omaksuneiden keskustelijoiden varaan varsinkin, kun keskustelu on keskittynyt tiettyyn aiheeseen. Keskustelu saattaa olla tunteikasta, mutta samanmielisten keskustelu esimerkiksi jalkapallosta nostattaa joukkuehenkeä. Toisaalta vastakkaiset mielipiteet ja näkemykset saattavat herättää kinastelua ja vastakkainasettelua eri ryhmien välille. Pietilä (2002, 466) totesi tutkimuksessaan, että julkisessa keskustelussa jonkin aiheen vastustajat tyypillisesti haastoivat muita, kun taas aiheen

puolestapuhujat reagoivat haasteisiin valikoivasti. Valikoiva reagointi puolestaan ruokkii vastustajia jatkamaan haastamista. Valikoiva reagointi on ymmärrettävää ja yleistä erityisesti silloin, kun vastustajat ilmaisevat kritiikkensä asiattomasti.

Pietilän (2001, 403) mukaan dialogisuus on edellytys verkkokeskustelun vuorovaikutteisuukselle. Dialogisuudella hän tarkoittaa viestien kohdennusta toisille ihmisille ja toisten viesteihin reagointia. Hän huomauttaa, että julkinen keskustelu koostuu kuitenkin usein monologeista, joita ei ole kohdistettu erityisesti kenellekään ja joissa ei reagoida toisiinsa. Tästä herättää pohtimaan, onko julkinen verkkokeskuselu vuorovaikutteista. Niissäkin ketjuissa, joissa kommentteja on paljon, suuri osa niistä on usein muista irrallisia, yksittäisiä kommentteja, joihin kukaan ei reagoi. Vaikka nykyisin verkkoympäristössä kuka tahansa yleisöstä voi toimia myös mediasisällön tuottajana (Pietilä ja Ridell 2008b, 477), internetin käyttäjät ovat vastaanottajien lisäksi osallistujia. Lisäksi Turtiaisen (2009, 217) mukaan suuri osa verkon ja sosiaalisen median käyttäjistä kuluttaa muiden tuottamaa sisältöä. Tällaiset keskustelupalstojen viestejä lukevat ”lurkkaajat” seuraavat keskustelua osallistumatta siihen itse.

Ihmisellä on psykologinen tarve hyvälle argumentille perustellakseen tai puolustaakseen toimiaan ja käytöstään sekä itselleen että muille (Huber & Snider 2016, 2–3). Joskus perustelut julkisessa keskustelussa tuntuvat kuitenkin olevan kyseenalaisia. Vaikuttamaan pyrkivän julkisen keskustelun tulisi aina olla perusteltua (ks. Rowland 2017, 81–85), mutta nykyisin erityisesti verkkokeskustelut täyttyvät väitteistä, jotka eivät välttämättä pohjaa mihinkään tieteellisesti todistettuun tietoon (Väliaverronen 2018). Silti ne saattavat saada suuren suosion ja kannatusta muilta keskusteluun osallistujilta jopa siinä määrin, että ne alkavat muodostaa yhteistä todellisuutta. Tähän liittyen Raevaara (2017, 156) toteaa, että media käyttää asiantunijanimikettä liian helposti: Asiantuntijan tittelin voi saada yksinkertaisesti keskustelemalla aiheesta ahkerasti julkisuudessa, ilman mitään asiaankuuluvaa koulutusta. Jakosen (2017, 12) mukaan julkista keskustelua seurattaessa voikin olla haastava tunnistaa, kuka on oikeasti asiantuntija ja millä perusteilla. Vaikka sosiaalisen median luomalla ilmiöllä on paljon etuja, sen myötä julkisessa keskustelussa ovat nousseet aiempaa näkyvämpään rooliin erilaiset ”kenttäasiantuntijat”, joiden näkemykset perustuvat kokemuseräiseen tietoon tutkimustiedon sijaan (Väliaverronen 2016, 45).

Sekä Jakonen (2017, 12) että Väliaverronen (2016, 45) huomauttavat, että nykyisin asiantuntijoita kyseenalaistetaan ja haastetaan julkisuudessa entistä enemmän, joskus perusteettomastikin. Jälkimmäinen tuo esiin ilmiön, jonka myötä asiantuntijoiden kommentteja pidetään vain yhtenä mielipiteenä muiden joukossa. Terve kritiikki on aina paikallaan, mutta voiko asiantuntijoiden

näkemyksiä pitää samanarvoisina mielipiteinä kuin kenen tahansa aiheeseen perehtymättömän henkilön? Raevaaran (2017, 159) mukaan esimerkiksi kokemusasiantuntijat voivat kyllä tuoda keskusteluun mielenkiintoisen ja arvokkaan näkökulman, mutta nimenomaan kokemuksensa tai tunteensa kautta, kun taas asiantuntija tuo keskusteluun tieteellisesti kestäväää tietoa. Hänen mukaansa kokemusasiantuntijoiden rooli on erityisen tärkeä silloin, kun aiheesta ei ole riittävästi tieteellistä tietoa, vaan kokonaisuus muodostuu nimenomaan kokemuksista ja mielipiteistä. Väliverronen (2018) korostaa, että julkisessa keskustelussa ja esimerkiksi sosiaalisessa mediassa on yhä useammin kysyntää asiantuntijoiden kommenteille, mutta mikäli he jättäytyvät keskustelun ulkopuolelle, tuon julkisen tilan valtaa joku muu.

Hinck (2017, 184) näkee, että kansalaisdebatissa, kuten myös julkisessa keskustelussa, tarvitaan voitontavoittelua kypsempää suhtautumista – toisin sanoen valmiutta tunnistaa myös toisen paremmat argumentit, tehdä kompromisseja tai tarvittaessa hylätä omat aiemmat näkemykset, jos ne osoittautuvat huonommiksi ratkaisuiksi. Pietilän (2002, 473) mukaan haasteena julkisessa keskustelussa on kuitenkin se, että osapuolet lähestyvä aihetta hyvin erilaisista näkökulmista. Tämä saattaa johtaa valikoivaan vaikenemiseen, ohipuhumiseen ja pinnanalaisiin kannanottoihin, jotka puolestaan estävät sellaisen julkisen keskustelun syntymistä, jossa paras argumentti voittaa. Onko eri näkökulmat kuitenkaan julkisen keskustelun suurin haaste, vai liittyykö osapuolten ymmärtämättömyys johonkin muuhun, kuten arvostuksen ja keskustelutaitojen puutteeseen tai yksinkertaisesti haluttomuuteen ymmärtää erimielisiä?

Laaksosen (2017, 28–29) mukaan verkossa käytyyn keskusteluun tuo oman lisähaasteensa alustojen algoritmit, jotka sulkevat käyttäjänsä kupliin sen perusteella mitä sisältöä uskovat käyttäjän haluavan kuluttaa. Kuplautumisella tarkoitetaan keskenään keskustelevia samanmielisten ryhmittymiä. Hän kuitenkin muistuttaa, että algoritmit ovat yhtä hyviä tai huonoja kuin ihmiset: Ihmisten toiminta virhekäsityksineen siirtyy algoritmeihin koneoppimisen tai ohjelmoinnin kautta. Parkin (1904, 83) mukaan julkisolle onkin tyypillistä, että yksilöiden virikkeet ja edut syntyvät yhteisestä tietoisuudesta ja kehittyvät vastavuoroisessa vuorovaikutuksessa. Näiden näkemysten perusteella julkinen keskustelu kaipaa kuplien rikkomista, mielipiteiden sekoittumista ja avointa vuorovaikutusta. Pietilä (2001, 417) kuitenkin totesi verkkofoorumeiden julkista keskustelua tutkittuaan, että foorumeilla ei päästy dialogiseen keskusteluun, sillä se olisi edellyttänyt vastapuolten kuuntelevan ja punnitsevan toistensa näkemyksiä torjumatta niitä ensin. Hänen mukaansa keskustelut jäivät usein vastapuolten välisiksi väännöiksi. Usein keskustelusta on myös löytynyt hyökkääviä osallistujia, jotka ovat varmoja omasta oikeassa olostaan ja jotka herjaavat

vastapuolta. Seuraavassa luvussa syvennyn tarkastelemaan julkisessa keskustelussa esiintyvää vastakkainasettelua ja keskustelun polarisoitumista.

3.3 Vastakkainasettelu julkisessa keskustelussa

Julkisessa keskustelussa esiintyvää vastakkainasettelua on tutkittu melko vähän. Tässä luvussa vastakkainasettelua lähestytään polarisoituneen keskustelun kautta. Lisäksi luvussa sivutaan lyhyesti vastakkainasettelun muita ääri-ilmentymiä: provosointia, konfliktia ja vihapuhetta.

Verkon ja sosiaalisen median myötä jokainen voi saada ajatuksensa ja mielipiteensä julki ja muiden luettavaksi pienellä vaivalla. Pöyhtäri ym. (2013, 44–45) mukaan verkkokeskustelu mahdollistaakin eri näkemysten esiintuomisen ja väärin luulojen hälventämisen. Jotta disinformaatio ei pääsisi leviämään, on faktapohjaista tietoa kuitenkin oltava tarjolla ja helposti saatavilla. Lisäksi huhuilta on katkaistava siivet heti alkuunsa. Tämä vaatii esimerkiksi hankeviestinnän toteuttajilta läsnäoloa siellä, missä keskustellaan.

Verkon ja sosiaalisen median laajentaessa vapaan sanan mahdollisuuksia, voi se samalla myös kaventaa käyttäjiensä näkökulmia (Pöyhtäri ym. 2013, 44–45). Pietilän (2002, 472) mukaan esimerkiksi jotain hanketta puoltavat ja vastustavat ryhmät saattavat muodostua jo ennen kuin aihe nousee julkiseen keskusteluun, mutta vasta julkinen keskustelu aiheesta tekee osapuolista julkisesti tunnistettavia. Laaksosen (2017, 28) mukaan ryhmän jäsenten mielipiteet alkavat hiljalleen muistuttaa toisiaan ja ryhmän jäsenet alkavat suosia omaa ryhmäänsä toisten ryhmien kustannuksella. Tämä ryhmäefekti voi puolestaan johtaa siihen, että ryhmän jäsenen on vaikea tuoda eriäviä mielipiteitä julkisesti esiin. Attias (2020, 20) huomauttaa, että huomio kannattaisi kiinnittää itse vastakkainasettelun ilmiön sijaan sen suhteeseen ympäristöön ja pysähtyä miettimään, onko erilaisuus ja erimielisyys hyväksyttyä ja miten erimielistä henkilöä kohdellaan.

Osa asiantuntijoista on sitä mieltä, että julkinen keskustelu, jossa osallistuja altistuu erilaisille näkemyksille, kannustaa ihmisiä ottamaan nämä eri näkemykset huomioon, jolloin keskustelu voi lieventää moraalisia ja ideologisia ristiriitoja ja näin edistää keskinäistä ymmärrystä. Osa tutkijoista puolestaan kokee, että kansalaisten kohdatessa erimielisyyksiä ja eri näkemyksiä, he voivat olla motivoituneita pitämään omista näkemyksistään kiinni. Kun mielipiteiltään jakautuneet ihmiset kohtaavat toisensa vihamielisesti, erimielisyydet muuttuvat helpommin vastustukseksi kuin

yhteisymmärrykseksi. (Hwang, Kim & Huh 2014, 624.) Lisäksi kärjistyneen keskustelun vaarana on, että vastakkainasetteluun kyllästyneet vetäytyvät julkisesta keskustelusta kokonaan (Pitkänen & Westinen 2016, 12).

Kangasojan (2020, 132) mukaan keskustelutilaisuudet saattavatkin jopa syventää kuilua erimielisten ihmisten ja ryhmien välillä. Pitkänen ja Westinen (2016, 21) puolestaan totesivat tutkimuksessaan, että eriävät mielipiteet lähenevät toisiaan, kun osapuolet saadaan “samaa pöytään” keskustelemaan kiistanalaisista aiheista, mutta vain silloin, kun keskustelua moderoidaan. Vapaa keskustelu ei siis välttämättä lisää ymmärrystä osapuolten välillä, vaan saattaa polarisoida keskustelua entisestään. Lisäksi Pietilän (2002, 472) mukaan puolesta ja vastaan -asetelma myös ohjaa julkista keskustelua, sillä näistä asemista esitetyt puheenvuorot edustavat osapuolten diskursseja kulloisenkin puhujan äänen kautta. Tämä johtaa siihen, että osapuolten argumentit toistuvat puhujasta riippumatta ja keskustelu kulkee jatkuvasti samoilla urilla pääsemättä mihinkään.

Attiasin ja Brandsmanin (2020, 22–23) mukaan polarisaatio on mielikuvituksen tasolla ilmenevä ajatusrakenne, joka kehittyy me ja ne -ajattelun pohjalta. Tällä kaksikko tarkoittaa, että kaksi ryhmää oletetaan tietynlaisiksi ja asetetaan vastakkain niille oletettujen ominaisuuksien perusteella. Yksilöt puolestaan luokitellaan näihin ryhmiin jonkin stereotyyppisen ominaisuuden perusteella ja näin yksilö on automaattisesti leimattu tietynlaisiksi. Kangasojan (2020, 132) mukaan polarisaatio alkaa usein kokemuksesta uhattuna olemisesta, kun kärjistyvät sanat aiheuttavat pelkoa ja pelon kokemus puolestaan vahvistavaa mustavalkoista mielikuvaa toisesta osapuolesta.

“Meidän ja heidän” välisen vuorovaikutuksen puuttuessa ja ryhmien välisen etäisyyden kasvaessa mielikuva henkilöstä, joka kuuluu toiseen ryhmään muodostuu yhden identiteetin kautta. Tällöin ryhmän kaikki jäsenet nähdään mustavalkoisesti samanlaisina. Kun ryhmät ja ryhmien jäsenet asetetaan vastatusten oletusten perusteella, etäisyys ryhmien välillä kasvaa. (Attias & Brandsma 2020, 20.) Esimerkiksi Seidelsohnin, Flickin ja Hirselandin (2020, 217) mukaan saksalaisessa maahanmuuttoon liittyvässä julkisessa keskustelussa pakolaisista puhuttiin homogeenisena ryhmänä. Tämä vahvisti käsitystä “meistä” enemmistöyhteiskuntana ja “heistä” vähemmistönä eli kasvatti kuilua ryhmien välillä.

Polarisaatio syntyy siis globaalilla tasolla, mutta ilmenee paikallisella (Attias & Brandsma 2020, 21). Polarisoitunut julkinen keskustelu valuu kaikessa hiljaisuudessaan jokapäiväisiin rutineihin ja vuorovaikutukseen. Jos näitä haasteita ei nimenomaisesti nosteta esiin ja käsitellä, ne voivat esimerkiksi maahanmuuttokeskustelun seurauksena johtaa maahanmuuttajien syrjäytymiseen. (ks.

Seidelsohn ym. 2020, 223.) Syntyäkseen polarisaatio tarvitseekin ryhmiä määrittelevää identiteettipuhetta, kuten esimerkiksi “he aina...” ja “he eivät ikinä...”. Mitä enemmän tällaista identiteettipuhetta käydään, sitä enemmän polarisaatio vahvistuu mielikuvissa. Attias ja Brandsma (2020, 24) kuitenkin huomauttavat, että myönteinenkin puhe jostain ryhmästä ei välttämättä pura vastakkainasettelua, sillä yksinkertaistukset ryhmistä ovat aina stereotypioita. Sekä kielteinen että myönteinen identiteettipuhe siis vahvistaa polarisaatiota.

Alhasen (2020, 140) mukaan ristiriitatilanteessa keskustelussa ei saisi ohittaa tunteita, mutta niitä ei myöskään saisi korostaa liikaa. Tunteiden ohittaminen voi hänen mukaansa johtaa ratkaisuihin, jotka eivät kestä, vaan ristiriita puhkeaa myöhemmin uudelleen. Tunteiden liiallinen korostaminen puolestaan saattaa aiheuttaa kiistelyä siitä, kenen kokemukset ovat arvokkaampia tai oikeampia. Lisäksi hän huomauttaa, että tunteiden korostamisen vaarana on osapuolille syntyvä kokemus siitä, että heillä on oikeus käyttäytyä tunteidensa ohjaamalla tavalla. Polarisaatiota ei voidakaan purkaa faktoilla tai loogisella päättelyllä, sillä se esiintyy tunnetasolla, kuten Attias ja Brandsma (2020, 25) toteavat. Pietilä (2002, 474) kuitenkin ehdottaa, että osapuolet pyrittäisiin aktivoimaan tasapuoliseen keskusteluun, joka voisi ravistella heitä irti lukkiutuneista asemistaan. Attiaksen (2020, 24) mukaan polarisoituneen keskustelun hallinnassa on olennaista huolehtia, että mustavalkoiset mielikuvat ja ehdottomat käsitykset eivät valtaa kaikkea keskustelutilaa. Tilaa on myös annettava syvennetyille ja moniulotteisille tarinoille.

Pitkäsen ja Westisen (2016) tutkimuksessa suomalaisten näkemyksistä vallitsevasta keskustelukulttuurista käy ilmi, että suomalaiset kokevat tahallisen provosoinnin lisääntyneen yhteiskunnallisessa keskustelussa. Attiasin ja Brandsmanin (2020, 42) mukaan polarisaatio “toimii tapahtumien kaikukammiona” eli vaikka toiminnan motiivit eivät ole ilmiselvät, ennakkoluulot puolestaan ovat ja suuri joukko ihmisiä ryhtyy toimimaan jonkin asian puolesta. Iskulauseet vahvistavat mustavalkoista ajattelua, ja siksi polarisaatio vahvistuu nopeammin kuin purkautuu.

Polarisaatio kasvaa näkyvyyden myötä. Ääripäiden väliin jää hiljaisten ryhmä, jota kutsutaan hiljaiseksi sen takia, että monisävyiset näkemykset eivät saa näkyvyyttä. Keskeltä reunoille päin siirryttäessä kieli yksinkertaistuu ja ääni kovenee. (Attias & Brandsma 2020, 29.) Samankaltaisiin tuloksiin tulivat myös Pitkänen ja Westinen (2016, 20–21) tutkimuksessaan: Mielipiteiltään ääripäissä olevat osallistuvat yhteiskunnalliseen keskusteluun aktiivisemmin kuin mielipiteiltään välimaastoon asettuvat. Lisäksi vahvat mielipiteet keräävät paljon huomiota, mutta jos keskusteluilmapiiri koetaan polarisoituneeksi, iso osa keskustelijoista vetäytyy.

Attias ja Brandsma (2020, 26–31) ovat jakaneet polarisaation osalliset viiteen eri rooliin: yllyttäjä, liittyyjä, hiljainen, sillanrakentaja ja syntipukki. Yllyttäjät ovat heidän mukaansa niitä, jotka lietsovat vastakkainasettelua kärjistetyillä väitteillään, syyttelemällä ja tekemällä eroa muihin. Yllyttäjä kokee olevansa moraalisesti oikeassa ja tekevänsä oikein tuodessaan asiaansa esiin ehdottomasti. Liittyyjä on valinnut puolensa, mutta ei ole yhtä järkkymätön kannassaan kuin yllyttäjä. Tämä tuodaan usein esiin esittämällä tietty varaus suhteessa yllyttäjään. Liittyyjä on valmis keskustelemaan, mutta keskustelun tavoite saattaa olla oman oikeassa olemisen todistaminen. Hiljaiset puolestaan ovat ääripäiden väliin jäävä ryhmä, jotka eivät ole valinneet puoltaan. Ryhmään kuuluu monenlaisia ihmisiä aina välinpitämättömistä aiheeseen hyvin sitoutuneisiin ihmisiin asti. He jäävät kuitenkin keskustelun ulkopuolelle tai kovempiäänisten keskustelijoiden varjoon, koska eivät halua ryhtyä ihmisryhmien mustavalkoiseen määrittelyyn. Sillanrakentaja pyrkii vaikuttamaan polarisaation kehitykseen, sillä hän ymmärtää, että kumpikaan ääripäistä ei ole täysin oikeassa. Vaikka sillanrakentaja pyrkii luomaan dialogia ääripäiden välille, kaksikon mukaan hän tahtomattaan pahentaa polarisaatiota jatkamalla ryhmien identiteettikeskustelua. Kun vastakkainasettelu kärjistyy, pyritään syyttelemällä saamaan keskellä pysytteleviä valitsemaan puolensa. Syntipukiksi joutuvat ne, jotka valitsevat puolensa viimeisenä.

Polarisaatio ei ole joko hyvä tai paha, vaan se on dynamiikkaa. Jokaisesta suuresta tai monimuotoisesta yhteisöstä löytyy jonkun verran polarisaatiota. Ihmiset myös tarvitsevat polarisoivia yksinkertaistuksia esimerkiksi identiteettinsä vahvistamiseen. Polarisaation kautta on myös mahdollista rikkoa itsestään selviä rooleja, normeja, odotuksia ja lopulta myös yhteiskunnan rakenteita. (Attias & Brandsma 2020, 23–24.) Toisin sanoen polarisaatiota myös tarvitaan, mutta silläkin on muotonsa. Keskustelu voi olla polarisoitunutta, mutta se ei tarkoita sitä, että asiattomuudet, henkilökohtaisuudet tai muuten huono käytös olisi yhtään sen hyväksyttävämpiä kuin samanmielisten keskustelussa.

Attiasin ja Brandsmanin (2020, 20–21) mukaan polarisaatio eroaa konfliktista, sillä konflikti on sarja tapahtumia, joilla on osapuolet, aika ja paikka, kun taas polarisaatio on ajatusrakenne, joka vaikuttaa toimintaamme. Kaksikon mukaan konfliktiin osallistumista ei välttämättä voi valita, mutta polarisoituminen on oma valinta. Jokainen voi valita, miten kokemuksia tulkitsee – mustavalkoisesti ja olettamien perusteella vai avoimin mielin – ja tekeekö näistä tulkinnoista johtopäätöksiä. Polarisaatio ja konflikti eroavat siinäkin mielessä toisistaan, että konfliktin osapuolet ovat tunnistettavissa. Konfliktinratkaisu edellyttääkin osapuolten identifioimista. Polarisoitunut tilanne on hankalampi ratkaista, sillä avainhenkilöitä on vaikeampi tunnistaa. Haasteena on yksilöt, jotka haluavat edustaa kokonaista ihmisryhmää ja puhua sen puolesta.

Joskus julkisesta keskustelusta tulee polarisoitumisen myötä aggressiivista (Knuutila ym. 2019, 9.) Hallitsemattomana vahvistunut polarisaatio voi jopa johtaa vihan tai vihapuheen kierteeseen (Attias 2020, 24). Knuutila ym. (2019, 9–11, 90) määrittelevät vihapuheen sellaisiksi halventaviksi tai uhkaaviksi ilmaisuiksi, jotka liittyvät kohteen henkilökohtaisiin ominaisuuksiin tai joiden taustalla on suvaitsemattomuus. Heidän mukaansa vihapuheen kohteena voi myös olla ryhmä, jolloin vihapuhe kohdistuu koko ryhmään tai oletettavasti ryhmään kuuluvaan yksilöön. Suomalaiset tuntuvat kuitenkin tuomitsevan henkilökohtaisuuksiin menon sosiaalisessa mediassa (Pitkänen & Westinen 2016, 10). Pahimmillaan vihapuhe voi hankaloittaa tai jopa estää avointa julkista keskustelua. Vihapuheen vaientava vaikutus voi näkyä julkisen keskustelun lisäksi sosiaalisessa mediassa, poliittisessa päätöksenteossa tai toimittajien itsesensuurissa.

3.4 Retorisen areenan teoria

Tämän tutkielman teoreettisena taustana käytetään retorisen areenan teoriaa. Teorian kautta pyritään ymmärtämään julkisen keskustelun moninaisuutta nimenomaan moniäänisenä ja monimutkaisena tapahtumana, ei pelkästään hankkeen viestinnän näkökulmasta.

Frandsen ja Johansen (2010) loivat retorisen areenan teorian (*Rhetorical arena theory*) alun perin tutkiakseen organisaatiokriisien viestinnällistä monimutkaisuutta. Teoria pyrkii tarkastelemaan kriisiviestintää muiden kuin kriisissä olevan organisaation viestien kautta hyödyntämällä moniäänistä (*multivocal*) lähestymistapaa. Kriisitilanteessa aukeaa areena, jolla joukko ääniä alkaa viestiä keskenään: organisaatio tiedottaa, työntekijät yrittävät ymmärtää tilannetta, uutismedia tuo esiin hyviä ja pahoja kriisiin osallistujia, asiantuntijat kommentoivat organisaation kriisivalmiutta, poliitikot yhdistävät kriisin poliittiseen toimintaan ja kansalaiset keskustelevat sosiaalisessa mediassa. (Frandsen & Johansen 2013, 798.) Näiden moninaisten äänien esiintyminen areenalla ei välttämättä kuitenkaan tarvitse kriisiä, vaan niitä esiintyy myös “tavallisessa” julkisuudessa käydyssä keskustelussa (Ahva 2010, 103) ja siksi kyseinen teoria on sovellettavissa teoreettiseksi lähtökohdaksi myös tarkasteltaessa julkista keskustelua. Lisäksi teoriaan perustuvia kahta metaforaa, areenaa ja ääntä (*voice*), tarvitaan molempia julkisen keskustelun toteutumiseksi.

Areena-metafora tuo esiin, miten toimijat tulkitsevat toistensa kanssa paitsi itse kriisejä – tai tässä tutkielmassa julkista keskustelua – myös sitä, kuinka niitä käsitellään. Tästä näkökulmasta käsin vuoropuhelu ja yksimielisyys ovat poikkeuksia, eivät sääntöjä. Ääni-metafora puolestaan korostaa

sitä, että areenalla on paljon lähettäjiä ja vastaanottajia viestimässä keskenään, toisistaan ja toisilleen. Ymmärrys äänen käsitteestä keskittyykin monimutkaisuuteen eikä valtaan, toisin kuin organisaatioissa yleensä. (Frandsen & Johansen 2018, 94.)

Frandsenin ja Johansenin (2013, 798–799) mukaan retorisen areenan teoria sisältää makro- ja mikrokomponenteista koostuvan kaksikerroksisen mallin. Makrokomponentilla he kuvaavat itse areenaa, joka tarjoaa analyttisen yleiskuvan kaikista äänistä ja areenalla tapahtuvien viestintäprosessien monimutkaisesta kokoonpanosta. Areenalla eri tahojen äänet kohtaavat, kilpailevat, tekevät yhteistyötä ja neuvottelevat keskenään. Äänien väliset suhteet vaihtelevat sekä resurssien – kuten taloudellisen, poliittisen ja symbolisen pääoman – että sen mukaan, millainen pääsy niillä on esimerkiksi valtaan, vaikutusvaltaan, verkostoihin ja tiedotusvälineisiin.

Makrokomponentin mukaan viestinnälliset prosessit muodostavat erityisiä malleja, joissa kaksi tai useampi vuorovaikutustilanne yhdistyvät. Esimerkiksi makrokomponentista kaksikko antaa lehdistötiedotteen, jonka avulla kriisistä ja sen roolista – tai esimerkiksi UUMA-hankkeesta – tiedotetaan suunnitellusti tiedotusvälineille. Tämän jälkeen tiedotusvälineet tulkitsevat tiedotteen ja muovaavat siitä uutisartikkelin, jonka lukijat sitten lukevat, tulkitsevat ja muuttavat esimerkiksi keskusteluksi tai tviitiksi.

Mikrokomponentti puolestaan vastaa areenalla tapahtuvaa yksittäistä viestintäprosessia lähettäjän ja vastaanottajan välillä. Tämä malli koostuu kolmesta elementistä, kriisiviestinnästä, lähettäjästä ja vastaanottajasta, sekä neljästä parametrusta, kontekstista, mediasta, tyylilajista eli genrestä ja tekstistä. Parametreista monimutkaisin, konteksti, koostuu psykologisista konteksteista, kuten kognitiivisista kehyksistä, sekä sosiologisista konteksteista, kuten kulttuurista tai taloudellisista, sosiaalisista, oikeudellisista ja poliittisista olosuhteista. Mediaparametri puolestaan koskee kunkin viestintäkanavan viestintäominaisuuksia, jotka määrittelevät kriisiviestinnän tai julkisen keskustelun tavan, ajankohdan, sijainnin ja syyn (vrt. Turtiainen 2009). Genreparametrilla tarkoitetaan “viestintäperheitä”, joilla on sama yhteinen viestinnällinen tarkoitus ja genrejä koskevia yleissopimuksia, jotka ohjaavat tekstityyppien tunnistamista ja ymmärtämistä. Tekstiparametri taas käsittelee erilaisia tekstimuotoisia tai diskursiivisia taktiikoita. Näihin sisältyy esimerkiksi kaikki sanalliset ja sanattomat semioottiset resurssit, joita voidaan käyttää kriisiviestien tai julkisen keskustelun tuottamiseen ja vastaanottamiseen. Nämä parametrit kuvaavat äänien tekemiä erityisiä valintoja ja vaikuttavat siten kriisiviestinnän – tai julkisen keskustelun – sisältöön ja muotoon. (Frandsen & Johansen 2013, 799.)

Vaikka retorisen areenan idea on, että jokaisen kriisin puhjetessa aukeaa areena, jossa monet äänet alkavat viestiä keskenään (Frandsen & Johansen 2016, 518–519), niin se mitä pidetään retorisena areenana on tapauskohtaista sekä riippuvaista mediasta ja tapahtumapaikasta, kuten Raupp (2019, 2) huomauttaa. Aina areenan avautuminen ei siis edellytä kriisiä, ainakaan organisaation näkökulmasta katsottuna. Keskustelua voi syntyä, vaikka organisaatio ei olisi kriisissä. Toisaalta esimerkiksi UUMA-hanke saattaa olla jollekin paikalliselle asukkaalle henkilökohtainen kriisi, joten hän hakeutuu areenalle tai sen puuttuessa pyrkii luomaan sellaisen itse esimerkiksi sosiaaliseen mediaan. Retorisen areenan teoria ei rajoitu pelkästään julkisen keskustelun areenalle, vaan se sisältää myös puolijulkiset ja yksityiset tilat (Frandsen & Johansen 2013, 799). Tässä tutkielmassa puolijulkiset ja yksityiset tilat rajataan kuitenkin pois ja teoriaa käytetään vain julkisessa tilassa tapahtuvan keskustelun tarkastelussa.

4 TUTKIMUSONGELMA JA -KYSYMYKSET

Tutkielman tarkastelun keskiössä on uusiomaarakentamisen hankkeisiin kohdistuva julkinen keskustelu. Uusiomaarakentamisella viitataan maarakentamiseen, jossa hyödynnetään uusiomateriaaleja, kuten tiilimurskaa tai rengasrouhetta (Torniainen & Sikiö 2018). Tähän liittyvää vastustus ilmenee usein julkisen keskustelun areenoilla. Verkon rooli arjessa on kasvanut kaikkialla läsnä olevaksi (Laaksonen ym. 2013, 9) ja myös julkinen keskustelu on siirtynyt monilta osin verkon eri alustoille. Internet ja erityisesti sosiaalinen media ovat alustoina vuorovaikutteisia ja yhteisöllisiä (Sassi 2009, 34–35) ja sekä omien että muiden sisältöjen jakaminen on niille ominaista (Suominen 2013, 13–14). Verkossa käyty keskustelu on nopeampoisempaa kuin perinteisen median alustoilla ja siksi mielipiteet jäävät siellä usein keskeneräisiksi (Heinonen 2008, 108). Sosiaalisesta mediasta on kuitenkin muodostunut kriittisen keskustelun alusta (Valentini & Kruckeberg 2016, 650) ja moni taho haluaa saada äänensä kuuluviin julkisessa keskustelussa (Väliverronen 2016, 45). Retorisen areenan teorian mukaan julkisen keskustelun areenalla onkin paljon lähettäjiä ja vastaanottajia viestimässä keskenään (Frandsen & Johansen 2018, 94) ja keskustelu julkisilla areenoilla yhdistää eri alustoilla tai kanavissa tapahtuvia vuorovaikutustilanteita (Frandsen & Johansen 2013, 798–799). Koska esimerkiksi hankeviestinnän rinnalla julkinen keskustelu luo kollektiivista todellisuutta hankkeista, on sitä tarpeen tutkia. Sekä uusiomaarakentamista että julkista keskustelua on tutkittu paljon toisistaan erillään (esim. Ahlqvist 2018; Kangaspunta 2018; Sihvola 2008), mutta niiden yhteyksiä tai nimenomaan uusiomaarakentamisesta käytyä julkista keskustelua ei ole tutkittu juuri lainkaan. Näistä lähtökohdista muodostui tutkimusongelma: *Millaista on julkinen verkkokeskustelu uusiomaarakentamisesta?*

Retorisen areenan teorian mukaan kriisin puhjetessa aukeaa areena, jossa eri äänet alkavat viestiä keskenään (Frandsen & Johansen 2016, 518–519). Aina areenan avautuminen ei edellytä kriisiä, ainakaan organisaation kannalta. Usein julkista keskustelua syntyy paikallisten asukkaiden keskuudessa, kun hanke tulee lähelle omaa asuinalueetta (Eranti 2017, 285). Läpinäkyvyyden takaamiseksi uusiomaarakentamisen hankkeista tulisi viestiä avoimesti ja tarpeeksi ajoissa (Kuparinen 2008, 87), jotta voidaan ennaltaehkäistä epäilyttävien mielikuvien syntyminen. Ristiriitaisuuksia syntyy, kun tarvittava tieto ei ole sellaisessa muodossa, että sitä ymmärrettäisiin hyvin (Saikkonen 2009, 106–107). Sosiaalisesta mediasta on tullut aktivismin ja kriittisen

keskustelun alusta (Valentini & Kruckeberg 2016, 650) ja moni haluaa saada oman äänensä esiin päätöksentekoon liittyvässä keskustelussa (Väliverronen 2016, 45). Samanmielisten keskustelu ja vastakkaiset mielipiteet herättävät hyvin erilaista julkista vuorovaikutusta (Turtiainen 2009, 217), joka saattaa määritellä myös sen, mihin suuntaan keskustelu lähtee kehittymään. Verkon hallitessa informaatiota ja julkista keskustelua jokainen joutuu itse hakemaan tietoa omien valintojensa perusteella (Castells 2009, 85), joten on mielenkiintoista tutkia, millaiset julkaisut ylipäättään herättävät julkista keskustelua verkossa. Tästä syntyi ensimmäinen tutkimuskysymys:

K1: Mikä herättää julkista verkkokeskustelua uusiomaarakentamisen hankkeista?

Kun julkinen keskustelu on saatu käyntiin, herää kysymys millaista se on.

Uusiomateriaalihankkeista viestimistä ja tiedottamista on tutkittu jonkin verran (esim. Hogan 1989; Kuparinen 2008), mutta siihen liittyvä julkinen keskustelu on jäänyt vähemmälle huomiolle.

Yleinen julkisuus on nykyisin pirstaloitunutta (Pöyhtäri, Haara & Raittila 2013, 45) ja nopeutensa vuoksi verkossa käyty julkinen keskustelu jää usein pinnalliseksi tai laadultaan jopa huonoksi (Heinonen 2008, 108). Informaation huono laatu tai osapuolten keskinäinen ymmärtämättömyys saattaa pahimmillaan lisätä väärinymmärryksiä ja puutteellisen tiedon leviämistä (Saikkonen 2008, 106). Alusta, jolla keskustelua käydään vaikuttaa myös itsessään keskustelun laatuun (Turtiainen 2009, 216). Myös retorisen areenan teoriassa areenalla tapahtuvat viestintäprosessit koostuvat eri elementeistä ja parametreista, jotka vaikuttavat areenalla käytyyn vuorovaikutukseen (Frandsen & Johansen 2013, 799). Lisäksi julkiseen keskusteluun saattaa osallistua ihmisiä, jotka tarkastelevat keskustelun aihetta hyvinkin erilaisista lähtökohdista (Pietilä 2002, 473) eikä aina ole helppo tunnistaa, kuka keskustelijoista on koulutettu asiantuntija, kuka kokemusasiantuntija ja kuka kyseenalaistaa näkemyksiä perusteettomasti (Jakonen 2017, 12; Väliverronen 2016, 45). Toinen tutkimuskysymykseni muotoutui seuraavanlaiseksi:

K2: Millä tavalla julkiseen verkkokeskusteluun osallistutaan?

Joskus hankkeisiin kohdistuva julkinen keskustelu saattaa olla hanketta vastustavaa (Litmanen & Peltonen 2008, 208). Avoimella tiedonjaolla ja vuorovaikutteisen viestinnän mahdollistamisella voidaan vähentää uusiomateriaaleihin liittyviä ennakkoluuloja ja pelkotiloja (Kuparinen 2008, 87–88) ja näin myös edesauttaa hankkeiden hyväksyntää. Verkon laajentaessa vapaan sanan mahdollisuuksia saattaa keskustelijoiden näkemykset kuitenkin kaventua (Pöyhtäri ym. 2013, 44–45). Samanmielisten kuplissa keskustelu aiheesta sekä me ja he -asettelu kaventavat kuilua eri ryhmien välillä (Attias & Brandsma 2020, 20). Mielipiteitään ääripäissä olevat osallistuvat

julkiseen keskusteluun äänekkäämmin ja aktiivisemmin kuin väliin jäävä hiljainen ryhmä. Tämä saattaa johtaa keskustelun kärjistymiseen, joka puolestaan voi aiheuttaa suuren joukon vetäytymisen keskustelusta kokonaan. (Pitkänen & Westinen 2016.) Toisaalta kärjistynyt keskustelu saattaa muuttua aggressiiviseksi (Knuutila ym. 2019, 9) tai synnyttää jopa vihapuhetta (Attias 2020, 24). Siksi on mielenkiintoista tutkia, miten vastakkainasettelu julkisessa keskustelussa ilmenee ja miten julkinen keskustelu on yhteydessä uusiomateriaalihankkeisiin liittyvään vastustukseen. Kolmas tutkimuskysymys pyrkii vastaamaan näihin kysymyksiin:

K3: Miten vastakkainasettelu julkisessa verkkokeskustelussa ilmenee?

5 TUTKIELMAN TOTEUTUS

5.1 Aineistonkeruu

Tutkielmani tarkoitus on kuvata ja ymmärtää julkista keskustelua, jota uusiomaarakentamisen hankkeista käydään. Aihetta lähestytään verkkokeskustelun pohjalta, vaikka muutamia kyselylomakkeen kysymyksiä laajennettiin kysymään myös muualla kuin verkossa käydyistä julkisesta keskustelusta. Aineiston hankintaa varten on valikoitu neljä uusiomaarakentamisen hanketta, joihin liittyvää julkista keskustelua tässä tarkastellaan. Tutkimuskysymysten pohjalta aineistosta on etsittävä keskustelua herättäviä elementtejä, tapoja osallistua julkiseen keskusteluun ja vastakkainasettelun ilmenemistä. Jotta tutkimuskysymysten avulla päästäisiin vastaamaan tutkimusongelmaan, tulee aineiston analysointia lähestyä sekä laadullisin että määrällisin perustein, eli *mixed method* -menetelmällä.

Tutkittavat hankkeet valittiin yhdessä Ygoforumin edustajan, diplomityöntekijän ja ohjausryhmän kanssa niin, että yksi niistä oli suuri, yksi pieni, yksi epäonnistunut ja yksi onnistunut. Näin pyrittiin saamaan mahdollisimman monipuolinen kuva UUMA-hankkeista käydyistä julkisesta keskustelusta. Valitut hankkeet ovat VT 3 Hämeenkyrönväylä 2020 (suuri), Sepänmäen meluvalli Helsingissä 2016–2018 (onnistunut), Östersundomin maa-aineshanke Helsingissä 2015–2016 (epäonnistunut) ja Mäntänvuoren tekonurmikenttä Mänttä-Vilppulassa 2013 (pieni).

Verkkoaineisto kerättiin kesäkuussa 2020 havainnoimalla verkossa käytyä ja valittuihin hankkeisiin liittyvää julkista keskustelua. Sosiaalisen median kanavat mahdollistavat hyvin suuren aineiston keräämisen, ja siksi aineisto usein rajataan esimerkiksi tiettyyn tapahtumaan liittyväksi (Klyan & Dikmen 2019, 272). Tässä tutkielmassa sosiaalisen median aineisto rajattiin valittujen hankkeiden mukaan eli vain sellaisiin keskusteluketjuihin, jotka käsittelevät nimenomaisesti jotain edellä luetelluista neljästä hankkeesta. Joistain kanavista, kuten Twitteristä, ei löytynyt hankkeisiin liittyvää keskustelua, vaan ainoastaan yksittäisiä puheenvuoroja tai esimerkiksi twiittejä, jotka eivät herättäneen sen enempää keskustelua. Tällaiset yksittäiset puheenvuorot rajattiin aineiston ulkopuolelle. Verkkoaineistoon kertyi yhteensä kahdeksan keskusteluketjua, joista seitsemän oli käyty Facebookissa ja yksi Yhteinen Östersundom -nettisivun kommenttipalstalla. Ketjujen yksittäisten viestien määrä vaihteli neljän ja 175 välillä, ja yhteensä ketjuissa oli 289 puheenvuoroa.

Verkkoaineistosta rajattiin keskustelun kannalta turhat puheenvuorot pois. Tällaisia puheenvuoroja oli esimerkiksi sellaiset, joissa kommentoija vain ilmaisi seuraavansa keskustelua, mutta ei varsinaisesti osallistunut siihen. Verkkoaineistosta poistettiin 25 puheenvuoroa, joten verkosta havainnoimalla kerätyssä aineistossa on lopulta yhteensä 267 pituudeltaan vaihtelevaa puheenvuoroa.

Verkkoaineiston tukena käytettiin verkossa jaetulla kyselylomakkeella (ks. Liite 1) kerättyä aineistoa. Lomakkeessa yhdistettiin avoimia ja monivalintakysymyksiä, koska kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimuksen yhdistäminen vaikutti parhaalta menettelytavalla halutun aineiston keräämiseksi. Näin kyselyllä kerätystä aineistosta saatiin sekä määrällisiä että laadullisia tuloksia. Kyselylomake laadittiin tutkimusongelman ja -kysymysten pohjalta niin, että vastauksilla saataisiin niihin vastauksia. Lomake jaettiin Facebookissa hankkeiden maantieteelliseen alueeseen kuuluviin ryhmiin ja puskaradioihin sekä yhdelle Väyläviraston ylläpitämälle sivustolle, joka liittyi yhteen valituista hankkeista. Kysely jaettiin yhteensä 11 eri kokoiseen Facebook-ryhmään. Lisäksi se jaettiin Twitterissä ja sähköpostilistoilla sellaisille tahoille, jotka mahdollisesti olivat mukana hankkeessa tai sen viestinnässä sekä muutamille ympäristöjärjestöille. Myös pro gradu -tutkielman ja diplomityön ohjausryhmä sai kyselylinkin jaettavaksi eteenpäin verkostoilleen. Vastausaika oli alun perin kaksi viikkoa, mutta vähäisten vastausten vuoksi sitä jatkettiin, joten lopulta kysely oli avoinna 17.6.–14.7.2020. Vastauksia kertyi yhteensä 36, mutta yksi vastaaja oli vastannut sellaisesta hankkeesta, joka ei kuulunut valittujen hankkeiden joukkoon. Tämä vastaus poistettiin, joten lopullisessa kyselyaineistossa on 35 vastausta.

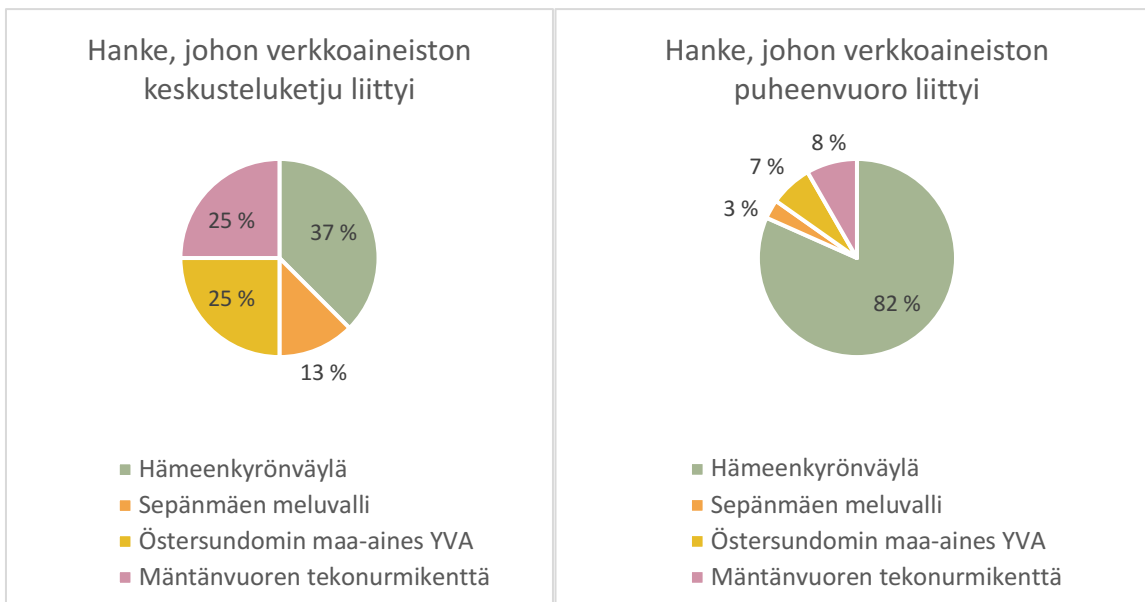
5.2 Aineiston rakenne

Tutkielman aineisto koostuu kahdesta osasta: verkkoaineistosta ja kyselylomakkeella kerätystä kyselyaineistosta. Verkosta kerätty aineisto koostuu kahdeksasta keskusteluketjusta. Näihin ketjuihin sisältyi yhteensä 267 puheenvuoroa ja 562 kommenttia. Puheenvuoro on aineistosta löytyvä isompi kokonaisuus tai “perinteinen” kommentti, jolla keskusteluun osallistuttiin. Kommentti puolestaan on pienempi ajatuskokonaisuus, joita yhden puheenvuoron sisällä saattoi olla useita.

Esimerkki 1: Täysin turha hanke. Olis varmaan niihin käytetyt rahat voinut sijoittaa tarpeellisimpiinkin kohteisiin. Itse asunut – – kohta 10v. eikä kehätiestä oikeesti ole ollut minkäänlaista häiriötä.

Esimerkki 2: Täysin turha hanke. Olis varmaan niihin käytetyt rahat voinut sijoittaa tarpeellisimpiinkin kohteisiin. Itse asunut – – kohta 10v. eikä kehätiestä oikeesti ole ollut minkäänlaista häiriötä.

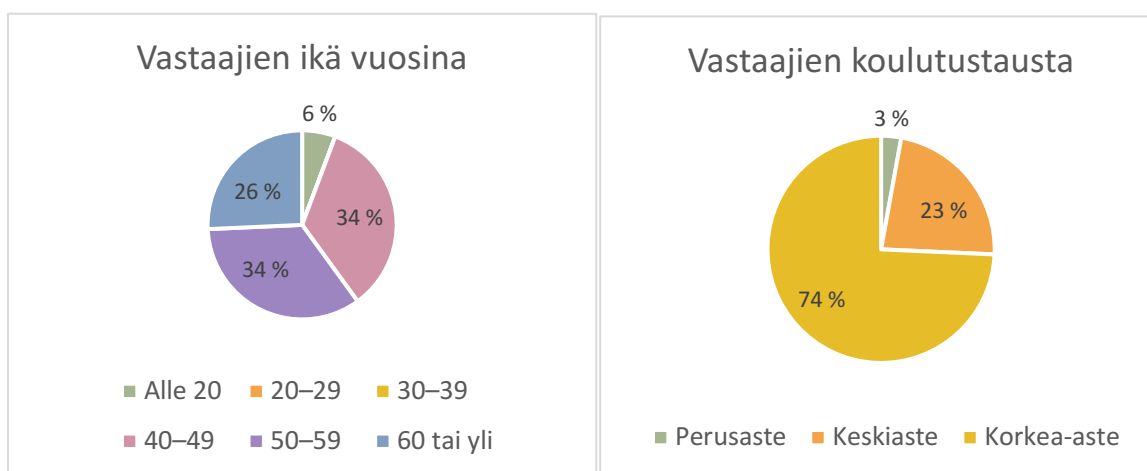
Yllä olevat esimerkit havainnollistavat, että yksi puheenvuoro saattoi sisältää useita kommentteja. Ensimmäisessä esimerkissä on merkattu vihreällä kaikki, jotka on laskettu yhdeksi puheenvuoroksi. Toisessa esimerkissä puheenvuoron sisältä on eroteltu eri väreillä yksittäiset kommentit.

Kuvio 1. Verkkoaineiston keskusteluketjujen ja puheenvuorojen jakautuminen neljän tutkittavan hankkeen välillä. Keskusteluketju N=8, puheenvuoro N=267.

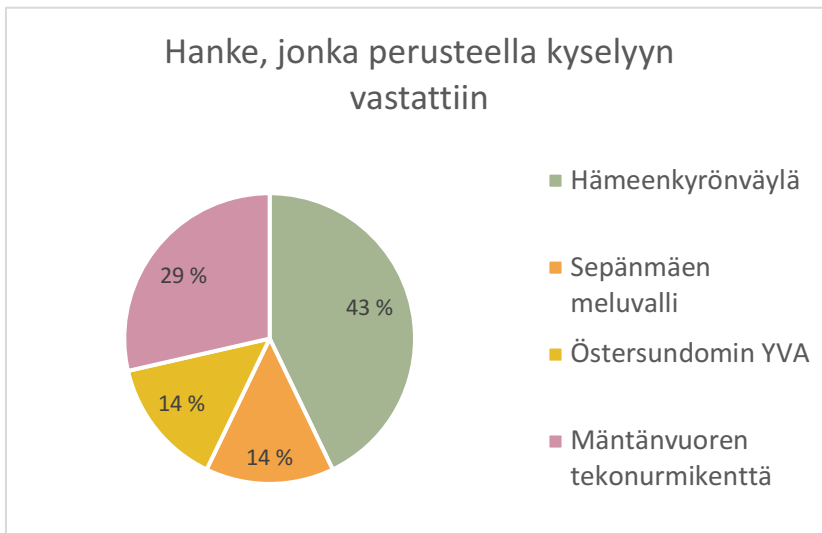
Keskusteluketjut eivät jakautuneet tasaisesti hankkeiden välille, vaan ketjuista kolme liittyi Hämeenkyrönväylän hankkeeseen. Mäntänvuoren tekonurmikenttään ja Östersundomin maa-aineshankkeeseen liittyviä keskusteluketjuja löytyi kaksi ja Sepänmäen meluvallista löytyi vain yksi ketju. Myös puheenvuorot jakautuivat epätasaisesti. Suurin osa puheenvuoroista liittyi Hämeenkyrönväylän hankkeeseen. Verkosta löytyneen julkisen keskustelun jakautumista eri hankkeiden välille on kuvattu kuviossa 1.

Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää, että henkilöt, joilta aineistoa kerätään joko tietävät tutkittavasta aiheesta tai heillä on siitä kokemusta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 98). Siksi kyselyn vastaajat rajattiin sellaisiin, jotka ovat joko seuranneet valituista hankkeista käytyä julkista keskustelua tai osallistuneet siihen itse. Iällä, ammatilla tai suhteella hankkeeseen ei ollut merkitystä ja vastata sai anonymisti. Saatekirjeessä vastaajalle avattiin tutkielman tavoite, joka on selvittää, millaista julkinen keskustelu UUMA-hankkeisiin liittyen on, ja millaisia mahdollisia yhteyksiä sillä on hankkeiden vastustukseen. Lisäksi saatekirjeessä selitettiin, mitä UUMA-hankkeella ja uusiomaarakentamisella tässä tarkoitetaan. Kyselyaineistossa on yhteensä 35 vastausta.

Kuvio 2. Kyselyyn vastaajien ikä vuosina luokittain sekä koulutustausta asteittain. N=35.

Suurin osa kyselyyn vastanneista oli yli 40-vuotiaita. Vain muutama vastaaja ilmoitti olevansa alle 20-vuotiaita eikä kukaan vastannut olevansa 20–39-vuotiaita. Yli puolet vastaajista oli miehiä, noin neljä kymmenestä naisia ja loput kertoivat olevansa joko muun sukupuolisia tai he eivät halunneet vastata kysymykseen sukupuolestaan. Kolme neljästä vastaajasta oli korkeakoulutettuja, reilu viidesosa oli suorittanut keskiasteen ja muutama perusasteen. Kuviossa 2 on kuvattu vastaajien ikää ja koulutustaustaa.

Kuvio 3. Kyselyaineiston vastaukset jaoteltuna hankkeittain. Kuviossa hanke, jonka perusteella vastaaja kertoi vastaavansa kyselyyn.

Eniten vastauksia kertyi sellaisilta ihmisiltä, jotka olivat joko osallistuneet julkiseen keskusteluun tai seuranneet julkista keskustelua, joka liittyi Hämeenkyrönväylän hankkeeseen. Kolmasosa vastaajista vastasi Mäntänvuoren tekonurmikentän hankkeen perusteella ja vähiten vastattiin sekä Östersundomin maa-aineshankkeen että Sepänmäen meluvallin julkisesta keskustelusta. Kuviossa 3 kuvataan, miten vastaajien vastaukset jakautuivat hankkeittain.

5.3 Menetelmät

Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus on ymmärtämään pyrkivää tutkimusta (Tuomi & Sarajärvi 2018), jonka tarkoituksena on kuvata todellisen elämän ilmiöitä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2015, 161). Vaikka tutkielma kallistuu enemmän laadulliseen tutkimukseen, oli tavoitteena kuitenkin saada tarpeeksi laaja aineisto, jotta tuloksista voisi tehdä edes pienimuotoisia yleistyksiä. Verkossa tapahtuvaa keskustelua ei olekaan järkevää tarkastella ainoastaan joko laadullisin tai määrällisin menetelmin, vaan mielekkäämpää on yhdistää nämä menetelmät (Hakala & Vesa). Tämän vuoksi tässä tutkielmassa hyödynnetään sekä laadullista että määrällistä menetelmää eli niin sanottua *mixed methods* -menetelmää, jossa yhdistetään enemmän kuin yksi metodologinen perinne. Tässä käytettiin niin kutsuttua perinteistä monimenetelmällisyyttä (Johnson, Onwuegbuzie

& Turner 2007, 121), jossa laadullinen menetelmä yhdistetään määrälliseen. Menetelmien yhdistämisellä pyritään luomaan parempaa ymmärrystä tutkittavasta aiheesta, kuin mitä jompikumpi menetelmä mahdollistaisi yksinään (Tuomi & Sarajärvi 2018). Monimenetelmäisyys ei tässä tutkielmassa ole kuitenkaan tasa-arvoinen, sillä laadullisella menetelmällä on määrällistä suurempi painoarvo.

Laadullisella menetelmällä pyritään ymmärtämään julkisessa keskustelussa ilmeneviä ilmiöitä ja asettamaan ne yhteiskunnalliseen kontekstiin. Määrällisen menetelmän avulla voidaan puolestaan luoda yleiskuva tutkittavasta ilmiöstä. (Hakala & Vesala 2013, 222.) Määrällisesti tässä tutkielmassa tutkitaan esimerkiksi sitä, kuinka suuri osa julkisesta keskustelusta on sävyllään tai suhtautumiseltaan myönteistä tai kielteistä, kuinka suuri osa julkisesta keskustelusta liittyi esimerkiksi hankkeen toteutukseen tai kuinka hyvin kyselyyn vastaajat kokivat ymmärtävänsä hankkeista käytyä julkista keskustelua. Kyselylomakkeella keskitytään kysymään tutkimusongelman ja tutkielman tarkoituksen kannalta merkityksellisiä kysymyksiä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 87), joita tässä tutkielmassa käytetään verkkoaineiston tukena.

Monimenetelmällinen tutkimus asettuu osittain sekä dialektis-pluralistiseen että pragmaattiseen lähestymistapaan. Dialektis-pluralistisen lähestymistavan mukaan eri paradigmoja verrataan toisiinsa etsimällä niistä yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia, tässä tutkimuksessa siis liittyen julkiseen keskusteluun. Pragmaattinen lähestymistapa puolestaan suosii mitä tahansa ongelman ratkaisemiseen soveltuvia menetelmiä, tässä tutkielmassa nämä menetelmät ovat laadullisia ja määrällisiä. (Seppänen-Järvelä, Åkerblad & Haapakoski 2019, 334.) Tutkielman keskiössä on ihminen, hänen toimintansa julkisen keskustelun areenoilla ja siellä käydyn vuorovaikutuksen havainnointi ja ymmärtäminen. Julkisuus ja julkinen keskustelu liittävät julkison määritelmän yhteiskuntateoreettiseen tutkimuskenttään (ks. Kangaspunta 2016, 27).

5.4 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Tätä tutkielmaa varten kerätty aineisto koostuu verkosta kerätystä julkisesta keskustelusta sekä kyselylomakkeella kerätyistä vastauksista. Verkkoaineisto koostuu puheenvuoroista ja kommentteista, kyselyaineisto puolestaan 35 vastaajan vastauksista. Aineisto analysoitiin sisällönanalyysin menetelmin, tarkemmin aineistolähtöisen sisällönanalyysin kolmivaiheista

prosessia hyödyntäen. Aineistoon tutustumisen jälkeen aineisto redusoitiin eli siitä rajattiin kaikki tutkielman kannalta tarpeeton tieto aineiston ulkopuolelle. Seuraavaksi aineisto klusteroitiin eli aineistosta etsittiin yhtäläisyyksiä ja eroja, joiden perusteella samaa kuvaavat asiat ryhmiteltiin luokiksi. Lopuksi näistä luokista muodostettiin yleiskäsitteitä eli aineisto abstrahoitettiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Laadullista analyysia varten sosiaalisen median aineistosta poimittiin ensin tämän tutkielman kannalta kiinnostavimmat sisällöt ja sen jälkeen ne tyypiteltiin. Aineistosta poimittiin keskustelua herättävät puheenvuorot, joihin lukeutuivat keskusteluketjujen aloitusjulkaisut sekä sellaiset puheenvuorot, jotka herättivät keskustelua eli saivat enemmän kuin yhden vastauksen. Lisäksi aineistosta etsittiin vastakkainasettelua ilmaisevia keskustelunippuja, jotka koodattiin aineistosta nousevien aihepiirien mukaan ehdottomaan, myötäilevään ja keskusteluun osallistuvaan puheenvuoroon. Näillä menetelmillä etsittiin vastauksia ensimmäiseen ja kolmanteen tutkimuskysymykseen. Sisällönanalyysillä on pyritty muodostamaan tiivistetty ja yleinen kuvaus tutkittavasta ilmiöstä ja järjestämään aineisto johtopäätöksiä varten (Tuomi & Sarajärvi 2018) eli tutkimaan sitä, millaista julkinen keskustelu UUMA-hankkeista on. Jotta aineistosta saataisiin mahdollisimman kattavasti tietoa, yhdistettiin laadulliseen analyysiin aineiston määrällinen käsittely.

Kyselylomakkeen vastaukset analysoitiin ja niistä etsittiin yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia verrattuna verkkoaineistoon. Määrällisesti aineistoa tarkasteltiin esimerkiksi keskiarvojen pohjalta sekä kuvaamaan määriä ja luomaan käsitystä siitä, miten valtaosa keskustelijoista esimerkiksi osallistui keskusteluun. Lisäksi yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia pyrittiin löytämään eri hankkeista käydyn julkisen keskustelun väliltä. Aineisto siis koodattiin ja analysoitiin sekä laadullisin että määrällisin perustein. Koodauksen jälkeen teemojen sisältä pyrittiin etsimään tyyppiesimerkkejä, jotka tiivistävät tiettyä teemaa koskevia näkemyksiä yleistyksiksi. (ks. Tuomi & Sarajärvi 2018, 105–107.)

6 TULOKSET

Tuloksia käsitellään neljässä osiossa, joista ensimmäisessä vertaillaan neljästä eri hankkeesta käytyä julkista keskustelua keskenään ja kolme jälkimmäistä pyrkii kukin vastaamaan yhteen tutkimuskysymykseen. Toisessa kappaleessa esitellään verkkoaineistosta löytyneitä puheenvuoroja, jotka ovat herättäneet julkista keskustelua sekä kyselyyn vastaajien kokemuksia siitä, mikä keskustelua herättää. Kolmannessa kappaleessa tarkastellaan tapoja osallistua julkiseen keskusteluun ja neljännessä keskitytään julkisessa keskustelussa mahdollisesti ilmenevään vastakkainasetteluun. Tuloksia esitellään sekä verkko- että kyselyaineistosta. Verkkoaineiston analyysiyksikköinä toimii sekä puheenvuoro että kommentti. Yhdessä puheenvuorossa saattoi olla useampi kommentti ja koko verkkoaineistossa kommentteja on yhteensä 562. Puheenvuoroja verkkoaineistossa on yhteensä 267. Kyselyaineiston analyysiyksikkönä on kyselyyn vastaaja. Kyselyyn vastasi 35 henkilöä.

6.1 Hankkeiden julkisen keskustelun vertailu

Tässä luvussa esitellään neljään hankkeeseen liittyvän julkisen keskustelun yhtäläisyyksiä ja eroja. Tutkielmaan valituista hankkeista käyty julkinen keskustelu oli hyvin epätasaista sekä määrältään että tyyliltään. Osasta hankkeista löytyi paljon verkossa käytyä keskustelua, osasta huomattavasti vähemmän (ks. kuvio 1). Samoin kyselyyn vastanneet olivat seuranneet eri hankkeista käytyä julkista keskustelua epätasaisesti niin, että osasta hankkeista kertyi enemmän vastauksia kuin toisista.

Hämeenkyrönväylä

Hämeenkyrönväylästä löytyi eniten verkkokeskustelua: kolme keskusteluketjua, joissa oli yhteensä 211 puheenvuoroa. Valtaosa (157 puheenvuoroa) Hämeenkyrönväylään liittyvästä keskustelusta oli sävyiltään neutraaleja. Samoin suhtautuminen hankkeeseen oli enimmäkseen neutraalia (150 puheenvuoroa). Reilu kymmenesosa kommentoijista (30 kommentoijaa) oli Hämeenkyrönväylän hanketta vastaan ja saman verran sen puolella.

Hämeenkyrönväylästä kyselyyn vastasi 15 henkilöä. Näistä vastaajista hieman yli puolet oli alueen asukkaita tai maanomistajia alueella. Muutama vastaaja työskenteli hankkeessa, muutama toimi jäsenenä jossakin alueellisessa yhdistyksessä ja viidesosa oli muuten osallisena hankkeessa, esimerkiksi materiaalitoimittajana.

Kyselyaineiston mukaan seitsemän kymmenestä (11 vastaajaa) vastasi ymmärtävänsä Hämeenkyrönväylän hankkeesta käytyä julkista keskustelua hyvin tai erinomaisesti, kun taas muutama (3 vastaajaa) kertoi ymmärtävänsä sitä vain kohtalaisesti tai jopa huonosti. Kahdeksan kymmenestä vastaajasta (12 vastaajaa) ymmärsi toisten julkisessa keskustelussa esittämät perustelut hyvin tai erinomaisesti. Vain muutama vastasi ymmärtävänsä toisten perusteluja kohtalaisesti, eikä kukaan vastannut ymmärtävänsä niitä huonosti. Samoin kahdeksan vastaajaa kymmenestä pystyi ymmärtämään hyvin tai erinomaisesti, miksi joku oli hankkeesta eri mieltä kuin itse. Muutama vastasi ymmärtävänsä toisten eroavaa mielipidettä vain kohtalaisesti. Kahdeksan kymmenestä vastaajasta (12 vastaajaa) koki muiden keskustelijoiden ymmärtävän julkista keskustelua huonosti tai kohtalaisesti. Vain muutama vastaaja kertoi myös muiden keskusteluun osallistujien ymmärtävän toisiaan hyvin. Tulosten perusteella vastaajat siis kokivat itse ymmärtävänsä Hämeenkyrönväylän hankkeesta käytyä julkista keskustelua hyvin, mutta muiden julkiseen keskusteluun osallistujien koettiin ymmärtävän toisiaan huonommin.

Kysyttäessä mitä Hämeenkyrönväylän hankkeen kaltaiselta julkiselta keskustelulta toivotaan, lähes kahdeksan kymmenestä koki eri näkökulmien tuomisen keskusteluun tärkeäksi. Puolet vastaajista toivoi julkiselta keskustelulta kuulluksi tulemista, samoin kuin tiedonjakoa hankkeeseen liittyen. Neljä kymmenestä toivoi hankkeen toimijoiden läsnäoloa keskustelussa. Lisäksi muutama vastaaja piti paikallisten asukkaiden mielipiteiden ilmaisua, asiantuntijoiden näkemyksiä sekä kyseenalaistamista tärkeinä julkisen keskustelun kannalta.

Mäntänvuoren tekonurmikenttä

Mäntänvuoren tekonurmikentästä löytyi verkosta kaksi keskusteluketjua ja yhteensä 26 puheenvuoroa. Myös tämän hankkeen keskustelu oli enimmäkseen neutraalia (18 puheenvuoroa). Samoin valtaosa kommentoijista suhtautui hankkeeseen neutraalisti (19 kommentoijaa). Keskustelijoista kukaan ei ilmaissut olevansa hanketta vastaan, mutta noin viidesosa (5

kommentoijaa) ilmaisi puheenvuoroissaan kannattavansa Mäntänvuoren tekonurmikentän rakentamista.

Mäntänvuoren hankkeesta kyselyyn vastasi 10 henkilöä. Näistä vastaajista kolmasosa työskenteli hankkeessa ja toinen kolmasosa oli muuten osallisena siihen. Loput vastaajista olivat alueen asukkaita tai jäseniä jossakin alueellisessa yhdistyksessä.

Kyselyaineiston mukaan julkista keskustelua ymmärrettiin itse kohtalaisen hyvin, mutta muiden keskusteluun osallistujien koettiin ymmärtävän toisiaan huonosti. Yli puolet vastaajista (6 vastaajaa) koki ymmärtävänsä hankkeesta käytyä julkista keskustelua ja toisten esittämät perustelut keskustelussa hyvin tai kohtalaisesti. Muutama puolestaan vastasi ymmärtävänsä keskustelua ja toisten perusteluja huonosti tai ei lainkaan. Kuitenkin puolet vastaajista (5 vastaajaa) kertoi, että muut keskusteluun osallistujat ymmärtävät toisiaan huonosti tai eivät lainkaan. Kolmasosan mukaan keskustelun osapuolet ymmärtävät toisiaan vain kohtalaisesti. Lisäksi puolet vastaajista kertoi ymmärtävänsä hyvin tai jopa erinomaisesti, miksi joku on hankkeesta eri mieltä kuin itse. Muutama kertoi ymmärtävänsä eroavat mielipiteet vain kohtalaisesti ja muutama huonosti tai ei lainkaan.

Neljä viidestä Mäntänvuoren hankkeen perusteella vastanneesta toivoi julkiseen keskusteluun hankkeen toimijoiden läsnäoloa. Kaksi kolmesta toivoi julkiseen keskusteluun tietoa hankkeesta, kun taas kaksi viidestä toivoi sen sisältävän kuulluksi tulemistä. Lisäksi muutama vastaaja toivoi keskusteluun paikallisten ja asiantuntijoiden näkemyksiä ja mielipiteitä.

Östersundomin maa-aineshanke

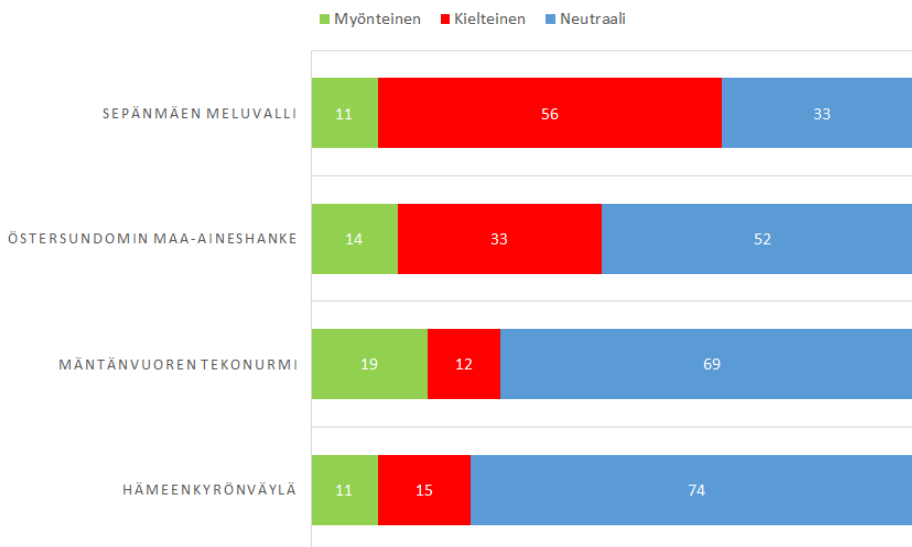
Östersundomin maa-aineshankkeesta löytyi kaksi keskusteluketjua ja niissä oli yhteensä 21 puheenvuoroa. Verkkokeskustelusta noin puolet oli sävyltään neutraalia. Kolmasosa keskustelusta (7 puheenvuoroa) oli kielteistä ja vain reilu kymmenesosa (3 puheenvuoroa) myönteistä. Kukaan kommentoijista ei ilmaissut olevansa hankkeen kannalla, mutta noin puolet oli sitä vastaan.

Kyselyyn Östersundomin maa-aineshankkeen perusteella vastanneista (N=5) valtaosa oli jäseniä jossakin paikallisessa yhdistyksessä. Lisäksi muutama alueen asukas oli vastannut kyselyyn. Hieman yli puolet vastaajista kertoi ymmärtävänsä Östersundomin maa-aineshankkeesta käytyä julkista keskustelua kohtalaisesti, kun taas vajaa puolet kertoi ymmärtävänsä sitä huonosti. Vain muutama vastasi ymmärtävänsä keskustelua hyvin. Vaikka vastaajat kertoivat ymmärtävänsä

julkista keskustelua kohtalaisesti, vain muutama vastasi ymmärtävänsä toisten perusteluja kohtalaisesti tai sitä paremmin, kun taas noin puolet vastaajista kertoi ymmärtävänsä perusteluja huonosti tai erittäin huonosti. Kahtiajako näkyi myös eriävien mielipiteiden ymmärryksessä: puolet vastasi ymmärtävänsä huonosti toisten olevan hankkeesta eri mieltä kuin itse, puolet taas vastasi ymmärtävänsä tämän hyvin. Suurin osa vastaajista kuitenkin koki muiden keskusteluun osallistujien ymmärtävän toisiaan huonosti tai ei lainkaan. Vain muutama vastasi ymmärryksen olevan kohtalaista, eikä kukaan sen olevan hyvää.

Kaikki vastaajat toivoivat julkiselta keskustelulta kuulluksi tulemista ja lähes kaikki eri näkökulmien esiintuomista. Lisäksi muutamat toivoivat keskustelulta lisää tietoa, paikallisten ja asiantuntijoiden näkemyksiä ja mielipiteitä sekä eri toimijoiden läsnäoloa.

JULKISEN KESKUSTELUN SÄVY HANKKEITTAIN

Kuvio 1. Verkossa esiintyvän julkisen keskustelun sävy hankkeittain. Kuviossa on esitetty prosenttiluvut hankkeittain.

Sepänmämäen meluvalli

Sepänmäen meluvallista löytyi vain yksi verkkokeskusteluketju, jossa oli yhdeksän puheenvuoroa. Keskustelu oli sävyiltään puoliksi neutraalia ja puoliksi kielteistä. Lisäksi yli puolet kommentoijista (5 kommentoijaa) ilmaisi olevansa hanketta vastaan. Komlasosan (3 puheenvuoroa)

puheenvuoroista suhtautuminen ei ilmennyt mitenkään tai se oli neutraalia. Vain muutama kommentoija oli hankkeen puolella.

Sepänmäen meluvallin perusteella kyselyyn vastanneista (N=5) noin puolet työskenteli hankkeessa ja loput puolet oli joko alueen asukkaita tai muuten osallisena hankkeeseen. Vastaajista lähes kaikki kertoivat ymmärtävänsä Sepänmäen meluvallin hankkeesta käytyä julkista keskustelua kohtalaisesti. Vain muutama kertoi ymmärtävänsä sitä hyvin, eikä kukaan vastannut ymmärtävänsä sitä huonosti. Hieman yli puolet vastaajista kertoi ymmärtävänsä keskustelussa esitetyt perustelut ja toisten eriävät mielipiteet hyvin tai erinomaisesti, kun taas muutama vastasi ymmärtävänsä niitä vain kohtalaisesti. Muiden keskusteluun osallistujien koettiin ymmärtävän toisiaan huonommin: suurin osa vastaajista kertoi osallistujien ymmärtävän toisiaan huonosti tai kohtalaisesti ja vain muutama vastasi heidän ymmärtävän toisiaan hyvin.

Lähes kaikki vastaajat (4 vastaajaa) toivoivat julkiselta keskustelulta tiedonjakoa ja asiantuntijoiden näkemyksiä. Lisäksi muutama toivoi eri toimijoiden läsnäoloa ja eri näkökulmien perusteluja sekä kuulluksi tuleamista.

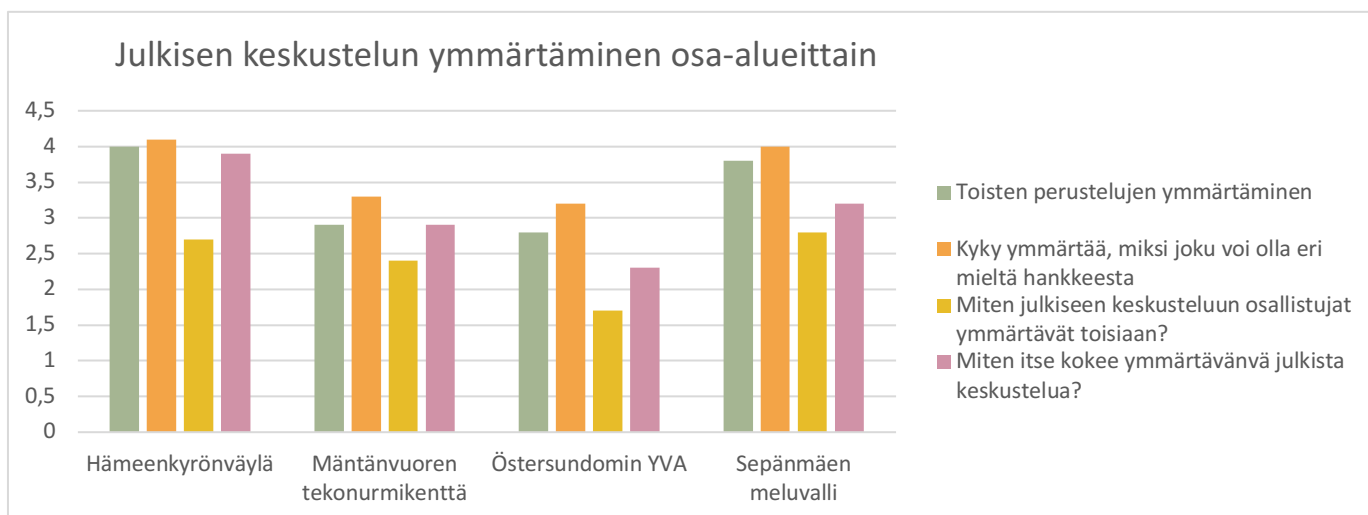
Verkkoaineistossa ilmenevä hankkeeseen suhtautuminen

Suhtautuminen	Hämeenkyrönväylä	Mäntänvuoren tekonurmikenttä	Östersundomin YVA	Sepänmäen meluvalli
Myönteinen	14 %	19 %	0 %	11 %
Kielteinen	14 %	0 %	48 %	56 %
Neutraali	72 %	81 %	52 %	33 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %
(N=)	(211)	(26)	(21)	(9)

Taulukko 1. Verkkoaineiston puheenvuoroissa esiintyvä hankkeeseen suhtautuminen hankkeittain.

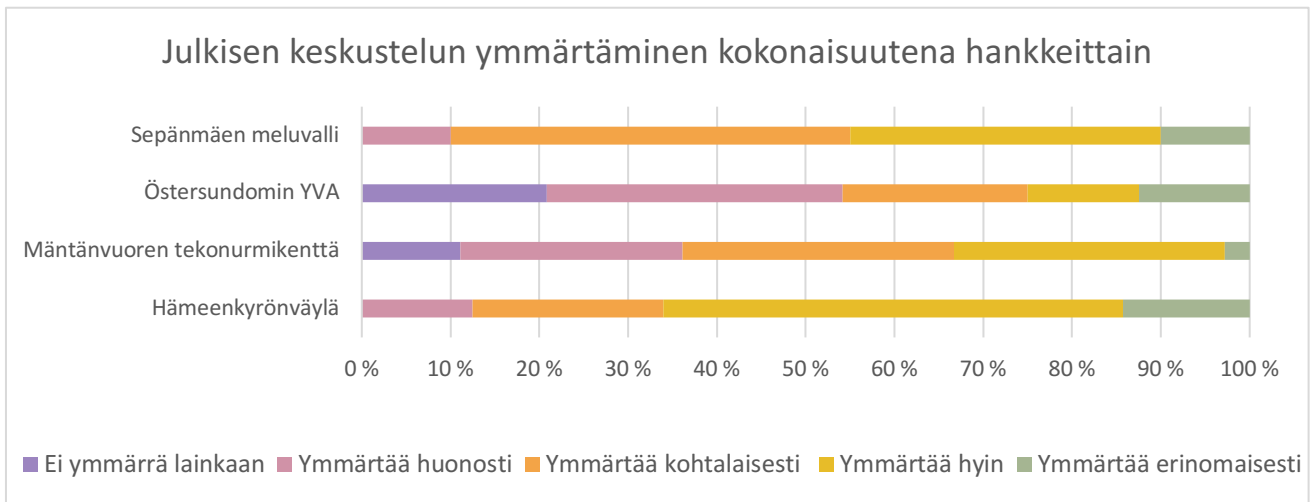
Sävyiltään julkinen keskustelu valituista neljästä hankkeesta oli verkkoaineiston mukaan enimmäkseen neutraalia (ks. kuvio 1). Myös hankkeisiin suhtautuminen oli eniten neutraalia (ks.

taulukko 1). Vain Sepänmäen meluvallista käyty keskustelu oli enemmän kielteistä kuin neutraalia ja se oli myös ainoa hanke, johon verkkoaineiston perusteella suhtauduttiin enemmän kielteisesti kuin neutraalisti. Myönteisimmin suhtauduttiin Mäntänvuoren tekonurmikentän hankkeeseen, johon liittyvä julkinen keskustelu oli myös sävyltään myönteisintä.

Kuvio 2. Julkisen keskustelun ymmärtäminen osa-alueittain. Mitä korkeampi arvo y-akselilla, sitä parempi ymmärrys ja päinvastoin. Kuvioon on laskettu vastausten painotettu keskiarvo. 1 = ei ymmärrä lainkaan, 5 = ymmärtää erinomaisesti.

Kyselyaineiston mukaan kaikkien hankkeiden vastaajat arvioivat itse ymmärtävänsä hankkeesta käytyä julkista keskustelua paremmin kuin muut keskusteluun osallistujat (ks. kuvio 2). Toisten perusteluja kerrottiin ymmärrettävän keskimääräisesti hyvin, vaikkakin perustelujen ymmärtämisessä on hankekohtaisia eroja. Tulosten mukaan vastaajat pystyivät myös ymmärtämään, miksi joku toinen on hankkeesta eri mieltä kuin itse. Itse julkista keskustelua ymmärrettiin tätä hieman huonommin. Toisten keskustelijoiden koettiin ymmärtävän keskustelua huomattavasti huonommin kuin mitä itse koettiin ymmärtävän.

Kuvio 3. Julkisen keskustelun ymmärtäminen kokonaisuutena. Tähän kuvioon on laskettu kuvion 2 osa-alueiden vastausten keskiarvot hankkeittain.

Östersundomin maa-aineshankkeesta käytyä julkista keskustelua ymmärrettiin kokonaisuudessaan huonommin kuin muita (ks. kuvio 3), vaikka Mäntänvuoren tekonurmikentästä käytyä julkista keskustelua ymmärrettiinkin vain hieman tätä paremmin. Tulosten mukaan Hämeenkyrönväylän hankkeesta käytyä julkista keskustelua ymmärrettiin kaikista parhaiten. Myös Sepänmäen meluvallihankkeesta käytyä julkista keskustelua ymmärrettiin hyvin.

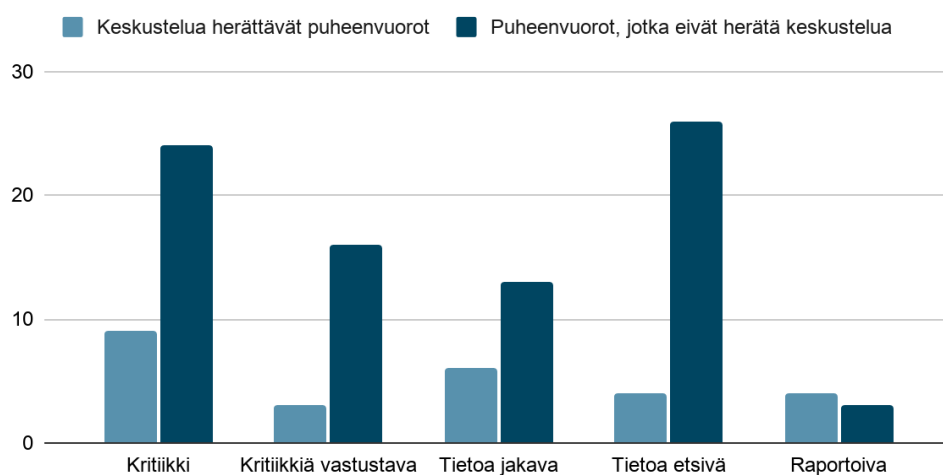
6.2 Mikä julkista keskustelua herättää?

Tässä tulosluvussa esitellään molempien aineistojen pohjalta tuloksia viesteistä, jotka herättävät julkista keskustelua. Verkkoaineistosta eriteltiin keskustelua herättävät puheenvuorot eli keskusteluketjujen aloituspuheenvuorot sekä ketjujen sisältä sellaiset, joihin vastattiin useammalla kuin yhdellä puheenvuorolla. Tällaisia puheenvuoroja löytyi 26 ja niitä verrataan sellaisiin puheenvuoroihin, jotka eivät herättäneet keskustelua. Kyselyaineiston perusteella esitetään tuloksia hankkeiden viestinnästä, joka herättää julkista keskustelua.

Verkkoaineiston keskustelua herättävien puheenvuorojen katsottiin olevan sellaisia, joihin vastattiin useammin kuin kerran. Yksittäiset kysymys–vastaus-parit eli sellaiset puheenvuoroparit, joissa puheenvuoroon vastattiin ainoastaan yhdellä puheenvuorolla, eivät lukeutuneet keskustelua herättäviin, vaan vastauksia oli oltava kaksi tai useampi. Keskustelua herättäville puheenvuoroille

muodostui aineiston pohjalta viisi luokkaa: kritiikki hanketta tai hankkeen toimintatapoja kohtaan, hankkeeseen kohdistuvan kritiikin vastustaminen, tietoa jakava puheenvuoro, tietoa hakeva puheenvuoro sekä raportoiva puheenvuoro (ks. kuvio 4). Raportoiva puheenvuoro eroaa tietoa jakavasta siten, että raportoiviksi luettiin esimerkiksi sellaiset puheenvuorot, joissa jaettiin valokuvia esimerkiksi hankkeen rakennustöistä. Vertailun mahdollistamiseksi näiden viiden luokan avulla verkkoaineistosta etsittiin puheenvuoroja, jotka eivät herättäneet keskustelua. Näitä löytyi yhteensä 86.

Keskustelua herättävät puheenvuorot verrattuna niihin, jotka eivät herätä keskustelua

Kuvio 4. Keskustelua herättävät puheenvuorot (N=26) luokiteltuna viiden kategorian mukaan. Puheenvuorot, jotka eivät herätä keskustelua ovat kuviossa vertailukohteena (N=86). Y-akselilla näkyy puheenvuorojen lukumäärä.

Keskustelua herättävät puheenvuorot (N=26) ovat sekä sävyiltään että yllä mainitun luokittelun perusteella hyvin samankaltaisia kuin ne, jotka eivät herätä keskustelua (N=86). Keskustelua herättävistä puheenvuoroista lähes kaikki (21 puheenvuoroa) olivat kuitenkin yksipuolisia tai pelkistettyjä eli niissä tuotiin esiin vain yksi näkökulma (ks. K1 ja K3). Vain muutama keskustelua herättävä puheenvuoro oli sellainen, jossa tuotiin esiin monipuolisia näkemyksiä keskusteltavasta aiheesta. Noin kolmasosa sekä keskustelua herättävistä puheenvuoroista että niistä, jotka eivät herättäneet keskustelua oli kritiikkiä hanketta tai hankkeen toimintaa kohtaan. Seuraavista esimerkeistä, joissa molemmissa kritisoidaan hanketta tai sen toimintaa, ensimmäinen herätti keskustelua, mutta jälkimmäinen ei.

K1 Laatusertifioidut yritykset eivät koskaan tee hakkuita lintujen pesimä aikaan. Puita saa kaataa vain jos on aivan varma että siellä ei ole pesiä. Mikäli ei näin ole on kyseessä tapahtunut rikos. --

K2 Täysin turha hanke. Olis varmaan niihin käytetyt rahat voinut sijoittaa tarpeellisimpiin kohteisiin. --

Myös hankkeeseen kohdistuvaa kritiikkiä vastustavia puheenvuoroja oli molemmissa kategorioissa lähes yhtä suuri osa. Keskustelua herättävistä kritiikkiä vastustettiin reilulla kymmenesosalla puheenvuoroista, kun taas yksittäisissä puheenvuoroista kritiikkiä vastustettiin noin viidesosassa. Seuraavat sitaatit havainnollistavat kummankin kategorian puheenvuoroja. Ensimmäinen esimerkki herätti keskustelua, jälkimmäinen ei.

K3 Voi hyvää päivää mitä uhkakuvia ihmiset täällä maalailee. Uusi tie on uusi mahdollisuus. Tampereelle nopeammin, ei välttämättä tarkoita kauppoihin, vaan töihin. Hämeenkyröllä mahdollisuus väkiluvun kasvuun, ja sitä kautta lisää veromarkkoja, se taas tarkoittaa palvelujen pysymistä täällä.

K4 Tää on vähä kaksiippunen juttu. Onhan se kiva, kun työmatka ehkä taas järkevöityy, kun käy Tampereella töissä. Tunnelikin oli kauhee asia suunnitteluasteella, mutta kyllä se on nyt ihan hyvin lähteny rullaan ku on koko ajan kehitetty. -- Ei kaikkien liikkeiden yms. lopettamisesta voi syyttää vain läpikulkumatalla olevia ulkopaikkakuntalaisia.

Edellä olevat esimerkit havainnollistavat myös kahta erityyppistä puheenvuoroa. Keskustelua herättänyt puheenvuoro (K3) on kapeakatseinen ja yksinkertaistettu, siinä tuodaan vain yksi näkökulma aiheesta esiin. Jälkimmäisessä esimerkissä, joka ei herättänyt keskustelua, pohditaan aihetta syvällisemmin ja monelta eri kannalta.

Keskustelua herättävistä puheenvuoroista noin neljäsosa (6 puheenvuoroa) oli tietoa jakavia ja noin viidesosa tietoa etsiviä (4 puheenvuoroa). Raportoivia puheenvuoroja eli kuvia tai karttoja oli samoin noin viidesosa. Yksi näistä ei ollut valokuva, vaan sanallinen raportoiva puheenvuoro, jossa tehtiin ehdotus hankkeeseen liittyen, mutta jossa ei kerrottu mitään lisätietoja hankkeesta. Myös puheenvuoroissa, jotka eivät herättäneet keskustelua löytyi kaikkiin näihin kolmeen kategoriaan kuuluvia puheenvuoroja, tietoa jakavia noin viidesosa ja tietoa hakevia noin kolme kymmenestä puheenvuorosta. Raportoivia puheenvuoroja oli vain muutama.

Sävyltään suurin osa sekä keskustelua herättävistä puheenvuoroista että niistä, jotka eivät herättäneet keskustelua oli neutraaleja. Molemmissa ryhmissä oli myös sävyltään sekä kielteisiä että myönteisiä puheenvuoroja: molemmissa ryhmissä sävyltään kielteisiä puheenvuoroja oli kuitenkin enemmän kuin myönteisiä.

Verkkoaineiston kaikista puheenvuorosta (N=267) vain pieni osa oli sellaisia, jotka ylipäättään herättivät keskustelua (Kuvio 3). Keskustelua herättäviä puheenvuoroja oli noin kymmenes (26

puheenvuoroa), kun taas puheenvuoroja, jotka eivät herättäneet keskustelua oli aineistossa kolme kymmenestä puheenvuorosta (86 puheenvuoroa). Ne puheenvuorot, jotka eivät kuulu kumpaankaan näistä kategorioista olivat sellaisia, joilla osallistuttiin jonkin puheenvuoron herättämään keskusteluun. Eniten keskustelua herätti kritiikki hanketta tai sen toimintaa kohtaan sekä tiedon jakaminen. On kuitenkin huomattava, että läheskään kaikki kritiikki ja tiedonjako eivät herättäneet keskustelua lainkaan, vaan jäivät keskustelusta irrallisiksi puheenvuoroiksi. Näiden tulosten perusteella julkinen keskustelu oli enemmän yksinpuhelua kuin vuoropuhelua, sillä suurin osa puheenvuoroista jäi irrallisiksi muusta keskustelusta. Ero keskustelua herättävien puheenvuorojen ja niiden, jotka eivät sitä herättäneet välillä oli pieni. Tulosten mukaan keskustelua herättävät puheenvuorot olivat kuitenkin yksinkertaistempia ja kärjistetympiä kuin ne, jotka eivät herättäneet keskustelua.

Kyselyaineiston mukaan julkista keskustelua herätti sekä neutraali että kielteinen viestintä. Kysyttäessä millainen viestintä tai tiedottaminen herätti julkista keskustelua, noin kymmenesosa vastaajista (5 vastaajaa) kertoi, että keskustelua herättänyt viestintä oli neutraalia, toisin sanoen informoivaa, asianmukaista tai osallistavaa. Seuraavasta esimerkistä käy ilmi, että toisinaan keskustelua syntyi pitkään odotetun päätöksen jälkeen.

K5 hankkeen rahoituksen varmistuminen valtion lisätalousarviossa 2019 pitkän odotuksen jälkeen

Lähes yhtä moni vastaajista (4 vastaajaa) kertoi kielteisen viestinnän herättävän julkista keskustelua hankkeista, mutta kukaan ei vastannut myönteisen viestinnän herättävän keskustelua. Kielteinen viestintä saattoi olla esimerkiksi epäselvää tai puutteellista, kuten seuraavasta esimerkistä ilmenee.

K6 Epäselvä huono viestintä. Jopa uhkailua on ollut.

Lisäksi muutama kyselyyn vastaaja kertoi, että hankkeesta ei herännyt julkista keskustelua tai keskustelua käytiin hyvin vähän. Alla oleva sitaatti havainnollistaa, että joskus keskustelua ei herännyt yrityksistä huolimatta.

K7 No kun sitä ei herännyt! Sehän se ongelma onkin, että kun vastassa on – – Kaupunki ja sen voimavarat, ei asioita tuoda julkisuuteen, vaikka todellakin pitäisi, ettei luultaisi, että – – Kaupungilla on puhtaat jauhot pussissa.

Tulosten perusteella neutraali ja kielteinen viestintä herättivät julkista keskustelua hankkeista. Hieman yli puolet kyselyyn vastanneista oli sitä mieltä, että määrällisesti hankkeesta viestittiin sopivasti. Alle puolet vastaajista puolestaan kertoi hankkeesta viestittävän joko vähän tai liian

vähän. Vain muutama vastasi hankkeesta viestittävän paljon eikä kukaan vastannut siitä viestittävän liian paljon.

6.3 Miten julkiseen keskusteluun osallistutaan?

Tässä tulosluvussa esitellään tuloksia julkiseen keskusteluun osallistumisen tavoista.

Ensimmäisessä alaluvussa käsitellään sekä verkko- että kyselyaineiston pohjalta julkisen keskustelun sävyä sekä kyselyyn vastaajien ja verkkokeskustelun kommentoijien suhtautumista hankkeisiin. Toisessa alaluvussa puolestaan syvennyttään keskustelun osallistumistapoihin käymällä läpi verkkoaineistosta löytyviä puheenvuoroja ja kommentteja. Kolmannessa alaluvussa käydään läpi miten julkista keskustelua seuranneet henkilöt kertovat kyselyaineistossa joko itse osallistuneensa tai muiden osallistuneen keskusteluun.

6.3.1 Sävy ja suhtautuminen

Tässä luvussa tarkastellaan valituista hankkeista käydyin julkisen keskustelun sävyä sekä keskustelijoiden suhtautumista hankkeeseen. Sekä sävystä että suhtautumisesta esitellään ensin verkkoaineiston tulokset ja sen perään kyselyaineistosta löytyneet tulokset. Kommentteja verkkoaineistossa on yhteensä 562 ja niistä koostuvia puheenvuoroja 267, kun taas kyselyyn vastasi 35 julkiseen keskusteluun osaa ottanutta tai sitä seurannutta henkilöä.

Puheenvuoron sävy

Verkkoaineiston tulokset osoittavat, että julkisen keskustelun puheenvuorot eivät pääsääntöisesti ole sävyiltään erityisen myönteisiä eivätkä kielteisiä: Seitsemän kymmenestä puheenvuorosta oli neutraaleja (189 puheenvuoroa). Kielteisiä puheenvuoroja aineistossa oli noin viidesosa (47 puheenvuoroa), kun taas myönteisiä oli hieman vähemmän, noin yksi kymmenestä (31 puheenvuoroa).

Neutraaleja puheenvuoroja olivat sellaiset, jotka eivät olleet sävyiltään erityisen kielteisiä tai erityisen myönteisiä. Lisäksi kaikki neutraalit puheenvuorot olivat asiallisia. Usein neutraalissa

puheenvuorossa tuotiin esiin useita eri näkökulmia keskusteltavasta aiheesta, kuten seuraavasta sitaattista ilmenee.

K8 – – itse en aina ymmärrä muutos vastarintaa jos asia voisi olla hyväksi. Mutta jossain asiassa on hyvä et on valitusoikeus..

Kielteisiksi puheenvuoroiksi lukeutuivat sellaiset, joihin sisältyi sarkastisia, syyttäviä tai provosoivia kommentteja. Provosoivista kommenteista muutama oli jopa suoria uhkauksia. Muita asiattomuuksia, kuten kirosanojen käyttöä, esiintyi vain muutamassa puheenvuorossa. Kolmeen kymmenestä kielteisestä kommentista sisältyi lisäksi negatiivissävyytteisiä retorisia kysymyksiä, kuten seuraava esimerkki osoittaa.

K9 – – Haluaako joku tosissaan tällaisen koulutien lapsilleen? Tuskin

Sävyltään myönteisiä puheenvuoroja oli verkkoaineistossa hieman vähemmän kuin kielteisiä, ja ne ilmenivät kehuina, kannustuksina ja positiivissävyytteisenä pohdiskeluna. Tällaiseksi pohdinnaksi lukeutui vastaanottavaisen asenteen ilmaiseminen sekä hankkeen myönteisten ja kielteisten puolien esiin tuominen ja pohtiminen.

K10 Monta paikallista yritystä loppuu kun uusi tie on valmis. Uusi tie toisaalta antaa mahdollisuuksia uusille yrityksille. Tien valmistaminen työllistää hetkellisesti. työllistääkö se paikallisia? Toivotaan. – – Toki palvelut saattaa laajentua ja siinä mielessä parantua. Mutta kotikuntaan veroja maksavia pienyrittäjiä siinä tuskin montaa on. Tässä asiassa on hyvät ja huonot puolet katsoo sitä kuinka päin vaan. Se mikä tässä itseä ehkä vähän ärsyttää on että ne joka on vastaan ei näe kun huonot asiat ja ne jotka on puolesta ei näe mitään huonoa uudessa tiessä.

Kuten edellä olevasta esimerkistä käy ilmi, myönteisesti sävytteisessä pohdinnassa otettiin usein myös kantaa itse keskusteluun ja sen yksipuolisuuteen. Pohdiskeleviin puheenvuoroihin lukeutuu kaikki sellaiset verkkoaineistosta löytyvät puheenvuorot, joissa tuotiin esiin sekä hyviä että huonoja puolia hankkeesta tai sen seurauksista.

Noin neljä kymmenestä kyselyyn vastaajasta (13 vastaajaa) kertoi seuraamansa julkisen keskustelun olleen kielteistä. Kielteistä keskustelua kuvailtiin epäavoimeksi, liian tunnepohjaiseksi ja siitä kerrottiin puuttuvan yhteisymmärrys. Vastaajat, jotka kertoivat keskustelun olevan epäavoiminta kuvailivat sitä muun muassa salailevaksi, pinnalliseksi ja ympäripyöreäksi. Julkisesta keskustelusta kerrottiin myös puuttuvan yhteisymmärrystä. Toisaalta osa vastaajista kertoi, että keskustelijat eivät tuntuneet edes haluavan ymmärtää toisiaan. Kaksi seuraavaa nostoa kyselyaineistosta havainnollistavat vastauksia, joissa kerrottiin yhteisymmärryksen puutteesta.

K11 Yleisö ja viranomaiset puhuvat osittain eri kieltä ja eri aidanseipäistä.

K12 Asukas kommentointi on sosiaalisen median kanavilla kuitenkin varsin jyrkkää eikä kaikilla yksilöillä ole halua rakentaa ymmärrystä

Kolme kymmenestä vastaajasta (11 vastaajaa) kertoi julkisen keskustelun olevan enimmäkseen neutraalia. Neutraalia keskustelua kuvailtiin asialliseksi, mutta mielipiteitä jakavaksi. Lisäksi yli puolet vastaajista, jotka kuvailivat keskustelua neutraaliksi, kertoivat sen olleen kovin vähäistä, kuten alla olevasta esimerkistä käy ilmi.

K13 Hankkeesta ei mielestäni käy kovinkaan kiihkeää keskustelua. Hankkeen valmistuttua yleisöosastokirjoittelua oli jonkin verran ja sekin laantui annettuihin vastauksiin.

Noin kymmenesosa vastaajista (4 vastaajaa) kertoi julkisen keskustelun olleen myönteistä. Myönteistä keskustelua kuvailtiin asiantuntevaksi, avoimeksi ja monipuoliseksi. Sekä verkko- että kyselyaineiston mukaan julkisesta keskustelusta pienin osa oli myönteistä. Molemmissa aineistosta ilmeni myös, että neutraalia keskustelua oli paljon. Kuitenkin kyselyaineistossa kielteistä keskustelua esiintyi hieman enemmän kuin verkkoaineistossa.

Suhtautuminen hankkeeseen

Suurin osa verkkoaineiston puheenvuoroista oli sävynsä lisäksi myös suhtautumiseltaan neutraaleja tai suhtautumista ei tuotu keskustelussa ilmi. Tällaisia puheenvuoroja oli seitsemän kymmenestä (186 puheenvuoroa). Hankkeisiin kielteisesti suhtautuvia keskusteluun osallistujia oli puolestaan noin viidesosa (45 puheenvuoroa), joka on hieman enemmän kuin myönteisesti suhtautuvia keskustelijoita (36 puheenvuoroa).

Suhtautumiseltaan neutraaleja puheenvuoroja olivat puolueettomat tai muuten tasapuoliset puheenvuorot. Näissä puheenvuoroissa kommentoija ei kertonut asettuvansa hankkeen puolelle eikä sitä vastaan. Neutraaliin luokkaan laskettiin myös mukaan sellaiset puheenvuorot, joista kommentoijan suhtautuminen hankkeeseen ei ilmennyt lainkaan. Seuraava sitaatti on esimerkki tällaisesta neutraalista puheenvuorosta.

K14 Kuljetusten määrä on suuri, mutta kuitenkin vain puolet siitä, mitä edellä on esitetty. Vuosina 2020 – 2025 kuormien määrä päivässä on noin 304 – 408 kuormaa. Kun yksi kuorma aiheuttaa matkan molempiin suuntiin, liikennettä syntyy kaksi kertaa kuormien määrä eli 608 – 816 matkaa päivässä. Eli jos kuljetuksia on päivässä 10 tunnin ajan, silloin noin yksi kuorma-auto minuutissa ajaa jompaankumpaan suuntaan.

Noin viidesosassa puheenvuoroista (45 puheenvuoroa) kävi ilmi, että kommentoija suhtautuu hankkeeseen kielteisesti. Kielteinen suhtautuminen ilmeni vastustuksena ja hankkeiden negatiivisten vaikutusten esiintuomisena. Hankkeilla ilmaistiin olevan kielteisiä vaikutuksia

esimerkiksi paikallisiin yrityksiin, ihmisiin tai ympäristöön, kuten seuraavista esimerkeistä käy ilmi.

K15 – – rekkaralli ja kiviaineksen jalostamisesta vapautuva kivipöly tulisi altistamaan alueen ihmiset keuhko- ja hengityselinsairauksille. Haittavaikutus on erittäin merkittävä mm. alueen koululaisille ja päiväkodin lapsille, jotka olisivat käytännössä hankealueen vaikutuspiirissä ympäri vuorokauden.

K16 alueella on voimakas rantakäärmeen pesimisalue. Rantakäärme on rauhoitettulaji. Euroopan Unioni on antanut tuomion Kyprokselle kyseisen lajin säilyttämisestä kieltänyt maankäytön alueella. Joten kyseinen alue pitää rauhoittaa rakentamiselta. Asiasta on tuomioistuimen päätös.

Kolmessa kymmenestä puheenvuorossa ilmaistiin hankkeen olevan yksinkertaisesti turha. Hieman harvemmasta puheenvuorosta kävi ilmi, että hankkeen toteuttajien koettiin toimineen väärin tai toteuttaneen hanketta huonosti. Lisäksi muutama kommentoija ilmaisi hankkeen olevan yleisen edun vastaista. Noin viidesosassa kommentteja hankkeen vastustus tuotiin selkeästi esiin, mutta syytä sille ei kerrottu. Seuraavat esimerkit havainnollistavat tällaista perustelematonta vastustusta.

K17 Minä ainakin olen ollut vastaan koko ajan

K18 Perseestä koko tie.... Käyttäisivät senkin rahan hämeenkyrön teitten korjaamiseen

Myönteistä suhtautumista esiintyi verkkoaineistossa hieman harvemmin kuin kielteistä (36 puheenvuorossa). Myönteisesti suhtautuminen ilmeni muun muassa viittauksina hankkeen hyviin seurauksiin. Viitatu seuraukset puolestaan liittyivät ihmisten arkeen tai yleisesti nykyisen tilanteen paranemiseen. Kuten alla olevista esimerkistä käy ilmi, myönteinen suhtautuminen ilmeni myös kehuina ja kiitoksina. Lisäksi muutamasta kommentista ilmeni, että hanketta oli jo ehditty odottaa.

K19 Hyvä!!!vihdoin tulee edistystä tälle taantuvalla paikkakunnalle,paremmat liikenneyhteydet. – – Nopeat kulkuyhteydet on tätä päivää. Kiitos

K20 Täällä asuu edelleenkin paljon ihmisiä ja varmasti nyt muuttaa vielä lisääkin kun saadaan tuo liikennemäärä pois jaloista pyörimästä. Joudun usein jonottamaan kolmostielle pikkuteiltä ja pinna on aika kireellä kun letka ei meinaa katkea millään.

Kyselyaineistoon vastanneista reilu kolme kymmenestä (12 vastaajaa) kertoi kannattavansa sitä hanketta, jonka perusteella kyselyyn vastasi. Yli puolet myönteisesti suhtautuvista vastaajista kertoi kannattavansa hanketta siitä aiheutuvien myönteisten vaikutusten vuoksi. Vaikutukset saattoivat kohdistua joko ihmisten arkeen tai ympäristöön, kuten seuraavat esimerkit havainnollistavat. Lisäksi noin puolet hankkeeseen myönteisesti suhtautuvista kertoi kannattavansa hanketta, mutta ei perustellut suhtautumistaan mitenkään.

K21 Lisää nuorten harrastusmahdollisuuksia, saatu parannettua muutekin hankkeen ympäristöä. Kentän käyttöaste muuttunut oleellisesti. Hankkeen myötä myös muiden tapahtumien järjestäminen on ollut helpompaa.

K22 Meluvalli vähentää vallin takana asuville kuuluvaa liikennemelua. Valli on erinomainen ratkaisu kestävän kehityksen kannalta - maa-aineksia ja materiaaleja, jotka muutoin jouduttaisiin kuljettamaan kaus, voidaan hyödyntää paikallisesti.

Hieman harvempi kyselyyn vastaajista, noin kaksi kymmenestä (8 vastaajaa), puolestaan kertoi vastustavansa hanketta. Puolet hankkeeseen kielteisesti suhtautuvista kertoi vastustavansa hanketta hankkeen järjestelyiden vuoksi. Yhtä moni vastaaja kertoi vastustavansa hanketta siitä aiheutuvien kielteisten vaikutusten tai seurausten vuoksi.

K23 -- kaupungin edustajien toiminta ei herättänyt luottamusta, päinvastoin. Kaupunki tuhlaa veronmaksajien rahoja nyt käynnissä olevaan valmisteluun liittyvällä valituskierrökselläan - tehtyään LAINVASTAISEN! esityksen - sen sijaan että osallistasi alueen toimijat uudella tavalla.

K24 Kahta kunnan keskusta on vuodikymmenet kurottu yhteen ja nyt väliin vedetään moottoritie. Pilalla on yläasteen/lukion pihapiiri pesäpallokenttineen, koululaisten liikuntamaastot, asukkaiden lenkkipolut, lasten leikkimetsät. Omakotitalojen takapihalle moottoritie, ihanaa. --

Edellä olevista aineistoesimerkeistä ensimmäinen kiteyttää hankkeen järjestelyihin liittyvää vastustusta, kun taas jälkimmäiseen kiteytyy vastustus hankkeen vaikutusten johdosta. Lisäksi muutama vastaaja kertoi, että ei erityisemmin kannata eikä vastusta sitä hanketta, jonka perusteella kyselyyn vastasi.

6.3.2 Kommentit

Tässä alaluvussa tarkastellaan verkkoaineistossa esiintyviä kommentteja (N=562). Tapoja osallistua julkiseen keskusteluun on tarkasteltu aineistosta nousseiden kuuden kategorian avulla. Tämän A-luokittelun (ks. kuvio 5) sisältä on etsitty toisen tutkimuskysymyksen kannalta oleellisia kommentteja. Jokainen kategoria on esitelty tässä luvussa oman otsakkeensa alla kategorian koon mukaan suurimmasta pienimpään. A-luokittelun kuuteen kategoriaan jaetut kommentit on tämän jälkeen luokiteltu uudelleen aineistosta nousseiden teemojen mukaisesti (ks. kuvio 6). Suurimmat B-luokittelun teemat ovat hankkeen järjestelyt sekä vaikutus ihmisten arkeen tai ympäristöön. Nämä kaksi teemaa löytyvät jokaisesta A-luokittelun perusteella määritellystä kategoriasta. Näiden lisäksi

joistain kategorioista löytyy myös muita teemoja. Ohi aiheen menevät kommentit on lisäksi eritelty niistä kategorioista, joissa esiintyi sellaisia kommentteja, jotka eivät liittyneet suoraan hankkeeseen.

Mielipide, näkemys

Tulosten mukaan julkiseen keskusteluun osallistuttiin eniten kertomalla omia tai edustettavan tahon mielipiteitä ja näkemyksiä, joita lähes puolet aineiston kommentteista olivat (218 kommenttia). Suurin osa mielipiteistä liittyi hankkeesta seuraaviin vaikutuksiin joko ihmisten arkeen tai ympäristöön. Noin viidesosa mielipiteistä liittyi hankkeiden järjestelyihin. Pieni osa mielipiteistä puolestaan liittyi hankkeen lopputulokseen. Lisäksi kehuja ja kiitokset sijoitettiin tähän kategoriaan. Osa mielipiteistä ei liittynyt varsinaisesti hankkeisiin ja ne on rajattu tässä käsiteltävien kommenttien ulkopuolelle (yhteensä 41 kommenttia rajattu pois).

Suurin osa mielipiteistä liittyi hankkeesta aiheutuviin, ihmisten arkea koskeviin vaikutuksiin. Nämä vaikutukset ilmenivät muun muassa huolena rakennustöiden aiheuttamasta häiriöstä tai ilona hankkeen lopputuloksen hyödyistä. Lisäksi mielipiteitä annettiin asuinolosuhteiden tai alueen viihtyvyyden muutoksiin liittyen.

K25 Kiviainestuotanto ja maamassojen siirtoliikenne tulee aiheuttamaan merkittävää haittaa alueen asukkaille ja lähialueen luonnolle. Kaikki vaihtoehtoiset hankealueet sijoittuvat liian lähelle vallitsevaa asutusta.

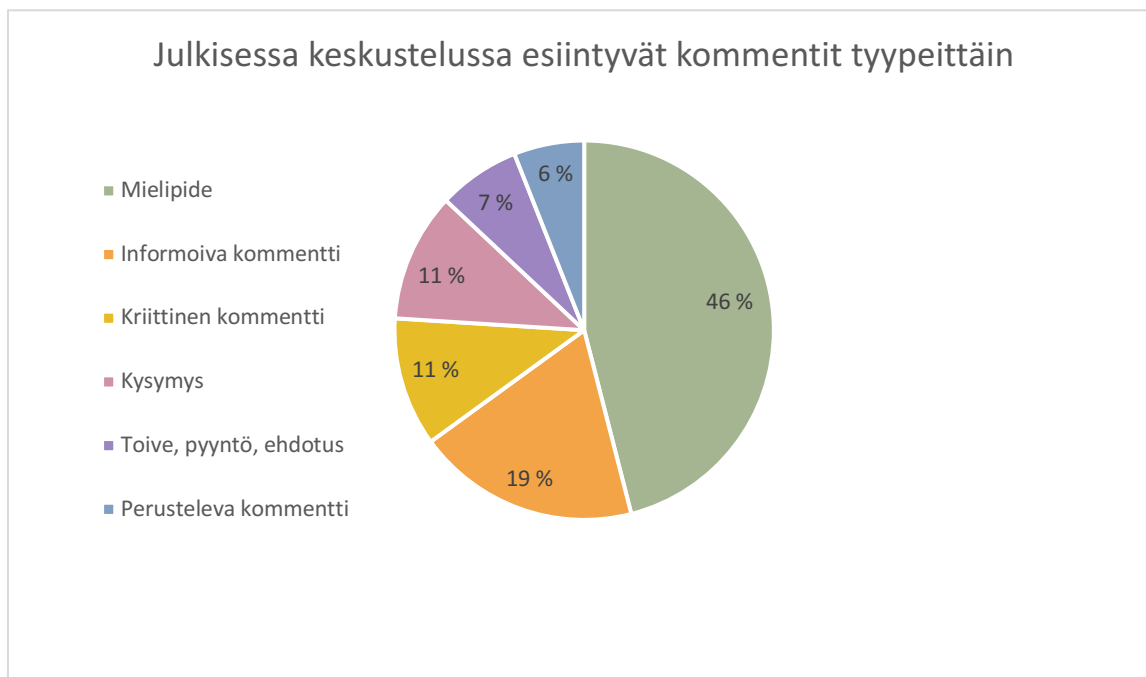
Usein mielipiteeseen hankkeen vaikutuksista ihmisten arkeen sisältyi myös vaikutus ympäristöön, kuten yllä oleva puheenvuorosta käy ilmi. Mielipiteet hankkeen vaikutuksesta ympäristöön ilmenivät lisäksi kommentteina liittyen luontoon, alueen eläimiin, kuntaan ja asuinympäristöön.

Mielipiteet hankkeiden järjestelyistä liittyivät suurimmaksi osin sijaintiin, rakennusjärjestelyihin ja muihin suunnitelmiin hankkeen toteutuksesta. Lisäksi joissakin kommentteissa kerrottiin mielipiteitä hankkeen viestinnästä ja aikataulusta. Useassa hankkeiden järjestelyihin liittyvässä kommentissa yhdistyi useita näitä elementtejä. Seuraava esimerkki kuvaa hyvin monen elementin löytymistä yhdestä kommentista:

K26 Taloudellisesti ja ekologisesti on järkevää, että nämä toiminnot sijoitetaan mahdollisimman lähelle rakentamisalueita, jotta kuljetusmatkat jäävät mahdollisimman lyhyiksi

K27 Aikataulu on yllättävän nopea, toivottavasti aikataulut pitää!

Lopputulokseen liittyviä mielipiteitä esitettiin esimerkiksi ilmaisemalla mitä mieltä koko hankkeesta tai sen lopputuloksesta on sekä kertomalla omia näkemyksiä hankkeen valmistumisesta. Lisäksi pieni osa mielipiteistä oli hankkeeseen liittyviä kehuja ja kiitoksia.

Kuvio 5. A-luokittelulla kuvataan verkkoaineistossa esiintyviä kommentteja tyypin mukaan. N=562.

Informoiva kommentti

Koko aineiston kommenteista informoivia kommentteja oli noin viidesosa (107 kommenttia). Informoivat kommentit liittyivät hankkeen järjestelyihin, lopputulokseen ja hankkeen vaikutuksiin. Näiden lisäksi informoiva kommentti saattoi olla lainaus esimerkiksi tiedotteesta tai hyperlinkki johonkin nettisivulle.

Informoivista kommenteista hieman yli puolet liittyi hankkeen järjestelyihin. Informoivat kommentit hankkeen järjestelyistä ilmenivät suurimmaksi osin kommentteina liittyen hankkeen suunnitteluun ja toteutukseen. Seuraavista sitaateista ensimmäinen havainnollistaa suunnitteluun liittyvää informoivaa kommenttia ja jälkimmäinen kiteyttää toteutukseen liittyvän informoivan kommentin.

K28 – – yleiskaavaehdotuksessa maa-ainesten ottoon, käsittelyyn ja sijoittamiseen on varattu kolme vaihtoehtoista hankealuetta, joiden ympäristövaikutuksia aiotaan nyt selvittää.

K29 – – tielinjan hakkuut aloitettiin heti usealla koneella, kun suunnitelmat ja luvat sen mahdollistivat huhtikuun alussa.

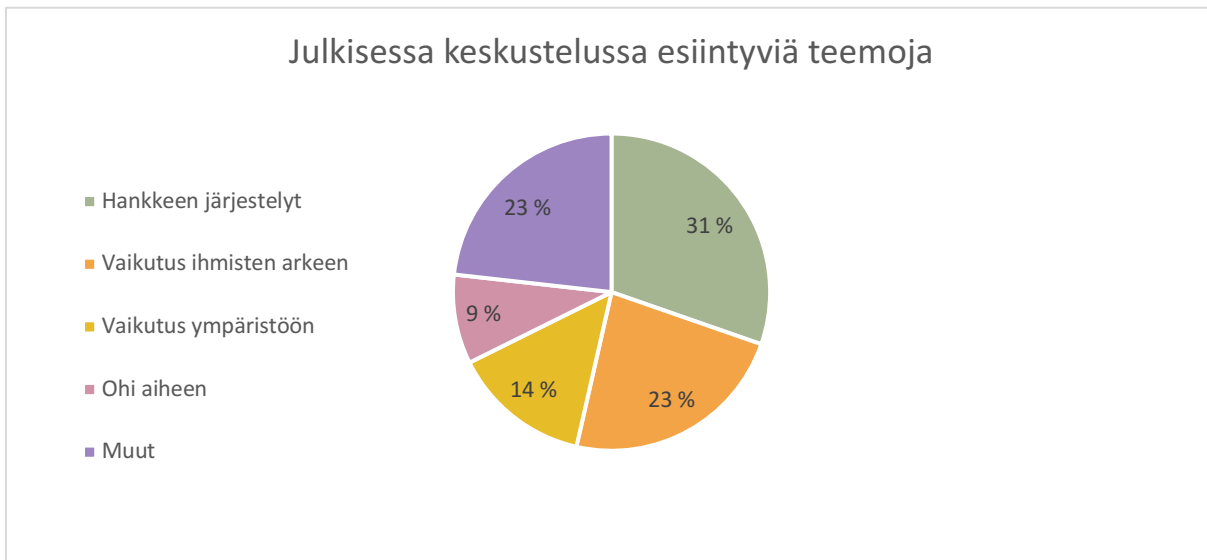
Suunnittelun ja toteutuksen lisäksi kommentit hankkeen järjestelyistä liittyivät esimerkiksi hankkeen aikatauluun tai viestintään. Viestintään liittyvät kommentit ilmenivät muun muassa informoimalla tiedotustilaisuudesta tai verkkosivusta, josta saa hankkeeseen liittyvää lisätietoa.

Informoivista kommentteista hieman alle kymmenesosa liittyi hankkeesta aiheutuviin vaikutuksiin joko ihmisille tai ympäristölle. Saman verran kommentteja liittyi hankkeen lopputulokseen. Samoin sekä suoria lainauksia että hyperlinkkejä muille verkkosivuille oli noin kymmenesosa. Lisäksi muutamassa informoivassa kommentissa annettiin ohjeita esimerkiksi paikallisille asukkaille. Hankkeen vaikutuksiin liittyvät informoivat kommentit koskivat esimerkiksi rakennettavalla alueella olevaa harrastustoimintaa, asuntoja tai työpaikkoja sekä alueella pesiviä eläimiä. Seuraavat aineistosta nousseet sitaatit kuvaavat informoivia kommentteja, jotka liittyvät hankkeen vaikutuksiin.

K30 Alueella on mm. partiolaisten leirialueita, suunnistustoimintaa sekä maastopyöräilyreittejä.

K31 Kolmenkulman alueelle nousee tulevaisuudessa likimain 10 tuhatta työpaikkaa – –

Aiheen ohi meneviä informoivia kommentteja ei ole tästä kategoriasta rajattu pois, koska vaikka kommentti ei varsinaisesti liittynyt hankkeeseen, antoi se lisätietoa esimerkiksi hankkeen taustasta. Noin viidesosa informoivista kommentteista meni ohi varsinaisen aiheen ja ne koskivat esimerkiksi aiempia rakennushankkeita sekä niiden vaikutuksia ihmisten arkeen tai ympäristöön. Näiden lisäksi pieni osa kommentteista oli hankkeen kannalta täysin epärelevantteja.

Kuvio 6. Aineistosta nousseen B-luokittelun avulla kuvataan teemoja, joita UUMA-hankkeista käytävässä julkisessa keskustelussa kommentoitiin. N=562.

Kriittinen kommentti

Aineistosta joka kymmenes kommentti oli kriittinen tai sarkastinen (59 kommenttia). Kriittiset kommentit liittyivät hankkeesta aiheutuviin vaikutuksiin ja hankkeen järjestelyihin. Lisäksi pieni osa kriittisistä kommenteista liittyi itse keskusteluun. Melkein puolet kriittisistä kommenteista oli sarkastisia tai retorisia kysymyksiä, jotka on sijoitettu sisältönsä perusteella kuvion 6 teemoihin.

Kriittisistä kommenteista kolme viidestä liittyi hankkeen aiheuttamiin vaikutuksiin. Nämä ilmenivät eniten kommentteina liittyen kyseisen alueen saavutettavuuteen tai siellä liikkumiseen, kuten seuraava esimerkki havainnollistaa.

K32 No nyt tänne ei ainakaan eksy kukaan edes vahingossa 🙌

Lisäksi kriittiset kommentit ilmenivät kommentteina liittyen hankkeen vaikutukseen työhön tai työllistymiseen, asumiseen sekä terveyteen tai turvallisuuteen. Muutamassa kommentissa mietittiin myös hankkeen vaikutuksia liittyen vapaa-aikaan tai luontoon.

Viidesosa kriittisistä kommenteista liittyi hankkeen järjestelyihin. Nämä kommentit liittyivät enimmäkseen hankkeen toteutukseen ja hankkeeseen käytetyn rahamäärän kommentoimiseen. Lisäksi muutama kommentti liittyi hankkeen suunnitteluun tai lopputulokseen.

K33 Voi hyvää päivää mitä uhkakuvia ihmiset täällä maalailee.

K34 – – mutta tämä nyt on pelkkää saivartelua.

Yllä olevat esimerkit kuvaavat aineistosta nousseita metakommentteja, joita kriittisistä kommentteista oli yksi kymmenestä. Nämä kommentit kohdistuivat ketjussa käytyyn keskusteluun. Kuten edellä olevista sitaateista ilmenee, metakommenteilla saatettiin kommentoida joko koko keskustelua tai jotain yksittäistä kommenttia tai puheenvuoroa.

Kysymys

Kommenteista noin kymmenesosa (55 kommenttia) oli kysymyksiä, joilla hankkeesta pyrittiin saamaan lisätietoja. Retoristen kysymysten ei katsottu kuuluvan tähän kategoriaan, joten ne luokiteltiin kriittisiksi kommentteiksi. Hieman yli puolet kysymyksistä liittyi hankkeen järjestelyihin ja noin puolet siitä aiheutuviin vaikutuksiin. Loput kysymyksistä menivät ohi aiheen. Hankkeen järjestelyihin liittyvät kysymykset koskivat esimerkiksi hankkeen toteutusta, aikataulua ja sijaintia. Seuraava esimerkki kiteyttää hyvin toteutukseen liittyvän kysymyksen.

K35 Mitä ohjelmia käytetään tietomallin luonnissa ja mitä uusiomateriaaleja ollaan suunniteltu käytettäväksi?

Kysymykset liittyen hankkeen vaikutuksiin liittyivät enimmäkseen vapaa-ajan toimintaan, liikkumiseen, asumiseen ja terveyteen. Lähes yhtä paljon kysyttiin hankkeen vaikutuksista luonnonsuojeluun, työllisyyteen ja alueen elinvoimaisuuteen.

Toive, pyyntö, ehdotus

Noin kymmenesosa kommentteista oli toiveita, pyyntöjä ja ehdotuksia (41 kommenttia). Näistä hieman yli puolet liittyivät hankkeen järjestelyihin ja toinen vajaa puolisko liittyi hankkeesta aiheutuviin vaikutuksiin. Hankkeen järjestelyihin liittyvät kommentit ilmenivät enimmäkseen toiveina ja ehdotuksina hankkeen suunnitteluun ja selvityksiin liittyen, kuten alla oleva esimerkki havainnollistaa.

K36 – – syytä vielä selvittää YVA – vaikutusten arvioinnin yhteydessä se, voidaanko ylimääräinen maa-aines sijoittaa – – moottoritien varteen ja käyttää sitä esimerkiksi meluvallien rakentamiseen.

Lähes yhtä moni hankkeen järjestelyitä koskevista toiveista liittyi hankkeen toteutukseen. Lisäksi muutamia toiveita esitettiin hankkeeseen käytettyyn rahaan, sijaintiin ja ajankohtaan liittyen. Toiveet ja pyynnöt hankkeen vaikutuksista ilmenivät yhtä lailla liittyen ihmisten arkeen ja ympäristöön. Puolet vaikutuksiin liittyvistä toiveista koski luonnonsuojelua tai hankkeen

ympäristöhaittoja. Toiveet, jotka koskivat hankkeen vaikutuksia ihmisten arkeen, liittyivät enimmäkseen asuinalueeseen ja sen viihtyvyyteen. Tämän lisäksi muutamia toiveita ja pyyntöjä esitettiin työllisyydestä sekä terveydestä ja turvallisuudesta.

Perusteleva kommentti

Perustelevia kommentteja oli aineistossa kaikkein vähiten, vain yksi kahdestakymmenestä kommentista (31 kommenttia). Hieman yli puolet näistä kommenteista oli perusteluja hankkeesta aiheutuviin seurauksiin. Seuraukset, joita perusteltiin, olivat pääsääntöisesti väliaikaisia, kuten alla olevasta esimerkistä ilmenee.

K37 Työmaa kestää kuitenkin vuosia ja työntekijöitä riittää alueella pilvin pimein.

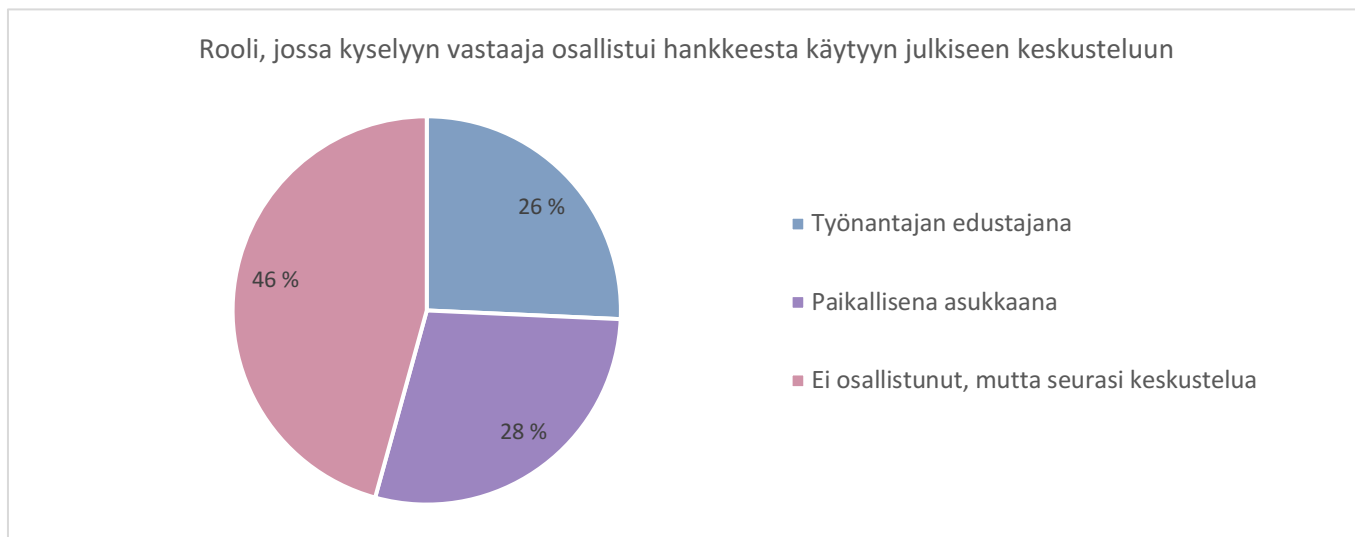
Noin viidesosa perustelevista kommenteista puolestaan liittyi hankkeen lopputulokseen. Tähän joukkoon kuuluu myös sellaiset kommentit, jotka perustelevat hankkeen lopullisia seurauksia. Nämä kommentit ilmenivät esimerkiksi perusteluina näkemyksille, joita hankkeen lopputuloksen ajateltiin aiheuttavan. Lopputuloksia hieman harvemmassa kommentissa perusteltiin hankkeen järjestelyjä esimerkiksi tuomalla esiin syitä miksi jokin suunnitelma tai toteutustapa on joko hyvä tai huono.

6.3.3 Rooli ja kokemus

Tässä alaluvussa tarkastellaan julkiseen keskusteluun osallistumista kyselyaineiston perusteella. Ensin kyselyaineistosta esitetään tuloksia, jotka kertovat missä roolissa ja millä nimellä keskusteluun osallistuttiin. Tämän jälkeen syvennytään siihen, millaista hankkeista käyty julkinen keskustelu vastaajien kokemuksen mukaan on.

Tulosten mukaan julkista keskustelua seurattiin sivusta lähes yhtä paljon kuin siihen osallistuttiin. Kyselyyn vastaajista kolmasosa kertoi osallistuneensa hankkeeseen liittyvään julkiseen keskusteluun paikallisena asukkaana. Lähes yhtä moni kertoi puolestaan osallistuneensa keskusteluun työ- tai asiantuntijaroolissa. Samoin kolmasosa vastaajista kertoi keskustelleensa omalla nimellään ja lähes yhtä moni työnantajansa edustajana. Vain muutama vastaaja oli osallistunut keskusteluun nimimerkillä tai täysin anonyymisti. Lisäksi lähes puolet vastaajista

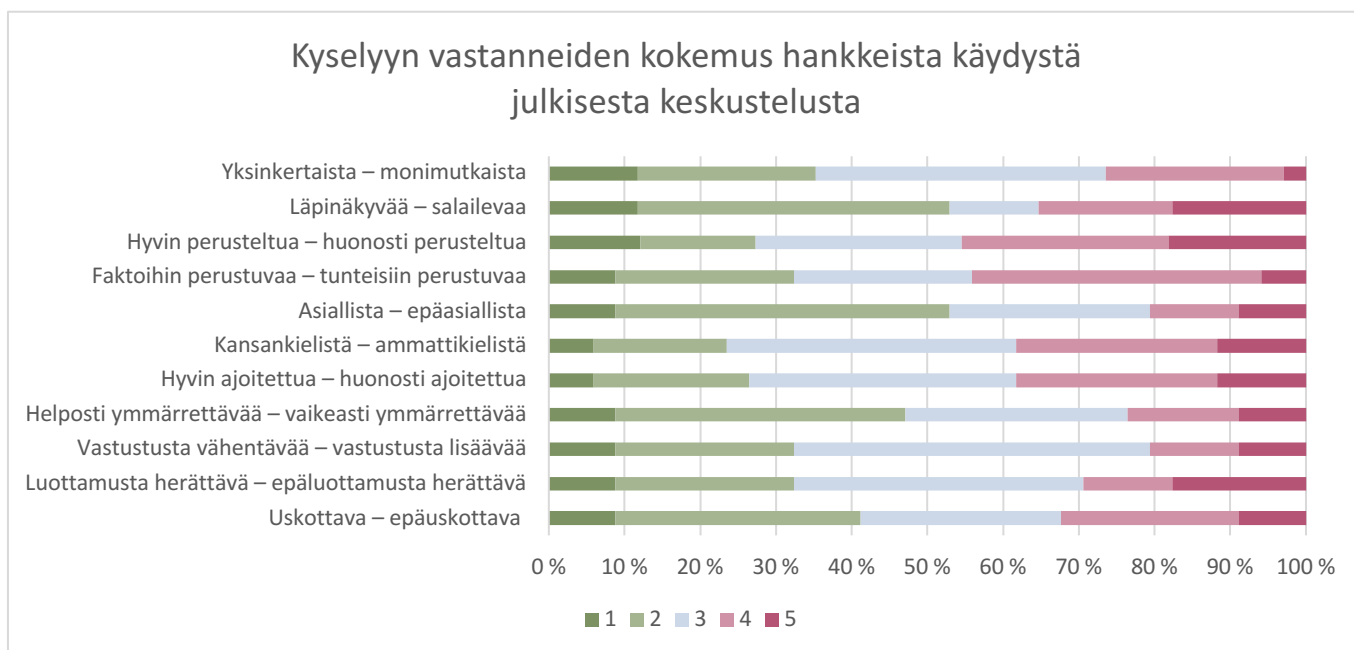
ilmoitti seuranneensa keskustelua osallistumatta siihen itse. Kuviossa 7 kuvataan niitä rooleja, joissa kyselyyn vastaajat kertoivat osallistuvansa keskusteluun.

Kuvio 7. Kyselyyn vastanneiden rooli, jossa hankkeesta käytyyn julkiseen keskusteluun osallistuttiin. N=35.

Tulosten mukaan julkinen keskustelu koettiin asialliseksi, helposti ymmärrettäväksi ja läpinäkyväksi, mutta myös ammattikieliseksi, huonosti ajoitetuksi ja tunteisiin perustuvaksi. Lisäksi moni koki keskustelussa esitetyt argumentit huonosti perustelluiksi. Kuvio 8 kuvaa vastaajien kokemuksia hankkeisiin liittyvästä julkisesta keskustelusta.

Kyselyaineiston mukaan neljästä hankkeesta käyty julkinen keskustelu oli jännitepareja kysyttäessä usein neutraalia eli moni vastauksista asettui asteikon keskivaiheille. Eniten neutraaleja vastauksia saivat jänniteparit vastustusta vähentävää – vastustusta lisäävää, yksinkertaista – monimutkaista, kansankielistä – ammattikielistä sekä luottamusta herättävää – epäluottamusta herättävää.

Kuvio 8. Jänniteparit, joilla kyselylomakkeessa pyrittiin selvittämään vastaajien kokemuksia hankkeista käydystä julkisesta keskustelusta. Luvut 1–5 kuvaavat arvoa, jonka vastaaja kunkin jänniteparin väliltä valitsi (esimerkki 1=yksinkertaista ja 5=monimutkaista) ja prosenttiluku kuvaa kuinka suuri osa vastaajista kunkin arvon valitsi.

Yli puolet kyselyyn vastanneista koki hankkeista käydyn julkisen keskustelun läpinäkyväksi, kun taas noin kolmasosa kertoi sen olevan salailevaa. Tämä jännitepari jakoi mielipiteitä kaikista eniten. Lähes puolet vastaajista oli sitä mieltä, että julkinen keskustelu on enemmän asiallista kuin epäasiallista sekä helposti ymmärrettävää. Lisäksi neljä kymmenestä vastasi julkisen keskustelun olevan uskottavaa. Neljä kymmenestä vastaajasta kertoi myös julkisen keskustelun perustuvan enemmän tunteisiin kuin faktoihin. Lähes saman verran vastaajia koki keskustelun olevan huonosti perusteltua.

6.4 Miten vastakkainasettelu julkisessa keskustelussa ilmenee?

Tässä kappaleessa käsitellään julkisessa keskustelussa ilmenevää vastakkainasettelua sekä verkko-että kyselyaineiston pohjalta. Hankkeisiin kohdistuva vastustus on käsitelty tulosluvussa 6.3.1, joten tässä keskitytään kuvaamaan niitä tavallisia tapoja, joilla vastakkainasettelu julkisessa keskustelussa esiintyy. Ensin esitetään verkkoaineiston tuloksia siitä, miten vastakkainasettelu keskustelussa

ilmenee ja sen jälkeen esitetään kyselyaineiston tuloksia koetuista yhteyksistä julkisen keskustelun ja hankkeiden vastustuksen välillä.

Verkkoaineistosta löytyi yhteensä 15 vastakkainasettelunippua, joihin sisältyi yhteensä 79 puheenvuoroa. Vastakkainasettelunipulla tarkoitetaan tässä sellaisia puheenvuorojoukkoja, joissa ilmenee vastakkaisia mielipiteitä, näkemyksiä tai keskustelijan puheenvuoroon vastataan haastavasti. Vastakkainasettelunipuista suurin osa liittyi hankkeesta aiheutuviin vaikutuksiin (8 keskustelunippua). Noin kolmasosa keskusteluista puolestaan oli metakeskustelua eli nipussa kommentointiin hankkeesta käytyä julkista keskustelua (4 keskustelunippua). Lisäksi muutama vastakkainasettelunipuista liittyi muihin aiheisiin, esimerkiksi päättäjien pätevyyteen tai hankkeen toteutukseen.

Vastakkainasettelunippujen puheenvuorot on luokiteltu aineistosta nousseisiin kolmeen eri luokkaan: ehdottomat, myötäilevät ja keskusteluun osallistuvat. Ehdottomat puheenvuorot ovat sellaisia, jossa mielipide ilmaistaan ehdottoman vahvasti. Tällainen puheenvuoro saattaa myös haastaa riitaa, yllyttää tai pyrkiä provosoimaan toisia keskusteluun osallistujia. Myös myötäilevästä puheenvuorosta kommentoijan mielipide ilmenee selvästi, mutta sitä ei esitetä yhtä jyrkästi kuin ehdottomassa puheenvuorossa. Tällaisessa puheenvuorossa saatetaan lisäksi esittää mielipide tietyin varauksin tai jopa ilmaista niin kutsuttu vastuuvapauslauseke, jolla keskustelija pitää itselleen takaoven auki. Keskusteluun osallistuvat puheenvuorot taas ovat sellaisia, joissa keskusteluun osallistumisesta huolimatta ei oteta kantaa tai tuoda omaa mielipidettä vahvasti esiin, vaan esimerkiksi kommentoidaan toisten ehdottomia tai myötäileviä puheenvuoroja.

Noin puolet vastakkainasettelua ilmaisevista puheenvuoroista oli ehdottomia (38 puheenvuoroa). Yli puolet näistä ehdottomista puheenvuoroista vastusti aihetta, josta vastakkainasettelunipussa keskusteltiin, kun taas reilu kymmenesosa osallistui keskusteluun puoltaen aihetta. Reilu viidesosa ehdottomista puheenvuoroista ei ollut keskusteltavan aiheen puolella eikä sitä vastaan. Seuraavat aineistoesimerkit havainnollistavat yhdessä vastakkainasettelunipussa esiintyviä vastakkaisia näkemyksiä. Molemmat esimerkeistä on luokiteltu ehdottomiin puheenvuoroihin.

K38 Eipä noi kepulaiset ja sosdemit ole vielä ikinä mitään hyvää tehny

K39 luultavasti et ole nauttinut lapsilisistä, palkallisista vapaista ja kesälomista siinä vaan muutama esimerkki

Vastakkainasettelunippujen puheenvuoroista noin neljä kymmenestä oli myötäileviä puheenvuoroja (30 puheenvuoroa). Näistä puheenvuoroista puolet oli keskusteluaiheen puolella, kun taas noin

viidesosa oli sitä vastaan. Kolmasosassa myötäilevistä puheenvuoroista kommentoija ei ollut keskusteltavan aiheen puolella eikä sitä vastaan. Seuraavaan sitaattiin kiteytyy myötäilevä puheenvuoro, jossa kommentoija on selkeästi valinnut puolensa, mutta mielipide ilmaistaan miedommin kuin ehdottomassa puheenvuorossa.

K40 Meikäläisen auto tulee myös tulevaisuudessa pysähtymään paikallisten firmojen pihaan. – – Täällä asuu edelleenkin paljon ihmisiä ja varmasti nyt muuttaa vielä lisääkin kun saadaan tuo liikennemäärä pois jaloista pyörimästä. Joudun usein jonottamaan kolmostielle pikkuteiltä ja pinna on aika kireellä kun letka ei meinaa katkea millään.

Vastakkainasettelunippujen puheenvuoroista noin viidesosa (15 puheenvuoroa) oli pelkästään keskusteluun osallistuvia eli sellaisia, joissa mielipiteitä ei tuotu vahvasti esille. Tällaisella puheenvuorolla osallistuttiin vastatusten kärjistyneeseen keskusteluun esimerkiksi kommentoimalla muiden puheenvuoroja tai niihin liittyviä argumentteja. Keskusteluun osallistuvista puheenvuoroista kolme neljästä oli sellaisia, joissa kommentoijan kanta ei ilmennyt. Muutamassa puheenvuorossa kuitenkin tuotiin loivasti esiin oma mielipide keskusteltavasta aiheesta. Alla oleva sitaatti kuvaa keskusteluun osallistuvaa puheenvuoroa.

K41 Siihen en ole ottanut kantaa tai aio ottaakkaan, että mikä on paras paikka ohitustielle. Olennaisinta mielestäni on se, että päätös on tehty, sen jälkeen ihmiset voivat lopettaa ajattelun kun/jos ohitustie tulee. Tiedän useamman rakennushankkeen jotka ovat odotettaneet ja odottavat pysyvää päätöstä ohitustiestä.

Noin kolmasosa kyselyyn vastaajista (12 vastaajaa) koki, että hankkeesta käyty julkinen keskustelu lisää vähän tai paljon hankkeeseen kohdistuvaa vastustusta. Saman verran vastaajia koki julkisen keskustelun puolestaan vähentävän vastustusta joko vähän tai paljon. Viimeinen kolmasosa vastaajista (11 vastaajaa) oli sitä mieltä, että hankkeista käyty julkinen keskustelu ei ole mitenkään yhteydessä hankkeen vastustukseen.

Kysyttäessä millainen julkinen keskustelu ja viestintä vähentää hankkeisiin kohdistuvaa vastustusta, viidesosa kyselyyn vastanneista (8 vastaajaa) kertoi avoimen julkisen keskustelun vähentävän vastustusta. Lisäksi vastauksissa korostui faktoihin perustuva (viidessä vastauksessa) ja suunnitelmallinen keskustelu (viidessä vastauksessa). Seuraavat nostot aineistosta kuvaavat vastauksia, joissa suunnitelmallinen viestintä ja keskustelu korostuivat.

K42 Kun kerrotaan aina ajoissa mikäkin vaihe on menossa ja miä mahdollista häiriötä siitä hetkellisesti syntyy

K43 Oikea-aikainen (riittävän ajoissa) ja teemoittain / alueittain / asukasryhmittäin jäsennetty

Avoimen, suunnitelmallisen ja tosiasioihin perustuvan julkisen keskustelun lisäksi vastaajat kokivat empaattisen tai inhimillisen keskustelun vähentävän vastustusta. Inhimillisyys ilmeni vastauksissa esimerkiksi toiveena siitä, että myös hankkeen heikkoudet tunnustetaan sekä ymmärryksenä paikallisia asukkaita kohtaan, kuten seuraavat sitaattit havainnollistavat.

K44 Aidosti osallistava, ei vain kaavamonopoliin viittaava ja perustuva

K45 Se jossa asukkaiden mielipiteet huomioidaan.

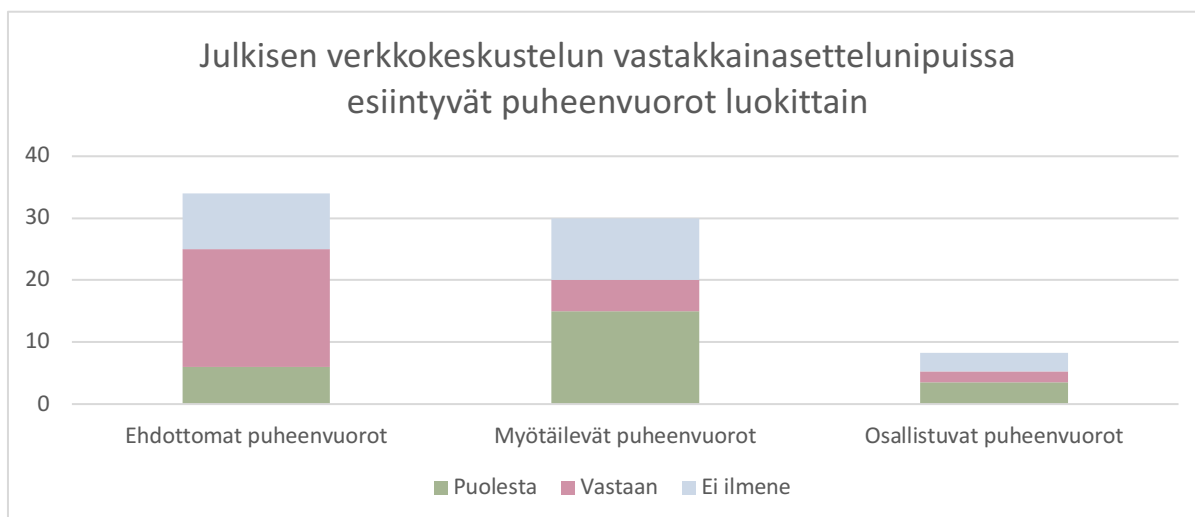
Kyselyaineiston mukaan myös asiantuntevan ja asiallisen, mutta ei ylimielisen julkisen keskustelun koettiin vähentävän vastustusta. Lisäksi osassa vastauksista kerrottiin, ettei julkisessa keskustelussa esiintyvään väittelyyn tulisi lähteä mukaan.

Vastaajien mukaan hankkeeseen kohdistuvaa vastustusta herätti eniten yksipuolinen ja tunteisiin perustuva julkinen keskustelu. Kymmenesosa kyselyn vastaajista (4 vastaajaa) kertoi kokevansa, että vastustusta herättää julkinen keskustelu, joka ei perustu faktoihin. Tällaisen keskustelun kerrottiin olevan esimerkiksi tunteisiin, oletuksiin tai omiin mielipiteisiin perustuvaa. Samoin 4 vastaajaa kertoi yksipuolisen keskustelun herättävän vastustusta hanketta kohtaan. Seuraavat esimerkit havainnollistavat, millaisen keskustelun koettiin eniten herättävän hankkeisiin kohdistuvaa vastustusta.

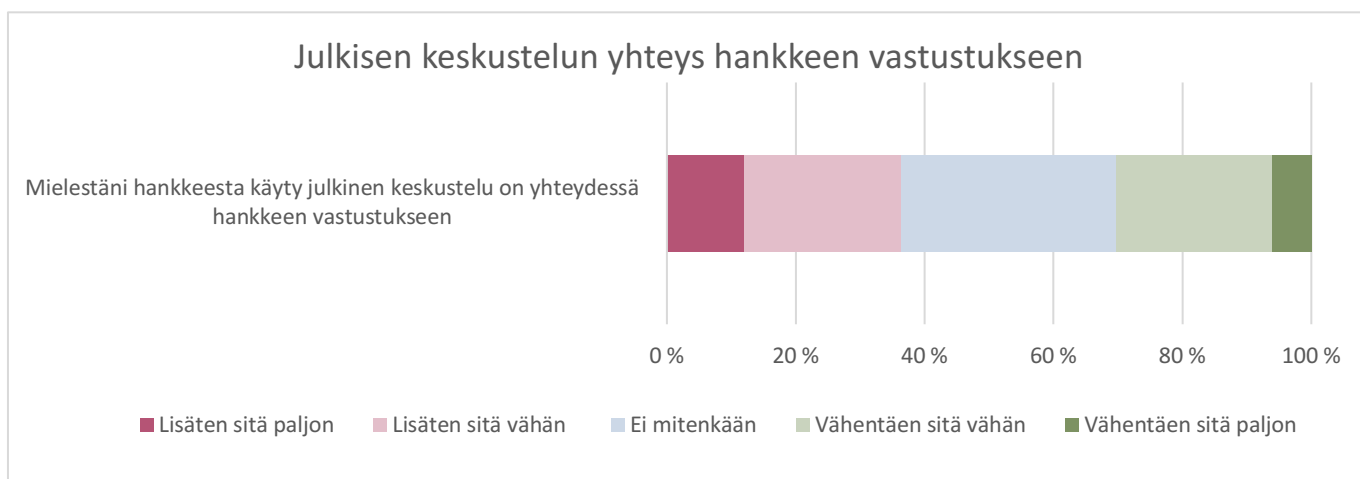
K46 Oletuksiin ja menneeseen perustuvat päätelmät

K47 Se ettei vastakkaisille näkökulmille anneta mahdollisuutta tulla julki.

Yksipuolisen ja oletuksiin perustuvan keskustelun lisäksi perustelemattomat kommentit koettiin vastakkainasettelua ruokkiviksi. Osa vastaajista nosti esiin myös liian vähäisen viestinnän tai ylimielisen asenteen keskustelussa, samoin kuin valehtelun tai muuten asiattoman käytöksen.

Kuvio 9. Verkkoaineiston vastakkainasettelunippujen puheenvuorot (N=79) luokittain. Värit kertovat onko puheenvuoro keskusteltavan aiheen puolella, sitä vastaan vai eikö suhtautuminen ilmene puheenvuorosta lainkaan.

Kuvio 10. Kyselyyn vastaajien kokemus julkisen keskustelun yhteydestä hankkeen vastustukseen. N=35.

Julkisessa verkkokeskustelussa esiintyvä vastustus ilmenee voimakkaimmin ehdottomissa puheenvuoroissa, joissa esiintyy eniten keskusteltavaa aihetta vastustavia puheenvuoroja. Myös myötäilevissä puheenvuoroissa esiintyi vastustavia puheenvuoroja, mutta huomattavasti vähemmän (ks. kuvio 9). Julkisella keskustelulla koettiin olevan yhteys hankkeeseen kohdistuvaan vastustukseen. Yhteyden koettiin olevan lähes yhtä usein vastustusta vähentävä kuin vastustusta lisäävä (ks. kuvio 10).

7 POHDINTA

7.1 Tulosten tarkastelu

Tutkielman tarkoituksena on selvittää, millaista uusiomaarakentamisen hankkeista käyty julkinen keskustelu on. Tulosten pohjalta voidaan todeta, että julkinen keskustelu uusiomaarakentamisen hankkeista on sävyltään enimmäkseen neutraalia. Kielteisiä ja myönteisiä puheenvuoroja esiintyi, mutta niitä oli huomattavasti vähemmän kuin neutraaleja. Asiattomia puheenvuoroja, joissa esimerkiksi esiintyi kiroilua, oli koko aineistossa vain muutama.

Julkista keskustelua hankkeista herätti sekä kielteinen että neutraali viestintä. Tosin on mielenkiintoista huomata, että verkkoaineistossa neutraalit puheenvuorot korostuivat, kun taas kyselyaineistossa korostui kielteiset puheenvuorot. Lisäksi kyselyn tulosten mukaan haasteena oli, että joskus julkista keskustelua ei yrityksistä huolimatta herännyt lainkaan. Tämä saattaa johtua esimerkiksi liian vähäisestä viestinnästä. Tämän tutkielman tulokset ovat ristiriidassa Hoganin (1898) johtopäätösten kanssa: hän ehdottaa, että vastarintaa ennaltaehkäistään nimenomaan rajoittamalla tiedonantoa. Tällainen lähestymistapa on vanhanaikainen, eikä tämän tutkielman tulosten valossa tuota toivottuja seurauksia. Nämä tulokset puoltavat sekä Kuparisen (2008) että Torniaisen ja Sikiön (2018) tutkimustuloksia: tiedon pimittäminen on huono tapa viestiä paikallisille asukkaille aluetta koskevista hankkeista eikä tällainen toimintamalli suinkaan vähennä vastustusta, vaan päinvastoin lisää sitä. Kyselyyn vastaajien mukaan uusiomaarakentamisen hankkeista toivottiinkin jatkossa viestittävän aiempaa enemmän. On kuitenkin nostettava esiin, että tulosten perusteella myöskään myönteinen viestintä ei herätä hankkeisiin kohdistuvaa julkista keskustelua. Tämä saattaa kuitenkin johtua siitä, että hankeviestintä koetaan yleensä neutraaliksi. Tuloksista kävi kuitenkin selvästi ilmi, että hankkeista on viestitty myös kielteisesti.

Keskustelua herättäviä puheenvuoroja oli verkkoaineistossa huomattavasti vähemmän kuin sellaisia, jotka jäivät muiden keskustelijoiden huomioimatta. Niistä puheenvuoroista, jotka saivat huomiota muilta keskustelijoilta lähes kaikki olivat yksipuolisia, pelkistettyjä tai jopa kärjistettyjä mielipiteitä. Näiden tulosten perusteella keskustelua herätti nimenomaan kapeakatseiset puheenvuorot, joissa tuotiin vain yksi näkökulma esiin. Samaan johtopäätökseen ovat päätyneet myös Attias ja Brandsma (2020), joiden mukaan monisävyiset mielipiteet eivät saa näkyvyyttä,

vaan ne jäävät ääripäiden äänekkäiden ja vahvojen mielipiteiden varjoon. Tuloksista voidaan tehdä johtopäätös, jonka mukaan *yksipuoliset ja yksinkertaistetut puheenvuorot herättävät julkista keskustelua uusiomaarakentamisen hankkeista.*

Tässä tutkielmassa tarkasteltiin verkossa käytyä julkista keskustelua neljästä eri uusiomaarakentamisen hankkeesta. Keskustelu ja keskustelijoiden suhtautuminen hankkeeseen olivat enimmäkseen neutraaleja. Vain pienessä osassa puheenvuoroista ilmeni kommentoijan positiivinen ja vastaanottavainen asenne esimerkiksi toisia keskustelijoita ja omasta mielipiteestään eroavia näkemyksiä kohtaan. Suurimmalta osalta keskustelijoita puuttui halu yhteisymmärrykseen, tai ainakaan sitä ei tuotu keskustelussa esiin. Tästä kertoo myös vuoropuhelun ja perusteluiden vähäisyys sekä se, että omia näkemyksiä ei keskustelussa tarkasteltu kriittisesti, ainakaan ääneen. Vastaaviin tuloksiin on päätynyt myös Heinonen (2008), joka on sitä mieltä, että hyvään julkiseen keskusteluun kuuluu sekä argumenttien perustelu että omien näkemysten reflektointi.

Verkkoaineiston jokainen keskusteluketju oli kuin retorisen areenan teorian areena (ks. Frandsen & Johansen 2018), jolla ihmiset ryhtyivät käymään monimutkaista ja monipolvista keskustelua. Areenalla eri tahot tapaavat, neuvottelevat ja kilpailevat keskenään. Osalla on paremmat taustatiedot hankkeesta kuin toisilla. Tietoa, väitteitä ja mielipiteitä jaetaan. Kyselytulosten mukaan hankkeista käytyä julkista keskustelua seurasi ja siihen osallistui eritaustaisia ihmisiä. Keskustelijoiden eri näkökulmat ja eritasoinen ymmärrys aiheesta ilmenivät keskustelun pinnallisuutena ja aiheesta ohi puhumisena. Pietilän (2002) mukaan tällainen keskustelu haittaa sellaisen julkisen keskustelun syntymistä, jossa parhaiten perusteltu kanta voittaa. Keskusteluun osallistujien kannat olivatkin tulosten mukaan tiukassa, sillä kukaan ei ainakaan ilmaissut muuttaneensa omaa näkemystään käydyn keskustelun vuoksi. Tämä saattaa juontaa juurensa siitä, että joukot puolesta ja vastaan olivat muodostuneen jo ennen, kuin julkinen keskustelu aiheesta käynnistyi (ks. Pietilä 2002). Yksi syy tähän saattaa olla, että tämän tutkielman aineistona olevaa julkista keskustelua ei tietävästi moderoitu mitenkään. Moderaattorin puute saattoi vaikuttaa siihen, että keskustelu ei ollut rakentavaa, vaan se saattoi jopa syventää erimielisten eroavia näkemyksiä (ks. Pitkänen & Westinen 2016).

Yleisimmin keskusteluun osallistuttiin jakamalla omia tai edustettavan tahon mielipiteitä ja näkemyksiä. Suurin osa mielipiteistä oli kuitenkin perustelemattomia. Argumenttien ja perustelujen puuttuminen teki keskustelusta hataraa. Tutkielmaan mukaan otetuista neljästä hankkeesta käydyssä julkisessa keskustelussa osa puheenvuoroista oli lisäksi hyvin kapeakatseisia. Heinosen (2008, 108)

mukaan huonolaatuiseen julkiseen keskusteluun johtaa usein keskustelun nopeus ja laajuus, jotka erityisesti verkossa korostuvat. Tällöin harkitut viestit jäävät helposti keskeneräisten mielipiteiden varjoon. Keskustelun laajuus ja mahdollisuus vapaaseen vuoropuheluun voikin Pöyhtäri ym. (2013) mukaan kaventaa keskustelijoiden näkökulmia, kuten tämän tutkielman aineiston perusteella on näyttänyt käyvän. Voidaankin todeta, että *yleisin tapa osallistua uusiomaarakentamisen hankkeista käytyyn julkiseen verkkokeskusteluun oli jakaa neutraaleja, mutta perustelemattomia mielipiteitä.*

Puheenvuoroista sekä ne, jotka herättivät keskustelua että yksittäiset puheenvuorot olivat hyvin samankaltaisia keskenään. On kuitenkin mielenkiintoista huomata, että suurin osa kaikista puheenvuoroista oli niin kutsuttuja yksittäisiä puheenvuoroja eli sellaisia, jotka nimenomaan eivät herättäneet keskustelua lainkaan. Aitoa vuoropuhelua syntyi UUMA-hankkeista käydyssä julkisessa keskustelussa vain vähän. Suurin osa puheenvuoroista jäi irrallisiksi muusta keskustelusta, ne olivat yksipuolisia, eikä niistä ilmennyt halua ymmärtää tai kuunnella toisia. Vuoropuhelua esiintyi julkisessa keskustelussa huomattavasti vähemmän kuin toisistaan irrallisia puheenvuoroja. Samankaltaisiin johtopäätöksiin ovat päätyneet myös Frandsen ja Johansen (2018) sekä Pietilä (2001). Tämä herättää pohtimaan, onko verkossa käyty julkinen "keskustelu" UUMA-hankkeista vain huomiohakuista kommentointia, jonka avulla pyritään purkamaan omaa huoltaan tai pahaa oloaan, mutta johon ei osallistuta oman ymmärryksen lisäämiseksi tai uusien näkökulmien esiintuomisen vuoksi?

Verkkokeskusteluun osallistuneiden henkilöiden taustoista ei ole varmaa tietoa, mutta puheenvuoroista kävi selvästi ilmi, että keskustelijoilla oli hyvin vaihtelevat taustatiedot keskusteltavasta hankkeesta. Nykyisin tieto verkosta onkin etsittävä itse (ks. Pöyhtäri ym. 2013) ja osa keskustelijoista etsi tietoa hankkeista nimenomaan keskusteluketjuista ja sosiaalisen median alustoilta. Tietoa etsiviä kysymyksiä oli aineistossa yhtä paljon kuin kriittisiä kommentteja. Tämä tulos kertoo siitä, että hankkeet herättivät uteliaisuutta tai tiedonjanoa yhtä paljon kuin vastustusta. Keskusteluun osallistujat selvästi olettivat löytävänsä tarvittavaa lisätietoa keskusteluketjuista. Lisätietoa myös jaettiin esimerkiksi ja sitaattien muodossa, jolloin kaksi tai useampi viestintäprosessi yhdistyi ja retorisen areenan teorian makrokomponentti toteutui (ks. Frandsen & Johansen 2013).

Julkinen keskustelu oli hieman erilaista riippuen hankkeesta, johon se liittyi. Sävyiltään myönteisintä keskustelu oli Mäntänvuoren tekonurmikentän hankkeesta ja kielteisintä Sepänmäen

meluvallin hankkeesta, joka oli myös hankkeista se, johon suhtauduttiin kaikkein kielteisimmin. Yleisesti julkista keskustelua kerrottiin ymmärrettävän itse hyvin, mutta muiden keskustelijoiden koettiin ymmärtävän sitä itseä huonommin. Parhaiten ymmärrettiin julkista keskustelua Hämeenkyrönväylän hankkeesta ja huonoiten taas Östersundomin maa-aineshankkeesta. Kielteinen suhtautuminen hankkeeseen saattaa juontaa juurensa hankkeen ymmärtämättömyydestä. Ymmärtämättömyys puolestaan voi johtua esimerkiksi tiedon ja viestinnän puutteesta, kuten muun muassa Kuparinen (2008) on todennut.

Puheenvuoroissa, joista ilmeni keskusteluun osallistujan suhtautuvan hankkeeseen kielteisesti, esiintyi usein sijaintiin liittyviä kannanottoja. Tulosten pohjalta voidaan myös tulkita, että keskustelijat kommentoivat hankkeita eri motiivein. Osalle oli tärkeää esimerkiksi oman asuinympäristön asiat tai alueen luonnonsuojelu, osalle alueen nuorten harrastusmahdollisuudet ja osalle taas hankkeen läpivienti. Osa kommentoijista tuntui myös karttavan muutosta ilman näkyvää syytä. Nämä tuloksista tulkittavissa olevat motiivit myötäilevät Erannin (2017) näkemystä, jonka mukaan nimby-ilmiön ristiriitoja voidaan ymmärtää henkilökohtaisten etujen (esim. oma asuinalue), julkisten perusteiden (esim. luonnonsuojelu tai nuorten harrastusmahdollisuudet) tai tuttujen mieltymysten (esim. muutosvastaisuus) kautta. Tulokset osoittavat, että vastustuksessa on usein kyse nimby-ilmiöstä (ks. Litmanen & Peltonen 2008). Keskustelussa ei välttämättä varsinaisesti vastustettu hanketta, mutta sitä ei myöskään haluttu suunnitellulle paikalle. Puheenvuoroissa esiintyi myös huolta asuinalueen tulevaisuudesta, joka Sihvolan (2008, 28) mukaan onkin nimby-ilmiön yksi ”oireista”.

Tulosten mukaan hankkeista käytyä julkista keskustelua seurattiin sivusta yhtä paljon kuin siihen osallistuttiin. Tästä voidaan päätellä, että keskustelun yleisö ja julkiso eli tekijöiden ja lukijoiden ryhmät olivat suurin piirtein samankokoiset (ks. Mäyrä 2013; Pietilä 1999). Tämä tarkoittaa, että hankkeista käytyä keskustelua seurasi myös niin kutsuttu hiljainen ryhmä (ks. Attias & Brandsma 2020), joka muodosti mielipiteensä seuraamalla keskustelua, mutta osallistumatta siihen itse. Lisäksi voidaan olettaa, että ainakin osan keskustelijoiden kohdalla yleisön ja julkison roolit sekoittuivat osittain keskenään, kuten myös Pietilä ja Ridell (2008a) tutkimuksessaan toteavat. Tällaisiksi tapauksiksi oltaisiin myös voitu lukea esimerkiksi ne kommentoijat, joiden puheenvuorot rajattiin aineiston ulkopuolelle tutkielman alkuvaiheessa nimenomaan sen vuoksi, että puheenvuorolla ei varsinaisesti osallistuttu keskusteluun, vaan esimerkiksi vain ilmaistiin, että kommentoija seuraa muiden käymää keskustelua.

Tutkielmaan valitut neljä hanketta saivat ihmiset osallistumaan keskusteluun, vaikkakin suurimmaksi osin vain yksittäisiä mielipiteitä jakamalla. Vastakkainasettelunipuissa dialogisuus puolestaan toteutui muuta keskustelua paremmin, joskin niitä oli verkkokeskustelussa huomattavasti vähemmän kuin yksittäisiä puheenvuoroja. Keskusteluun osallistumisen tavoite ei usein ollut lisätä omaa ymmärrystään vaan pikemminkin osoittaa omaa oikeassa oloaan. Tällaiset keskustelijat saattoivat osallistua vastakkainasettelunippujen vuoropuheluun, mutta he esittivät keskustelussa enimmäkseen myötäileviä puheenvuoroja. Tämä tulos tukee Attiasin ja Brandsmanin (2020) johtopäätöksiä polarisoituneeseen keskusteluun osallistujista: heidän mukaansa liittyjät ovat valmiita keskustelemaan, vaikkakaan he eivät usein ole valmiita muuttamaan omia kantojaan keskustelun pohjalta.

Ehdottomia puheenvuoroja oli vastakkainasettelunipuissa eniten. Noin puolet vastustuksesta kohdistui kuitenkin hankkeeseen liittyvään vastustukseen eli oli niin sanotusti samalla puolella hankkeen toimijoiden kanssa. Ehdottomien puheenvuorojen lisäksi myötäilevistä puheenvuoroista löytyi sekä puolestapuhujia että vastustavia kommentoijia. Sen sijaan osallistuvat puheenvuorot olivat yleensä sellaisia, joista keskustelijan kanta ei ilmennyt. Samankaltaisen keskustelijoiden luokittelun ovat luoneet myös Attias ja Brandsma (2020), mutta keskittyen erityisesti polarisoituneeseen keskusteluun. Tästä voidaan vetää johtopäätös, että *uusiomaarakentamisen hankkeisiin liittyvässä julkisessa keskustelussa vastakkainasettelu ilmenee kolmella eri tasolla (ehdoton, myötäilevä, osallistuva), mutta vastustus ei aina liity itse hankkeeseen vaan se voi kohdistua myös hankkeen vastustukseen eli olla itse asiassa hankkeen puolella.*

Tulosten pohjalta voidaan tehdä johtopäätös, että vastakkain olevat keskustelijat luokittelivat keskustelukumppaninsa johonkin tiettyyn luokkaan tai ryhmään kuuluvaksi jopa jo yhden puheenvuoron perusteella. Kun keskustelukumppani oli luokiteltu tiettyyn ryhmään kuuluvaksi, nähtiin hänet mustavalkoisesti tämän ryhmän jäsenenä ja tietynlaisena ihmisenä. Attiasin ja Brandsmanin (2020) mukaan tällainen me ja ne -ajattelu lisää keskustelun polarisoitumista. Polarisoitunut keskustelu ei kuitenkaan ole hankkeiden suurin ongelma, vaan se, että erimielisiin keskustelijoihin ei suhtauduta kunnioittavasti. Ehdottomissa puheenvuoroissa esiintyi selvästi enemmän vastustavia puheenvuoroja kuin myötäilevissä. Tämä tulos tukee myös Pitkänen ja Westinen (2016) aiempaa tutkimusta, jonka mukaan ääri vähemmistö osallistuu keskusteluun äänekkäämmin kuin väliin jäävä massa. Ilmiötasolla tämä tarkoittaa, että *vahvat mielipiteet herättävät huomiota julkisessa keskustelussa.*

Tulosten mukaan julkisella keskustelulla koettiin olevan sekä kielteisiä että myönteisiä vaikutuksia hankkeeseen kohdistuvaan vastustukseen. Siinä, millainen julkinen keskustelu ja viestintä vähentävät tai lisäävät vastustusta oli myös eroja. Rehellinen, avoin ja läpinäkyvä keskustelu ja viestintä vähentää vastustusta, samoin kuin inhimillinen ja empaattinen. Vastustusta puolestaan lisää sellainen julkinen keskustelu, jossa vastakkaisille mielipiteille ei anneta tilaa. Samankaltaisiin tuloksiin päätyi Kuparinen (2008), jonka mukaan nimby-vastustusta kohtaavien hankkeiden yksi suurimmista virheistä on avoimen keskustelun laiminlyönti. Voidaankin todeta, että *julkisen keskustelun koettiin olevan yhteydessä hankkeen vastustukseen, mutta selkeästi joko vastustusta vähentävää tai lisäävää vaikutusta sillä ei tulosten mukaan ole.*

Tulosten pohjalta voidaan myös tehdä havaintoja, joita voidaan hyödyntää käytäntöön. Seuraavaan lukuun on koottu tulosten pohjalta tehtyjä ohjeita tulevien hankkeiden varalle.

7.2 Tulosten pohjalta tehtyjä ohjeita

Tulosten pohjalta voidaan antaa joitakin ohjeita tulevia hankkeita varten. UUMA-hankkeista käyty julkinen keskustelu oli vuorovaikutukseltaan vähäistä ja usein dialogiin asti ei päästy. Frandsen ja Johansen (2018) ovat samoilla linjoilla todetessaan, että julkisessa keskustelussa vuoropuhelu ja yksimielisyys ovat poikkeuksia. Eri mieltä olemisen tulee kuitenkin olla sallittua ja eriävien mielipiteiden ilmaisemiseen tulisi jopa kannustaa. Kaikki ovat oikeutettuja omaan mielipiteeseensä ja tätä asennetta tulisi tuoda esiin ja sanoittaa julkisessa keskustelussa. (ks. Palczewski 2017.) Uusiomaarakentamisen hankkeista käyty julkinen keskustelu jäi kaipaamaan osallistujiltaan tällaista kypsempää suhtautumista, jonka tärkeyttä myös Hinck (2017) peräänkuuluttaa.

Kysymysten määrä kertoo siitä, että hankkeista kaivataan tietoa. Osa keskustelijoista etsi tietoa hankkeesta nimenomaan keskusteluketjuista. Faktapohjaisen tiedon tärkeys korostuu ja hankkeen edustajien tulisi osallistua keskusteluun siellä, missä paikalliset aiheesta keskustelevat. Sen sijaan, että hankkeen tahot keskittyisivät kritiikkiin, tulisi heidän suunnata huomionsa tietoa etsiviin keskustelijoihin ja pyrkiä käymään vuoropuhelua heidän kanssaan.

Tulosten mukaan hankkeista käyty julkinen keskustelu oli paikoin polarisoitunutta. Polarisoituneen keskustelun lieventämiseksi, tai ainakin, jotta se ei pahentuisi, tulisi keskusteluun osallistujien

välttää eri osapuoliin liittyvää identiteettipuhetta, kuten myös Attias ja Brandsma (2020) toteavat. Toisin sanoen keskustelun moderoin tulisi antaa huomionsa myös niille, jotka eivät ole mielipiteeltään jommassa kummassa ääripäässä. Keskusteluun osallistujia kannattaisikin aktivoida rakentavaan ja ymmärtäväiseen keskusteluun, jossa tilaa annetaan räväköiden iskulauseiden lisäksi myös tarkoille ja asiaan syventyneille mielipiteille ja näkemyksille. Vastaavaa ehdottavat myös Pietilä (2002) ja Attias (2020).

Keskustelua moderoidessa kannattaa pitää mielessä, että hiljaisten sivusta seuraajien joukko on usein huomattavasti suurempi kuin ääripäiden äänekkäiden ja yksinkertaistavien keskustelijoiden ryhmä, kuten tuloksista käy ilmi (myös Attias & Brandsma 2020; Pitkänen ja Westinen 2016). Lisäksi on syytä muistaa, että muutama yllyttäjä tai kymmenkunta äänekkästä keskusteluun liittyjää ovat vain pieni osa keskustelua seuraavasta joukosta. Sivusta seuraajat tai "lurkkaajat" eivät osallistu keskusteluun, mutta tekevät sen perusteella omat johtopäätöksensä ja muodostavat mielipiteensä sekä keskusteltavasta aiheesta että keskustelijoista.

Avointa ja läpinäkyvää viestintää hankkeista ei kannata karttaa eikä yleisön reaktiota pelätä. Jokainen suuri muutos aiheuttaa jonkin verran vastarintaa, mutta epätietoisuudesta johtuvaa levottomuutta voi helpottaa jakamalla tietoa hankkeesta etukäteen, kuten Kuparinenkin (2008) toteaa. On kuitenkin tärkeää ottaa huomioon, että jaettu tieto on faktapohjaista ja ymmärrettävää, sillä tieto ja ymmärrys hankkeesta vähentävät siihen kohdistuvia ennakkoluuloja (ks. Tornainen & Sikiö 2018). Kuten tutkielman tuloksistakin käy ilmi, verkossa käydyssä julkisessa keskustelussa kuka tahansa voi jakaa mielipiteitään ja näkemyksiään. Siksi hankkeen toimijan tehtäväksi jää katkaista siivet huhupuheilta ja disinformaatiolta. Tämän tutkielman tulosten valossa Hoganin (1989) neuvo tiedonjaon rajoittamisesta tuntuu vanhanaikaiselta ja vahingoittavalta tavalta toimia. Samanlaisiin tuloksiin ovat päätyneet tutkimuksissaan muun muassa Poutanen ja Laaksonen (2019), Huhtinen (2015) sekä Väliverronen (2018).

Tiedon pimittämisen sijaan keskusteluyhteys alueen asukkaisiin ja hankkeen muihin toimijoihin tulisi avata mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tuloksista ilmeni, että osa julkiseen keskusteluun osallistujista halusi saada äänensä ja huolensa kuuluviin eli siis tulla kuulluksi. Osa puolestaan etsi vastauksia kysymyksiin, jotka hankkeeseen liittyen mietityttivät. Pelkkä yksisuuntainen tiedonjako ei siis riitä, vaan viestinnällä tulisi pyrkiä kaksisuuntaisen vuorovaikutusyhteyden luomiseen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että julkiseen keskusteluun osallistujia on kuunneltava, heille on vastattava ja heidän kanssaan on keskusteltava hankkeen

aiheuttamista huolista. Asiattomasti kommentoivat ovat lukunsa erikseen, eikä heihin kannata uhrata kovin paljoa viestintäresursseja. Asiattomuuksia oli aineistossa kuitenkin vain vähän.

Ongelmana hankkeisiin kohdistuvassa julkisessa keskustelussa ei ole itse vastustus tai hankkeen toimijoiden kanssa eri mieltä oleminen, eikä edes polarisoitunut keskustelu julkisuudessa, vaan vuoropuhelun uupuminen ja keskustelijoiden kielteinen suhtautuminen toisiaan kohtaan. Huomio tulisi kiinnittää ääripäiden väliin jäävään massaan, jota suurin osa keskustelijoista edustaa. Julkinen keskustelu ja keskusteluareena mahdollistavat yhteisen todellisuuden syntymisen ja hahmottamisen. Siksi äänekkäälle ääripäiden vähemmistölle ei saisi antaa kaikkea keskustelutilaa. Myös Attias (2020) on sitä mieltä, että huomio tulisi kiinnittää vastakkainasettelun sijaan keskusteluun ja keskustelijoiden kohteluun. Erimielisten ennakkoluulotonta kuuntelua kaivataan, samoin vasta-argumenttien kriittistä, mutta todellista punnitsemista (ks. Pietilä 2001). Avoimen ja suvaitsevaisen keskustelukulttuurin viljeleminen siellä, missä julkista keskustelua hankkeista käydään on oleellista. Tämä saattaisi herättää hedelmällisempää dialogia keskustelijoiden välille ja näin parantaa myös hankkeesta syntyvää mielikuvaa.

7.3 Tutkielman arviointi

Laadullista tutkimusta voidaan arvioida tutkimusprosessin luotettavuuden ja läpinäkyvyyden perusteella. Yksi näihin liittyvistä kriteereistä on tutkijan kyky raportoida omia valintojaan ja päättelyään. (Eskola & Suoranta 2004.) Tutkielmaa tehdessä kaikki tutkielman vaiheet kirjattiin ylös ja esimerkiksi metodologisia valintoja pyrittiin kuvaamaan mahdollisimman avoimesti ja tarkasti. Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointi on kuitenkin haastavaa, eikä siihen ole yksiselitteisiä ohjeita. Tämän vuoksi tutkielman kokonaisuus ja johdonmukaisuus vaikuttavat myös sen luotettavuuteen. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Tutkielman aineisto kerättiin havainnoimalla verkossa käytyä julkista keskustelua ja kyselylomakkeen avulla. Kaksi aineistonkeruumenetelmää yhdistämällä saatiin näkymää sekä siihen, millaista julkinen keskustelu verkossa on että siihen, millaiseksi keskustelijat julkisen keskustelun kokevat. Tarpeeksi suuri aineisto lisää tutkielman luotettavuutta. Vaikka kyselyaineisto ja verkkoaineisto ovat itsenäisinä laadullisen tutkimuksen kannalta hieman niukkoja, saatiin ne yhdistämällä sopiva aineisto. Tiukka rajaus neljään tiettyyn uusiomaarakentamisen hankkeeseen rajasi myös aineistoa jyrkästi. Haasteena oli myös se, että hankekohtaiset aineistot olivat hyvin

erikokoisia keskenään ja lisäksi laadultaan vaihtelevia. Verkkoaineistoa olisi voinut rajata esimerkiksi keskusteluketjun pituuden mukaan, jotta eri hankkeista kerätty aineisto olisi ollut keskenään tasaisempaa esimerkiksi määrältään. Näiden neljän hankkeen kohdalla se ei kuitenkaan olisi ollut mahdollista, sillä keskustelua löytyi verkosta vain rajallinen määrä. Eskolan ja Suorannan (2004) mukaan ratkaisevaa ei kuitenkaan ole aineiston koko, vaan ennemminkin tehtyjen tulkintojen kestävyys. Siksi aineiston kokoa ei tulisi pitää pro gradu -tutkielman merkittävimpänä tekijänä, varsinkaan laadullisessa tutkimuksessa (Tuomi & Sarajärvi 2018, 98).

Tutkielmassa käytetty aineistonkeruumenetelmä toimi kohtuullisen hyvin juuri siksi, että rajaus oli niin tiukka. On kuitenkin otettava huomioon, että verkkoaineistoa keräämällä ei ole mahdollista saada täyttä varmuutta siitä, että joka ikinen valittuihin hankkeisiin liittyvä keskusteluketju valikoitui mukaan aineistoon. Ketjuja valikoitui aineistoon kuitenkin sen verran, että yhdessä kyselyaineiston kanssa se muodosti tälle tutkielmalle sopivan kokoisen aineiston.

Julkinen keskustelu on luonteeltaan näkyvää. Osa verkkokeskustelusta oli tosin käyty suljetuissa Facebook-ryhmissä. Keskusteluun osallistujilta ei kysytty lupaa tutkimuksen tekemiseen, mutta tutkija kertoi aikeensa ylläpitäjille avoimesti pyytäänsä pääsyä ryhmään. Keskustelua kerättiin vain sellaisista ryhmistä tai foorumeilta, joihin tutkija hyväksyttiin tai jotka olivat avoimia kaikille. Julkiseen keskusteluun osallistujista ei kerätty muita tietoja kuin se nimi, jolla he keskusteluun osallistuivat. Nimi tai nimimerkki, jolla keskusteluun osallistuttiin oli julkinen, eikä tutkija kysynyt tai etsinyt mitään muita lisätietoja keskusteluun osallistujilta. Keskustelijoiden nimet kerättiin talteen ainoastaan, jotta tutkija erottaa usein kommentoivat henkilöt toisistaan. Nimet pseudonymisoitiin ja ainoastaan tutkijalla on pääsy henkilötietoihin, jotka poistetaan heti tutkielman valmistuttua. Koska henkilötietoja säilytetään tutkimuksen tekemisen ajan, tehtiin niitä varten tietosuojailmoitus. Aineistoa tai henkilötietoja ei luovuteta kolmansille osapuolille.

Kyselylomake toimi aineistonkeruumenetelmänä siinä mielessä tasapuolisesti, että lähes kaikilla vastaajajoukkoon kuuluvilla voidaan olettaa olevan mahdollisuus käyttää internetiä. Suurin osa kyselyyn vastaajista oli iältään yli 40-vuotiaita, mikä saattoi vaikuttaa tuloksiin. Kuitenkin vastauksia saatiin eri taustaisilta keskustelun seuraajilta ja osallistujilta melko hyvin, sillä vastaajien joukossa oli muun muassa hankkeiden alueiden asukkaita, hankkeissa työskenteleviä sekä hankkeeseen linkittyvien yhdistysten jäseniä. Kyselyaineisto jäi sen verran niukaksi, että yksin sen pohjalta ei voida tehdä yleistyksiä uusiomaarakentamisen hankkeisiin liittyvästä julkisesta keskustelusta. Kyselylomaketta oltaisiinkin voitu jakaa vielä laajemmin ja ehkä kyselyn aukioloaika

olisi voinut olla pidempi. Ajankohtana kesä-heinäkuu ei ollut paras mahdollinen kyselyaineiston keräämiselle, sillä moni potentiaalinen vastaaja saattoi viettää tuona aikana kesälomiaan. Parempi ajankohta kyselyaineiston keräämiselle olisi voinut olla aiemmin keväällä tai vasta syksyllä.

Potentiaalisen aineiston laajuus asettaa ongelmia tutkielman reliabiliteetille. Jos tutkimus toistettaisiin samoilla hankkeilla, voitaisiin saada hyvinkin erilaisia tuloksia riippuen siitä, mitkä verkkokeskustelut aineistoon valitaan, miten verkkokeskustelu analysoidaan ja mitkä kyselylomakkeen kysymykset otetaan tutkimukseen mukaan. Jos aineisto koostuisi tässä tutkielmassa käytetyistä verkkokeskusteluista ja kyselylomakkeen kysymyksistä, reliabiliteetti olisi kuitenkin melko hyvä. Tutkielman validiteetti on puolestaan korkea monipuolisen aineiston sekä laadullisen ja määrällisen aineiston yhdistelmän vuoksi.

Kyselyaineiston avoimet vastaukset olivat niin lyhyitä tai menivät niin paljon ohi aiheen, että kyselyn avoimista vastauksista päästiin hyödyntämään vain muutamaa. Niukkojen avoimien vastausten haasteena on, että ne eivät mahdollista perusteltua sisällönanalyysia (Tuomi & Sarajärvi 2018, 146). Siksi kyselystä käytettiin enemmän suljettujen kysymysten vastauksia. Verkkoaineiston puheenvuorot puolestaan olivat tarpeeksi laajat sisällönanalyysin tekemiseen. Koska kyselyaineisto jäi niukaksi, käytettiin sitä tässä tutkielmassa pääasiallisen verkkoaineiston tukena.

Tutkielma toteutettiin kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimuksen yhdistelmänä. Tutkijan oma tulkinta vaikuttaa esimerkiksi aineiston analysointiin erityisesti laadullisessa tutkimuksessa. Aineistojen sisältöä tarkasteltiin sekä laadullisesti että määrällisesti, jotta UUMA-hankkeiden julkisesta keskustelusta saataisiin mahdollisimman hyvä käsitys. Aineiston analysointi pyrittiin tekemään luotettavasti ja avoimesti niin, että tutkijan ennakko-oletukset eivät vaikuttaisi tuloksiin. Siksi aineiston laadulliset luokittelut tehtiin aineistolähtöisesti eli niin, että tyypit ja luokat nousivat suoraan aineistosta. Aineiston määrällinen analysointi painottui määrien tarkasteluun ja vertailuun, joka toimi laadullisen aineiston tukena. Tutkimusta tehdessä tiedostettiin, että aineistosta tehdyt päätelmät ovat tutkijan subjektiivisia tulkintoja ja siksi väärinkäsitysten mahdollisuutta ei voida poissulkea.

Verkkoaineistoa tutkittaessa tutkijan rajaus ja tulkinta määrittelevät tuloksia melko paljon. Tässä tutkielmassa käytetyssä verkkoaineistossa haasteena oli muun muassa keskustelun ja puheenvuorojen sävyn tulkitseminen tietyissä tapauksissa. Esimerkiksi retorisen ja tietoa etsivän kysymyksen erottaminen toisistaan ei ollut aina itsestään selvää. Tällaisissa tapauksissa tutkijan oli

luokiteltava puheenvuorot parhaan arviointikykyä mukaan, vaikka todellista kommentoijan tarkoittamaa sävyä ei voitukaan saada selville.

Kyselyaineiston haasteina puolestaan oli sekä vastaajien pieni määrä että itse vastaukset. Moni kyselyyn vastanneista vastasi avoimiin kysymyksiin täysin ohi aiheen. Tämä herätti epäilyksen siitä, voiko myöskään monivalintakysymysten vastauksiin täysin luottaa. Anonyymisti vastattavan kyselylomakkeen vuoksi ei voidakaan varmasti tietää, kuinka tosissaan osallistujat ovat vastanneet kyselyyn tai ovatko he todella seuranneet valituista hankkeista käytyä julkista keskustelua. Lisäksi ei voida olla varmoja siitä, ymmärsivätkö vastaajat kysymykset niin kuin lomakkeen laatija oli ne tarkoittanut tai löytyikö annetuista vastauksista kullekin vastaajalle sopiva vaihtoehto.

Väärinymmärrysten mahdollisuus on olemassa myös tulkintavaiheessa, sillä tutkija ei voi olla täydellisen varma siitä, miten tutkimukseen osallistujat tarkoittivat erityisesti lyhyet tai epäselvät vastauksensa. Tutkielman tuloksia voidaan hyödyntää uusiomaarakentamiseen liittyvän julkisen keskustelun tarkastelussa ja sen kehittämisessä rakentavammaksi. Lisäksi tuloksia voi soveltaa yleisesti julkiseen keskusteluun aiheesta riippumatta.

7.4 Jatkotutkimusehdotuksia

Tässä tutkielmassa tutkittiin neljästä uusiomaarakentamisen hankkeesta käytyä julkista keskustelua, mutta ei esimerkiksi suoraan uusiomaarakentamiseen liittyvää keskustelua. Aihetta olisikin syytä tutkia jatkossa laajemmin ja useampien hankkeiden kautta. Lisäksi julkista keskustelua tulisi havainnoida yleisötapauksissa sekä muilla verkon keskustelufoorumeilla. UUMA-hankkeiden julkisesta keskustelusta voisi myös kysyä mielipiteitä esimerkiksi haastattelututkimuksella tai laajemmalla kyselytutkimuksella. Näin aineistosta voitaisiin saada tasaisempi ja eri hankkeita voitaisiin vertailla paremmin keskenään.

Sekä UUMA-hankkeista käytyä julkista keskustelua että julkista keskustelua itsessään olisi syytä tutkia lisää. Uusiomaarakentamiseen liittyvää keskustelua voisi tutkia esimerkiksi asiantuntijaviestinnän tai asiantuntijoiden kokemusten kautta. Lisäksi tutkimukseen voisi ottaa mukaan maallikoiden kokemukset ja mielipiteet siitä, millaisia mielikuvia uusiomateriaalien hyötykäytöstä asiantuntijaviestintä herättää. Toinen lähestymistapa aiheeseen voisi olla tutkia

nimenomaan uusiomaarakentamisesta käytyä keskustelua. Tässä haasteena saattaa tosin olla se, että keskustelu saattaa jäädä vain aiheen asiantuntijoiden väliseksi.

Julkista keskustelua olisi syytä tutkia myös laajasti muissa konteksteissa kuin uusiomateriaalihankkeisiin liittyen, sillä aiempi julkisen keskustelun tutkimus on rajoittunut pitkälti poliittiseen kontekstiin (esim. Gastil & Black 2007; Rahkonen 2006). Olisi tärkeää tutkia keskustelun polarisoitumista ja sitä, miten sitä voitaisiin purkaa. Kahtiajakautuneen julkisen keskustelun tukena pitäisi tutkia polarisoituneen keskustelun seuraajia, hiljaisia ryhmiä, ja esimerkiksi sitä, miksi he päättävät jäädä seuraamaan keskustelua sivusta osallistumatta siihen. Samoin olisi mielenkiintoista tutkia äänekkään vähemmistön näkemyksiä keskustelusta ja kysyä heidän kokemustaan siitä, mitä he kokevat saavuttavansa äänekkäällä ja yksinkertaistavalla viestinnällään. Tähän liittyy oleellisesti myös keskustelijoiden asenteet sekä dialogia että erimielisiä kohtaan.

Avoimen, suvaitsevaisen ja rakentavan keskustelun tutkiminen on tarpeellista ja tärkeää, samoin kuin keskustelua ohjaavan kulttuurin ja siihen liittyvien epävirallisten normien. Tähän liittyen myös eri kulttuurien vaikutuksista julkiseen keskusteluun olisi mielenkiintoista tutkia. Lisäksi julkisen keskustelun monologisuuden ja dialogisuuden kahtiajakoa olisi syytä tutkia laajemmin ja syvemmin, jotta saataisiin myös keinoja viedä monologista keskustelua dialogisempaan suuntaan. Julkista keskustelua tai erimielisiä ei tule hiljentää, mutta keskustelukulttuuria pitäisi pyrkiä ohjaamaan rakentavampaan, avoimempaan ja suvaitsevampaan suuntaan.

KIRJALLISUUS

Ahlqvist, E. 2018. Väyläsuunnittelun uusiomateriaaliselvitykset. Helsinki: Liikenneviraston tutkimuksia ja selvityksiä 6/2018.

Ahva, L. 2010. Making news with citizens. Public journalism and professional reflexivity in Finnish newspapers. Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitoksen väitöskirja.

Alhanen, K. 2020. Ristiriidat, tunteet ja dialogi. Teoksessa M. Attias & J. Kangasoja (toim.) Me ja ne. Välineitä vastakkainasettelujen aikaan. Riika: Into kustannus, 140–149.

Attias, M. 2020. Vastakkainasettelut ja konfliktit kouluissa. Resilienssiä rakentamassa – demokratiakasvatuksen tueksi. Opetushallitus: Oppaat ja käsikirjat 2020/2, 19–30.

Attias, M. & Brandsma, B. 2020. Polarisaatio ja konfliktit – eli kuinka me ja ne -ajattelu vaikuttaa keskinäisissä konflikteissamme. Teoksessa M. Attias & J. Kangasoja (toim.) Me ja ne. Välineitä vastakkainasettelujen aikaan. Riika: Into kustannus, 18–46.

Carey, J. W. 2003. Lehdistö ja julkinen keskustelu. Tiedotustutkimus 26 (2), 6–17.

Castells, M. 2009. Communication power. New York: Oxford University Press.

Dear, M. 1992. Understanding and overcoming the NIMBY syndrome. Journal of the American Planning Association 58 (3), 288–300.

Dzur, A. & Mirchandani, R. 2007. Punishment and democracy. The role of public deliberation. Punishment & Society 9 (2), 151–175.

Eranti, V. 2017. Re-visiting NIMBY: From conflicting interests to conflicting valuations. The Sociological Review 65 (2), 285–301.

Erkkilä, T. & Syvänen, S. 2019. Kuuntelun ja dialogin kypsyys sosiaalisessa mediassa. Teoksessa: Procomma Academic 2019. Osallistava viestintä. Helsinki: Libris, 114–129.

Frandsen, F. & Johansen, W. 2010. Crisis communication, complexity, and the cartoon affair: A case study. Teoksessa W. T. Coombs & S. J. Holladay (toim.) The handbook of crisis communication. Malden: Wiley-Blackwell, 425–448.

Frandsen, F. & Johansen, W. 2013. Rhetorical arena (crisis theory). Teoksessa R. L. Heath (toim.) Encyclopedia of Public Relations. Thousand Oaks: Sage Publications, 798–800.

Frandsen, F. & Johansen, W. 2016. Crisis communication research in Northern Europe. Teoksessa A. Schwarz, M. W. Seeger, & C. Auer (toim.). The handbook of international crisis communication research. Chichester: John Wiley & Sons, 512–525.

Frandsen, F. & Johansen, W. 2018. Voices in conflict? The crisis communication of meta-organizations. Management Communication Quarterly 32 (1), 90–120.

- Gastil, J. & Black, L. 2007. Public Deliberation as the Organizing Principle of Political Communication Research. *Journal of Public Deliberation* 4 (1), 1–47.
- Haikarainen, R. 2005. Tiedon vai keskustelun julkisuus? Objektiiivisuuden ja julkisen keskustelun argumentit yhdysvaltalaisessa kansalaisjournalismissa. Helsingin yliopisto. Viestinnän laitoksen pro gradu -tutkielma.
- Hara, M. 2015. Sijoittajien harhauttamista vai strategista epämääräisyyttä? Teoksessa *Procomma academic 2015. Läpinäkyvä viestintä*. Helsinki: Libris, 60–75.
- Heinonen, A. 2008. Yleisön sanansijat sanomalehdissä. Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitoksen julkaisuja A108. Tampere: Journalismin tutkimusyksikkö.
- Hinck, E. 2017. Debate activities and the promise of citizenship. Teoksessa: J.M. Hoga, J. A. Kurr, M. J. Bergmaier, J. D. Johnson (toim.) *Speech and debate as civic education*. University Park: Pennsylvania State University Press, 177–190.
- Hogan, R. 1986. Community opposition to group homes. *Social Science Quarterly* 67, 442–449.
- Holtzhausen, D. & Zerfass, A. 2015. Strategic communication – Opportunities and challenges of the research area. Teoksessa D. Holtzhausen & A. Zerfass (toim.) *The Routledge Handbook of Strategic Communication*. New York: Routledge, 3–17.
- Huber, R.B. & Snider, A. 2006. *Influencing through argument*. (Updated ed.) New York: International Debate Education Association.
- Hwang, H., Kim, Y. & Huh, C. 2014. Seeing is believing: Effects of uncivil online debate on political polarization and expectations of deliberation. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 58 (4), 621–633.
- Johnson, R., Onwuegbuzie, A., & Turner, L. 2007. Toward a definition of mixed methods research. *Journal of Mixed Methods Research*, 1 (2), 112–133.
- Jakonen, M. 2017. *Vastatieto: tulevaisuuden asiantuntijuutta etsimässä*. Helsinki: Eduskunta. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu, 1/2017.
- Kangasoja, J. 2020. Dialogi jakautuneiden yhteisöjen ja katkenneiden siteiden uudelleenrakentamisessa – tapaus public conversations project. Teoksessa M. Attias & J. Kangasoja (toim.) *Me ja ne. Välineitä vastakkainasettelujen aikaan*. Riika: Into kustannus, 128–139.
- Kangaspunta, V. 2016. Talvivaara ja kommentteissa keskustelevat julkisot. *Media & viestintä* 39 (1), 24–54.
- Kangaspunta, V. 2018. Julkinen kaivoskeskustelu diskursiivisena välienselvittelynä. *Alue ja ympäristö* 47 (1), 79–103.
- Klyan, Z., Dikmen, E. S. 2019. Using Twitter as a Research Tool: Opportunities and Limitations. Teoksessa I. Chiluya & Bouvier G. (toim.) *Twitter Global Perspectives, Uses and Research Techniques*. New York: Nova Science Publishers, 267–292.

- Knuutila, A., Kosonen, H., Saresmaa, T., Haara, P. & Pöyhtäri, R. 2019. Vihan vallassa: vihapuheen vaikutukset yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Valtioneuvoston kanslia: Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:57.
- Kuparinen, R. 2008. Nimby-ilmiö "tapaus Marjaniemen" valossa. Teoksessa T. Kopomaa, L. Peltonen & T. Litmanen (toim.) Ei meidän pihallemme! Paikalliset kiistat tilasta. Helsinki: Gaudeamus, 56–94.
- Koehler, D. J. 2016. Can journalistic "false balance" distort public perception of consensus in expert opinion? *Journal of Experimental Psychology: Applied* 22 (1), 24–38.
- Kopomaa, L. Peltonen & T. Litmanen (toim.) Ei meidän pihallemme! Paikalliset kiistat tilasta. Helsinki: Gaudeamus, 123–152.
- Laaksonen, S-M. 2017. Keskustelukuplia ja kaikukammioita: missä on demokratian dialogi verkossa? Teoksessa L. Männistö & N. Wilhelmsson (toim.) Demokratiassa kuplii. Dialogin mahdollisuus suomalaisessa digiyhteiskunnassa. Helsinki: Oikeusministeriö, 27–30.
- Laaksonen, S-M., Matikainen, J. & Tikka, M. 2013. Tutkimusotteita verkosta. Teoksessa S-M. Laaksonen, J. Matikainen, M. Tikka (toim.) Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät. Tampere: Vastapaino, 9–33.
- Laaksonen, S-M. & Matikainen, J. 2013. Tutkimuskohteena vuorovaikutus ja keskustelu verkossa. Teoksessa S-M. Laaksonen, J. Matikainen, M. Tikka (toim.) Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät. Tampere: Vastapaino, 193–215.
- Laskai, L., Weeks, D. & Lewis, T. 2017. Suzhi jiaoyu, debate, and civic education in China. Teoksessa: J.M. Hoga, J. A. Kurr, M. J. Bergmaier, J. D. Johnson (toim.) Speech and debate as civic education. University Park: Pennsylvania State University Press, 265–275.
- Lietsala, K. & Sirkkunen, E. 2008. Social media. Introduction to the tools and processes of participatory economy. Tampere: Tampere University Press.
- Litmanen, T. 2008. Uraanikaivoksien vastustaminen. Paikallistason nimby-kiistoja vai transnationaalista liikehdintää geopolitiikkaan ja globalisoituneen talouden muutoksiin? Teoksessa T. Kopomaa, L. Peltonen & T. Litmanen (toim.) Ei meidän pihallemme! Paikalliset kiistat tilasta. Helsinki: Gaudeamus, 123–152.
- Litmanen, T. & Peltonen, L. 2008. Nimby-kiistojen ymmärtäminen ja selittäminen. Teoksessa T. Kopomaa, L. Peltonen & T. Litmanen (toim.) Ei meidän pihallemme! Paikalliset kiistat tilasta. Helsinki: Gaudeamus, 208–236.
- Mouffe, C. 2000. Deliberative democracy or agonistic pluralism. Institute for Advanced Studies, Vienna. Political Science Series 72.
- Mäyrä, F. 2013. Monitieteisyys ja monimetodisuus pelien ja interaktiivisen verkkomedian tutkimuksessa. Teoksessa S-M. Laaksonen, J. Matikainen, M. Tikka (toim.) Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät. Tampere: Vastapaino, 305–326.
- Nieuweburg, P. 2004. Learning to deliberate. Aristotle on Truthfulness and Public Deliberation. *Political Theory* 32 (4), 449–467.

- O'Doherty, K., Hawkins, A. & Burgess, M. 2012. Involving citizens in the ethics of bioban research: Informing institutional policy through structured public deliberation. *Social Science & Medicine* 75, 1604–1611.
- Pajukallio, A-M., Wahlström, M. & Alasaarela, E. 2011. Maarakentamisen uusiomateriaalit. Ympäristökelpoisuuden osoittaminen ja tuotteistaminen. Helsinki: Ympäristöministeriön raportteja 11/2011.
- Palczewski, C. 2017. Beyond Peitho: The women's debate institute as civic education. Teoksessa: J.M. Hoga, J. A. Kurr, M. J. Bergmaier, J. D. Johnson (toim.) *Speech and debate as civic education*. University Park: Pennsylvania State University Press, 136–148.
- Park, R. E. 2010. Joukko ja julkiso. Teoksessa: V. Pietilä ja julkisuuspiiri (toim.) *Julkisot, yleisöt ja media. Suomennoksia ja kirjoituksia julkisista vuorovaikutus- ja toimintamuodoista*. 2010. Tampere: Juvenes Print, 77–94.
- Petty, R. & Cacioppo, T. 1986. *Communication and persuasion: Central and peripheral routes to attitude change*. New York: Springer-Verlag.
- Petty, R., Heesacker, M. & Hughes, J. 1997. The Elaboration Likelihood Model: Implications for the Practice of School Psychology. *Journal of School Psychology* 35 (2), 107–136.
- Pietilä, V. 1999. Julkiso ja yleisö. Teoksessa V. Pietilä ja julkisuuspiiri (toim.) *Julkisot, yleisöt ja media*. Tampere: Juvenes print, 201–216.
- Pietilä, V. 2001. Yleisönosasto ja internet keskusteluareenoina. Teoksessa V. Pietilä ja julkisuuspiiri (toim.) *Julkisot, yleisöt ja media*. Tampere: Juvenes print, 397–421.
- Pietilä, V. 2002. Siltasotaa Tampereella – julkinen keskustelu Koskenniskan siltahankkeesta. Teoksessa V. Pietilä ja julkisuuspiiri (toim.) *Julkisot, yleisöt ja media*. Tampere: Juvenes print, 447–475.
- Pietilä, V. & Ridell, S. 1998. Julkea ehdotus. Teoksessa V. Pietilä ja julkisuuspiiri (toim.) *Julkisot, yleisöt ja media*. Tampere: Juvenes print, 197–200.
- Pietilä, V. & Ridell, S. 2008a. Julkisosta – tunteella. Teoksessa V. Pietilä ja julkisuuspiiri (toim.) *Julkisot, yleisöt ja media*. Tampere: Juvenes print, 291–294.
- Pietilä, V. & Ridell, S. 2008b. Verkkomedia toimijuuden alustana. Yhteisö, yleisö, julkiso ja YouTube. Teoksessa V. Pietilä ja julkisuuspiiri (toim.) *Julkisot, yleisöt ja media*. Tampere: Juvenes print, 477–501.
- Pitkänen, V. & Westinen, J. 2016. Provokaatioita ja vastakkainasetteluja – kuka innostuu, kuka vetäytyy? Verkkojulkaisu: E2 Tutkimus. <<https://e2.fi/publication/12>>
- Poutanen, P. & Laaksonen, S-M. 2019. Faktat nettiin! Asiantuntijaviestintä sosiaalisessa mediassa. Tallinna: Gaudeamus.
- Puro, J-P. 2018. Puheiden rooli diplomatiassa – tapaus Kekkonen. Teoksessa: Procomma Academic 2018. Diplomaattinen viestintä. Helsinki: Libris, 122–132.

- Pöyhtäri, R., Haara, P. & Raittila, P. 2013. Vihapuhe sananvapautta kaventamassa. Tampere: Tampere University Press.
- Raevaara, T. 2017. Tajuaako kukaan? Opas tieteen yleistajuistajalle. Turenki: Vastapaino.
- Rahkonen, J. 2006. Journalismin taistelukenttä. Suomen Nato-jäsenyydestä käyty julkinen keskustelu 2003–2004. Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitoksen väitöskirja.
- Raupp, J. 2019. Crisis communication in the rhetorical arena. *Public Relations Review* 45, 1–12.
- Ridell, S. 2000. Kansalaisjulkisuuden kokeilu verkossa. Teoksessa A. Heinonen, M. Mäkinen, S. Ridell, A. Martikainen, M. Halttu & E. Sirkkunen (toim.) *Verkkotorilla. Internet kansalaisviestinnän ja paikallisen julkisuuden tilana*. Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitoksen julkaisuja C31. Tampere: Journalismin tutkimusyksikkö, 57–98.
- Rowland, R. 2017. Public debate as American democracy: Guidelines for pedagogy. Teoksessa: J.M. Hoga, J. A. Kurr, M. J. Bergmaier, J. D. Johnson (toim.) *Speech and debate as civic education*. University Park: Pennsylvania State University Press, 81–93.
- Saikkonen, P. 2008. Kaatopaikka takapihallani. Myllypuron Alakiventien tapaus asukkaiden kokemana. Teoksessa T. Kopomaa, L. Peltonen & T. Litmanen (toim.) *Ei meidän pihallemme! Paikalliset kiistat tilasta*. Helsinki: Gaudeamus, 95–122.
- Seppänen-Järvelä, R., Åkerblad L. & Haapakoski K. 2019. Monimenetelmällisen tutkimuksen integroivat strategiat. *Yhteiskuntapolitiikka* 84 (3), 332–339.
- Seidelson, K., Flick, U. & Hirsland, A. 2020. Refugees' labor market integration in the context of a polarized public discourse. *Qualitative Inquiry* 26 (2), 216–226.
- Sihvola, S. 2008. Ei meidän teollisuusalueellemme! Asunnottomien miesten asuntolan vastustus paikallisidentiteetin tiivistymisenä. Teoksessa T. Kopomaa, L. Peltonen & T. Litmanen (toim.) *Ei meidän pihallemme! Paikalliset kiistat tilasta*. Helsinki: Gaudeamus, 28–55.
- Torniainen S. 2017. Uusiomateriaalien käytön ohjeistuksen ja hankekäytäntöjen kehitystarpeet ja mahdollisuudet tierakentamisessa. Oulun yliopisto. Rakennus- ja yhteiskuntatekniikan diplomityö.
- Tornainen, S. & Sikiö, M-T. 2018. Uusiomateriaalien ohjeistus ja hankekäytännöt. Kehitystarpeet ja mahdollisuudet tierakentamisessa. Helsinki: Liikenneviraston tutkimuksia ja selvityksiä 18/2018.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Turtiainen, R. 2009. Tunne netissä. Teoksessa: P. Saarikoski, J. Suominen, R. Turtiainen & S. Östman (toim.) *Funetista Facebookiin – Internetin kulttuurihistoria*. Helsinki: Gaudeamus, 193–234.
- Valentini, C. & Kruckeberg, D. 2016. The future role of social media in international crisis communication. Teoksessa: Schwarz, A. Seeger, M.W & C. Auer (toim.) *The Handbook of International Crisis Communication Research*, 647–660.

Van Eemeren, F.H. & Grootendorst, R. 2004. A systematic theory of argumentation. The pragma-dialectical approach. Cambridge: Cambridge University Press.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa: määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

Välvirronen, E. 2015. Tiedeviestintä ja asiantuntijuus – tutkijoiden muuttuva suhde julkisuuteen. Yhteiskuntapolitiikka 80 (3), 221–232.

Välvirronen, E. 2016. Julkinen tiede. Tampere: Vastapaino.

Välvirronen, E. 15.3.2018. Miksi tutkijan kannattaa osallistua julkiseen keskusteluun? Vastuullinen tiede. <<https://vastuullinentiede.fi/fi/jatkokaytto/miksi-tutkijan-kannattaa-osallistua-julkiseen-keskusteluun>> Viitattu 18.8.2020

Väylävirasto. 3.2.2020. Uusiomateriaalien käyttö väylärakentamisessa. Väyläviraston ohjeita 6/2020. <https://tuni.sharepoint.com/sites/TG-UUMAViestint/Jaetut%20asiakirjat/General/vo_2020-06_uusiomateriaalien_kaytto_web.pdf?CT=1584863013743&OR=ItemsView> Viitattu 22.3.2020

Ygoforum. Tietoa meistä. <<https://ygoforum.fi/info/>> Viitattu 28.4.2020

Ympäristöministeriö. 1.3.2018. Valtioneuvoston asetus eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa. Soveltamisohje. <<http://www.ymparisto.fi/download/noname/%7B5925E94C-828D-42BC-8023-BBABC7E03AFE%7D/135698>> Viitattu 10.4.2020

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

Kysely: Julkinen keskustelu uusiomaarakentamisesta

Tervetuloa vastaamaan UUMA-hankkeiden julkista keskustelua koskevaan kyselyyn!

Tavoitteena on kartoittaa teidän kokemuksianne neljän uusiomaarakentamisen hankkeen eli UUMA-hankkeen julkisesta keskustelusta, jotta hankkeiden viestintää voitaisiin kehittää ja kansalaisia saataisiin osallistettua keskusteluun entistä enemmän. Kysely kohdistuu kaikkiin teihin, jotka olette osallistuneet tai seuranneet jonkin alla mainitun hankkeen julkista keskustelua verkossa, yleisötapahtumissa tai perinteisessä mediassa.

Tutkielmassa otetaan huomioon asiantuntijoiden, hankkeiden muiden toimijoiden, paikallisten asukkaiden ja muiden hankkeista kiinnostuneiden tahojen näkökulmat. Valikoidut hankkeet ovat:

- VT 3 Hämeenkyrönväylä 2020
- Sepänmäen meluvalli Helsingissä 2016–2018
- Östersundomin maa-aineshanke Helsingissä 2015–2016
- Mäntänvuoren tekonurmikenttä Mänttä-Vilppulassa 2013

Uusiomateriaalien, esimerkiksi betonimurskeen tai rengasleikkeen, käytöllä pyritään vähentämään luonnonmateriaalien käyttöä, jotta uusiutumattomia luonnonvaroja voitaisiin säästää ja jätteen määrää kaatopaikoilla vähentää. Uusiomateriaalien käyttöön maarakentamisessa viitataan tässä uusiomaarakentamisella.

Kyselyyn voi vastata anonyymisti ja tuloksia käsitellään luottamuksellisesti. Kysely koostuu neljästä osiosta, jotka sisältävät yhteensä 28 kysymystä. Näistä 10 on avoimia kysymyksiä ja loput väittämiä ja monivalintoja. Vastaamiseen menee noin 15 minuuttia. Mikäli olet seurannut useampaa hanketta ja haluat kertoa niistä kaikista, voit halutessasi vastata kyselyyn useamman kerran.

Kysely on osa Ygoforumin tilaamaa pro gradu -tutkielmaa, jonka tarkoitus on selvittää millaista uusiomaarakentamisen hankkeista käyty julkinen keskustelu on, ja millaisia mahdollisia yhteyksiä sillä on hankkeisiin liittyvään vastustukseen. Tutkielman ohjaajana toimii professori Pekka Isotalus.

Tutkielmaa koskevia kysymyksiä voitte lähettää minulle sähköpostilla osoitteeseen taru.erma@tuni.fi.

Ystävällisin terveisin,
Taru Erma

***Pakollinen**

Taustatiedot

1. 1. Vastaajan ikä *

Merkitse vain yksi soikio.

- Alle 20
- 20–29
- 30–39
- 40–49
- 50–59
- 60 tai yli

2. 2. Sukupuoli *

Merkitse vain yksi soikio.

- Nainen
- Mies
- Muu
- En halua kertoa

3. 3. Koulutusaste *

Merkitse vain yksi soikio.

- Perusaste
- Keskiaste
- Korkea-aste

4. 4. Minkä hankkeen julkista keskustelua olet seurannut? Valitse hanke, jonka keskustelua olet seurannut kaikkein eniten ja vastaa kyselyyn sitä hanketta koskien. *

Merkitse vain yksi soikio.

- VT3 Hämeenkyrönväylä 2020, Hämeenkyrö
- Sepänmäen meluvalli 2016–2018, Helsinki
- Östersundomin maa-aineshanke 2015–2016, Helsinki
- Mäntänvuoren tekonurmikenttä 2013, Mänttä-Vilppula
- Muu: _____

5. 5. Mitä kautta kyseinen hanke on tai on ollut sinulle ajankohtaista? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Työskentelen hankkeessa
- Olen muuten osallisena hankkeessa (esim. materiaalitoimittajana)
- Asuinalueelleni on rakennettu tai rakennetaan uusiomateriaaleja hyödyntäen
- Olen aktiivinen jäsen alueellisessa luonnonsuojeluyhdistyksessä, omakotiyhdistyksessä, vesiensuojeluyhdistyksessä tai vastaavassa
- Toimin ympäristöjärjestön edustajana
- Muu: _____

6. 6. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä? Valitse paras vaihtoehto asteikolta en lainkaan — paljon. *

Merkitse vain yksi soikio riviä kohden.

	En lainkaan	Vähän	Jonkin verran	Melko paljon	Paljon
a) Olen seurannut hankkeen ympärillä käytyä julkista keskustelua verkossa (esim. sosiaalisessa mediassa).	☐	☐	☐	☐	☐
b) Olen seurannut hankkeen ympärillä käytyä julkista keskustelua perinteisessä mediassa (esim. paikallislehdissä).	☐	☐	☐	☐	☐
c) Olen seurannut hankkeen ympärillä käytyä julkista keskustelua yleisötilaisuuksissa (esim. kokouksissa tai tutustumiskäynneillä).	☐	☐	☐	☐	☐

7. 7. Jos osallistuit jonkin hankkeen julkiseen keskusteluun, toimit *

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Yksilönä
 Paikallisen yhteisön jäsenenä tai yhteisön puolesta
 Laajemman tavoitteen puolesta (esim. luonnonsuojelu)
 En osallistunut keskusteluun, mutta seurasin sitä

Muu: _____

8. 8. Missä roolissa osallistuit hankkeesta käytyyn julkiseen keskusteluun? *

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Työtehtävien puolesta
 Asiantuntijana
 Paikallisena
 En osallistunut keskusteluun, mutta seurasin sitä

Muu: _____

9. 9. Osallistuitko hankkeesta käytyyn julkiseen keskusteluun ensisijaisesti *

Merkitse vain yksi soikio.

- Työnantajan edustajana
- Omalla nimellä
- Nimimerkillä
- Anonyymisti
- En osallistunut keskusteluun, mutta seurasin sitä

Asiantuntijaviestintä uusiomaarakentamisesta käydyssä julkisessa keskustelussa

10. 10. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä? Valitse paras vaihtoehto asteikolta täysin eri mieltä — täysin samaa mieltä.

Merkitse vain yksi soikio riviä kohden.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei eri eikä samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
a) Hankkeeseen liittyvä asiantuntijaviestintä on mielestäni ymmärrettävää.	☐	☐	☐	☐	☐
b) Hankkeeseen liittyvä asiantuntijaviestintä lisää ymmärrystä hankkeista.	☐	☐	☐	☐	☐
c) Asiantuntijaviestintä lisää hankkeesta käytyä julkista keskustelua.	☐	☐	☐	☐	☐

11. 11. Miten kuvailisit seuraamastasi hankkeesta käytyä asiantuntijaviestintää omin sanoin?

12. 12. a) Mielestäni hankkeen rakennuttaja viesti hankkeesta

Merkitse vain yksi soikio.

- Liian vähän
- Vähän
- Sopivasti
- Paljon
- Liian paljon

13. 12. b) Miksi olet tätä mieltä?

14. 13. a) Asiantuntijat ottivat osaa hankkeesta käytyyn julkiseen keskusteluun

Merkitse vain yksi soikio.

- Liian vähän
- Vähän
- Sopivasti
- Paljon
- Liian paljon

15. 13. b) Miksi olet tätä mieltä?

16. 14. Millainen viestintä ja tiedottaminen herättivät julkista keskustelua hankkeesta?

Uusiomaarakentamisesta käydyn julkisen keskustelun ymmärrettävyys

17. 15. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä? Valitse paras vaihtoehto asteikolta en lainkaan – erinomaisesti.

Merkitse vain yksi soikio riviä kohden.

	En lainkaan/eivät lainkaan	Huonosti	Kohtalaisesti	Hyvin	Erinomaisesti
a) Ymmärrän toisten esittämät perustelut hankkeeseen liittyvässä julkisessa keskustelussa.	☐	☐	☐	☐	☐
b) Pystyn ymmärtämään, miksi joku on jotain mieltä hankkeesta, vaikka itse olisin eri mieltä.	☐	☐	☐	☐	☐
c) Miten julkiseen keskusteluun osallistujat (esim. hankkeen toimijat ja paikalliset asukkaat) ymmärtävät toisiaan julkisessa keskustelussa?	☐	☐	☐	☐	☐
d) Miten itse koet ymmärtäväsi hankkeeseen liittyvää julkista keskustelua verkossa (esim. somessa)?	☐	☐	☐	☐	☐
e) Miten itse koet ymmärtäväsi hankkeeseen liittyvää julkista keskustelua perinteisessä mediassa?	☐	☐	☐	☐	☐
f) Miten itse koet ymmärtäväsi hankkeeseen liittyvää julkista	☐	☐	☐	☐	☐

keskustelua
yleisötapahtumissa?

18. 16. Miten kuvailisit seuraamastasi hankkeesta käytyä julkista keskustelua? Valitse sopivin vaihtoehto kunkin vastaparin väliltä.

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

a) Yksinkertaista Monimutkaista

19. b)

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Läpinäkyvää Salailevaa

20. c)

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Hyvin perusteltua Huonosti perusteltua

21. d)

Merkitse vain yksi soikio.

1 2 3 4 5

Faktoihin perustuvaa Tunteisiin perustuvaa

22. e)

Merkitse vain yksi soikio.

	1	2	3	4	5	
Asiallista	☐	☐	☐	☐	☐	Epäasiallista

23. f)

Merkitse vain yksi soikio.

	1	2	3	4	5	
Kansankielistä	☐	☐	☐	☐	☐	Ammattikielistä

24. g)

Merkitse vain yksi soikio.

	1	2	3	4	5	
Hyvin ajoitettua	☐	☐	☐	☐	☐	Huonosti ajoitettua

25. h)

Merkitse vain yksi soikio.

	1	2	3	4	5	
Helposti ymmärrettävää	☐	☐	☐	☐	☐	Vaikeasti ymmärrettävää

26. i)

Merkitse vain yksi soikio.

	1	2	3	4	5	
Vastustusta vähentävää	☐	☐	☐	☐	☐	Vastustusta lisäävää

27. j)

Merkitse vain yksi soikio.

	1	2	3	4	5	
Luottamusta herättävää	☐	☐	☐	☐	☐	Epäluottamusta herättävää

28. k)

Merkitse vain yksi soikio.

	1	2	3	4	5	
Uskottavaa	☐	☐	☐	☐	☐	Epäuskottavaa

29. 17. Miten kuvailisit seuraamastasi hankkeesta käytyä julkista keskustelua omin sanoin? *

30. 18. Miksi hankkeesta käyty julkinen keskustelu on / ei ole ymmärrettävää?

Julkinen keskustelu ja hankkeiden vastustaminen

31. 19. Mielestäni hankkeesta käyty julkinen keskustelu on yhteydessä hankkeen vastustukseen

Merkitse vain yksi soikio.

- Lisäten sitä paljon
- Lisäten sitä vähän
- Ei mitenkään
- Vähentäen sitä vähän
- Vähentäen sitä paljon

32. 20. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä? Valitse paras vaihtoehto asteikolta ei lainkaan — hyvin paljon.

Merkitse vain yksi soikio riviä kohden.

	Ei lainkaan	Vähän	Jonkin verran	Paljon	Hyvin paljon
a) Hankkeesta käyty julkinen keskustelu lisää ymmärrystäni hankkeesta.	☐	☐	☐	☐	☐
b) Hankkeesta käyty julkinen keskustelu vähentää ymmärrystäni hankkeesta.	☐	☐	☐	☐	☐

33. 21. Millainen julkinen keskustelu mielestäsi lisää ymmärrystä seuraamastasi hankkeesta? Valitse sopivin vaihtoehto kunkin vastaparin väliltä.

Merkitse vain yksi soikio.

	1	2	3	4	5	
a) Kansankielinen	☐	☐	☐	☐	☐	Ammattikielinen

34. b)

Merkitse vain yksi soikio.

	1	2	3	4	5	
Yksityiskohtainen	☐	☐	☐	☐	☐	Ylimalkainen

35. c)

Merkitse vain yksi soikio.

	1	2	3	4	5	
Yksinkertainen	☐	☐	☐	☐	☐	Monimutkainen

36. d)

Merkitse vain yksi soikio.

	1	2	3	4	5	
Faktoihin pohjautuva	☐	☐	☐	☐	☐	Tunteisiin pohjautuva

37. e)

Merkitse vain yksi soikio.

	1	2	3	4	5	
Asiantuntijuuteen perustuva	☐	☐	☐	☐	☐	Mielipiteisiin perustuva

38. f)

Merkitse vain yksi soikio.

	1	2	3	4	5	
Asiantuntijoille kohdennettu	☐	☐	☐	☐	☐	Maallikoille kohdennettu

39. g)

Merkitse vain yksi soikio.

	1	2	3	4	5	
Läpinäkyvä	☐	☐	☐	☐	☐	Salaileva

40. h)

Merkitse vain yksi soikio.

	1	2	3	4	5	
Provosoiva	☐	☐	☐	☐	☐	Sovitteleva

41. 22. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä? Valitse paras vaihtoehto asteikolta täysin eri mieltä — täysin samaa mieltä.

Merkitse vain yksi soikio riviä kohden.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei eri eikä samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
a) Mitä enemmän hankkeesta tiedotetaan, sitä enemmän hanketta vastustetaan julkisessa keskustelussa.	☐	☐	☐	☐	☐
b) Mitä enemmän asiantuntijat osallistuvat hankkeesta käytyyn julkiseen keskusteluun, sitä vähemmän hanketta vastustetaan.	☐	☐	☐	☐	☐
c) Kun hanketta ymmärretään paremmin, vastustus vähenee.	☐	☐	☐	☐	☐

42. 23. Millainen julkinen keskustelu vähentää hankkeen vastustusta?

43. 24. Millainen julkinen keskustelu lisää hankkeen vastustusta?

44. 25. Saamani tieto hankkeesta on muuttanut suhtautumistani hankkeeseen

Merkitse vain yksi soikio.

- selvästi myönteisemmäksi
- jonkin verran myönteisemmäksi
- ei mitenkään
- jonkin verran kielteisemmäksi
- selvästi kielteisemmäksi.

45. 26. Millaista toivoisit julkisen keskustelun vastaavista hankkeista olevan? Valitse kolme tärkeintä.

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- tietoa hankkeesta
- hankkeen toimijoiden läsnäoloa keskustelussa
- asiantuntijoiden näkemyksiä
- paikallisten mielipiteitä
- kuulluksi tulemista
- kyseenalaistamista
- tukea omille mielipiteille
- eri näkökulmien perusteltuja esittelyjä

Muu: _____

46. 27. Millaista julkisen keskustelun pitäisi olla, jotta se herättäisi myönteistä suhtautumista hankkeesta?

47. 28. Miksi kannatat tai vastustat seuraamaasi hanketta?

Google ei ole luonut tai hyväksynyt tätä sisältöä.

Google Forms